

Bulletin slovenskej advokácie

DO POZORNOSTI

Konferencia
advokátov
9. – 10. jún 2017

Výstavisko Incheba Expo
Bratislava

Vymedzenie
intervencie
v novom civilnom
sporovom poriadku

Aplikačné problémy
dokazovania
cestných priestupkov

Judikatúra
a pojem ustálená
rozhodovacia prax

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Dostal som šancu meniť veci
JUDr. Tomáš Borec
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová
- 9 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Vymedzenie intervencie v novom civilnom sporovom poriadku
JUDr. Peter Strapáč, PhD.
- 16 Aplikačné problémy dokazovania cestných priestupkov
Mgr. Tomáš Čentík
- 26 Judikatúra a pojem ustálená rozhodovacia prax
JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

JUDIKATÚRA

- 33 Je možné zabezpečiť zaplatenie pokuty uloženej vodičovi zaistením motorového vozidla, ktorého nie je vlastníkom?
- 36 K preskúmaniu správneho rozhodnutia mimo odvolacieho konania

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 41 Súhlas klienta so späť vzatím odvolania
- 42 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 43 Advokát – spisovateľ
Blahoželanie JUDr. Antonovi Blahovi k udeleniu
Ceny Egona Ervina Kischa a ceny Klubu literatúry faktu

ZAHRANIČIE

- 44 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta – povinnosť zachovávať mlčanlivosť
- 46 *Bulletin advokacie* prináša...
- 48 XIII. konferencia o histórii advokácie v Českom Krumlove
- 50 Český *Bulletin advokacie* oslávil 60-tku
- 52 Šesťdesiat rokov *Bulletinu advokacie* a slovenskí advokáti
- 56 Zasadnutie orgánov CCBE
a Konferencia CCBE o inovácii a budúcnosti advokácie

ZAUJÍMAVOSTI

- 57 Hugo Matzner – osobnosť, ktorá sa nedostala do dejín Trnavy
Dr. Simona Jurčová
- 58 **LITERATÚRA**
Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie
Umenie a právo (2016)
Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

v roku 2017 sa uskutoční konferencia a teda je tu opätovne príležitosť v interných advokátskych predpisoch reflektovať a prípadne prezieravo predstihnúť dynamiku vývinu poskytovania právnych služieb, ktorá bola naznačená v dokumente pripravenom a prezentovanom pracovnou skupinou pre veci advokátske. Členovia orgánov SAK sa na spoločnom stretnutí začali zaoberať ich prípravou. Snaha je zachytiť nové trendy poskytovania právnych služieb pri zachovaní pôvodného etického imperatívu. Praxou vyvolaných návrhov zmien je mnoho. Napríklad, aby pri niektorých spôsoboch výkonu advokácie ako elektronické poskytovanie právnych služieb, substitučné zastupovanie advokátskych kancelárií tzv. senior a junior partnermi atp., boli detailne upravené povinnosti advokátov, čím prispejeme k ochrane advokáta aj klienta. Interné predpisy musia tiež reflektovať nové kódexy. V disciplinárnom konaní sa vynára veľa problémov pri aplikácii trestného poriadku, na ktorý sú senáty odkázané v dôsledku nedostatočnej úpravy v poriadku disciplinárnom. Vzhľadom na to, že úprava disciplinárneho poriadku má prednosť pred ostatnou úpravou, upravme si ako znalci práva disciplinárny poriadok spôsobom in fine, aby naše samosprávne orgány rozhodovali o našich právach a povinnostiach zásadne vždy rovnako, podľa jasných kritérií nastavených konferenciou.

Pripravme advokáciu zmenou hmotnoprávneho aj procesnoprávneho predpisu na budúcnosť.

Riešenie je predovšetkým v aktívnom prístupe členov orgánov a kancelárie komory pri ich príprave a všetkých advokátov pri avizovaní problémov, ktoré im advokátsky život prináša, aby riešenie tých naliehavých bolo do novej úpravy inkorporované.

Prajem všetkým pri tvorbe advokátskych predpisov veľa energie, pevnú a citlivú autorskú ruku, aby výsledok na Konferencii advokátov 2017 stál zato!

Mgr. Richard Karkó
predseda Revíznej komisie SAK

K fotografii na obálke

Konferencia advokátov sa uskutoční v dňoch 9. a 10. júna 2017 v priestoroch Výstaviska Incheba Expo Bratislava.
Foto: Výstavisko Incheba Expo Bratislava

ROZHOVOR

Dostal som šancu meniť veci

JUDr. Tomáš Borec je advokátom viac ako 23 rokov. V roku 2010 bol zvolený za člena Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory, ktoré ho následne zvolilo za predsedu komory. Svojho mandátu sa ujal s plánom zvýšiť dôveryhodnosť advokácie, posilniť jej vážnosť v rámci justície a zefektívniť vnútorné fungovanie SAK. Po menej ako dvoch rokoch v tejto funkcii dostal nečakanú ponuku stať sa členom vlády Slovenskej republiky a ako neustranický nominant viesť rezort spravodlivosti. Od ukončenia jeho aktívneho pôsobenia v pozícii ministra spravodlivosti uplynulo viac ako pol roka, čo je vhodný čas na stretnutie s bývalým ministrom spravodlivosti a reflexiu uplynulých rokov.

■ **Viacerých kolegov advokátov zaujíma, čo dnes robí bývalý minister spravodlivosti a niekdajší predseda SAK. Takže aj v ich mene sa pýtame, čomu sa dnes venujete?**

Robím presne to, čomu som sa venoval celý svoj profesionálny život. Po ukončení štvorročného mandátu ministra spravodlivosti som si vzal krátky čas na oddych, no pomerne rýchlo som si obnovil advokátsku licenciu a vrátil sa k svojmu remeslu. Musím povedať, že je to veľmi upokojujúci pocit.

■ **Určite sa dostaneme aj k vášmu pôsobeniu na ministerstve spravodlivosti. Radi by sme však začali tým, ako spätne hodnotíte obdobie, keď ste boli predsedom Slovenskej advokátskej komory. Naplnili sa vaše očakávania? Keď som nastúpil do vedenia advokátskej komory, mal som šťastie, že sa v tom čase na komore vytvoril silný tím ľudí, ktorí mali chuť meniť veci k lepšiemu. Myslím si, že sa nám vtedy podarilo naštartovať zmeny vo vnútornom fungovaní komory a prispieť aj k jej lepšiemu vnímaniu zo strany verejnosti a partnerov. Napriek tomu, že komora aj predtým plnila svoje poslanie v zásade bezproblémovo, bolo cítiť, že k niektorým veciam je potrebné pristupovať inak. Som rád, že títo ľudia naďalej pôsobia na komore a pokračujú v dobrej práci. Aby som teda odpovedal na vašu otázku, moje očakávania týkajúce sa modernizácie komory sa aj vďaka nim naďalej postupne naplňajú.**

■ **Jedna z prvých vecí, ktorú ste predložili do legislatívneho procesu ako minister spravodlivosti, boli rozsiahle zmeny v zákone o advokácii. Ako spätne hodnotíte zavedenie päťročnej koncipientskej praxe?**

Návrh zákona, ktorý som predložil, bol takmer hotový ešte pred mojim príchodom na ministerstvo a predpokovaný z veľkej časti s jeho vtedajším vedením. Poprel by som sám seba, ak by som za týmito zmenami nestál. Pravdou je, že išlo o nepopulárne opatrenie, ktoré ma stálo množstvo kritiky. Stále však trvám na tom, že išlo o nevyhnutný krok v záujme zachovania reputácie advokátskeho stavu a najmä ochrany práv občanov na kvalifikovanú právnu pomoc. Vnímam to ako nevyhnutnú reakciu na nie práve optimálne fungovanie vysokého školstva.

■ **Už v tom čase ste hovorili, že v budúcnosti by sa mohlo uvažovať o skrátení tejto praxe, ak by školy fungovali lepšie. Trváte na tom?**

V budúcnosti si viem predstaviť napríklad to, že ak by niektoré právnické fakulty dosahovali lepšie výsledky a viac sa orientovali na prax, tak by bolo možné nejakú časť prípravy na koncipientsku prax absolvovať už počas vysokoškolského štúdia. Mohlo by to byť motivujúce nielen pre koncipientov, ale aj pre vysoké školy, aby sa zamysleli nad svojim fungovaním. Samozrejme, je to na širšiu diskusiu.

■ **Ministrom spravodlivosti ste sa v roku 2012 stali ako nestraničky, odborný nominant. Keď to spätne hodnotíte, bola to pre Vás výhoda, alebo naopak hendikep, že ste nemali politické krytie?**

Od začiatku som to vnímal ako výhodu a tak to hodnotím aj spätne. Ak si spomínate, justícia bola v tom čase predmetom silného politického zápasu, čo jej výrazne škodilo nielen v reputácii, ale aj vecne. Celá diskusia sa krútila okolo jednej kontroverznej osoby a popri tomto konflikte nebol priestor na normálnu odbornú prácu, posúvanie justície k jej lepšiemu fungovaniu. Mojou misiou bolo túto situáciu upokojiť a vrátiť sa v justícii k pragmatickým riešeniam. Ďalšia výhoda spočívala v tom, že vďaka zhode okolností som bol ministrom, ktorý sa naozaj mohol sústrediť na odbornú prácu a nemusel som denne ako profesionálny politik riešiť otázku svojej politickej popularity. Teda dostal som šancu meniť veci bez toho, aby som musel pozeráť, či mi to prinesie politické body.

■ **Mohli by ste byť konkrétnejší?**

Napríklad, aké politické body a popularitu vám môže priniesť rekonštrukcia civilného práva procesného? Už iba ten názov je z hľadiska „public relations“ čistou katastrofou a aj komunikačne to bola veľká výzva. Pre Bulletin slovenskej advokácie, samozrejme, nemusím vysvetľovať, v čom spočíva význam tejto reformy. Pravda je ale aj to, že bez jasnej politickej podpory zo strany vlády, ale aj vedenia súdov či generálnej prokuratúry by som neurobil nič.

■ **Niektó by mohol namietat, že darmo zavádzame veľké reformy, ak sa nezmenia ľudia.**

S tým úplne súhlasím a je skutočnosťou, že toto je cesta na dlhé roky a nesúvisí to len so zmenami v justícii, ale je to širšia otázka o stave celej spoločnosti. Máte napriek tomu dojem, že v justícii nedošlo k významným personálnym zmenám? Prijali sme ústavný zákon, máme úplne nové kompetencie Súdnej rady a stačí sa ísť pozrieť na hociktoré jej rokovanie a každému musí byť zrejme, že dnes sme už niekde celkom inde ako povedzme pred štyrmi piatimi rokmi. A samozrejme, nehovorím len o jej novom sídle v historickom centre hlavného mesta – hoci aj to vnímam ako určitú symboliku, že justícia opäť získava postavenie, ktoré jej patrí.

■ **Priemerná dĺžka súdneho konania je však stále veľmi vysoká. Takisto ostáva nízka dôveryhodnosť justície.**

Mohol som sa sústrediť na dosahovanie okamžitých výsledkov, ktoré by však vo svojej podstate neriešili nič. Dostal sa mi taký luxus, že som s kolegami mohol rozmýšľať za horizont volebného obdobia. Preto sme mohli štyri roky pracovať na reforme civilného procesu, čo je inak vzhľadom na rozsah a závažnosť reformy rekordne krátky čas. No faktom je, že

účinnosť nadobudla tri mesiace po mojom odchode z ministerstva. A pokiaľ ide o dôveryhodnosť justície, tá je naozaj žalostne nízka. No určite ste zachytili aj to, že po dlhých rokoch tu máme prvý prieskum verejnej mienky, ktorý hovorí o jej opatrnom náraste. Myslím si, že prevažuje všeobecné presvedčenie, že je to aj vďaka zmenám, ktoré sa uskutočnili v posledných rokoch. Predsedníčka Súdnej rady to pomenovala ako odrazenie sa od dna. Verím, že sa jej slová naplnia.

■ **Na ostatných Dňoch slovenského práva, ktoré tradične organizuje SAK, rezonovala aj otázka primeranosti trestnej represie v našom právnom poriadku. Zrejme niet roka, kedy by sa neprijímali nové a nové sprísnenia Trestného zákona, hoci odborná verejnosť dlhodobo upozorňuje, že to je slepá ulica. Mali ste možnosť postupovať aj v tejto oblasti čisto odborne?**

Absolútne súhlasím s tým, že trestné sadzby sú u nás prehnané, no je to len odrazom príliš punitívne nastavenej verejnej mienky. Ľudia začnú veci vnímať komplexnejšie spravidla až vtedy, keď sa, povedzme, dostane do problémov s trestným právom niekto z ich blízkych. Vtedy zrazu nevedia pochopiť, ako je možné, že aj za menej závažné prešľapy hrozia veľmi vysoké tresty. Otvorene hovorím, že získať politickú podporu pre akékoľvek zmeny v tejto oblasti, nech to máte aj tisíckrát odborne podložené, bude vždy extrémne náročné. Podporou restoratívnej justície, ktorá má pre spoločnosť výrazné pozitívne prínosy, sa napriek spomínaným limitom predsa len niečo podarilo, napríklad vytvorenie reálnych technických podmienok na domáce väzenie a niektoré ďalšie drobné zmeny. Na druhej strane je fakt, že mnohé ďalšie zmeny, na ktorých bola zhoda širokej odbornej verejnosti, zastali uprostred legislatívneho procesu.

■ **Ako hodnotíte prácu súčasného vedenia ministerstva spravodlivosti?**

Najprv poviem niečo osobné. Keď pani ministerka Žitňanská po mne preberala úrad, niekoľko hodín sme spolu sedeli a bod po bode odovzdávali agendu. Napriek tomu, že štyri roky bola mojou politickou oponentkou, mal som z toho stretnutia dobrý dojem. Dnes je zrejme, že tak, ako som ja zachoval v zásade všetky jej reformné kroky z rokov 2010 až 2012, tak si aj ona zvolila cestu continuity. Myslím, že toto je prístup, ktorý je potrebné zachovať aj do budúcnosti. Z profesionálneho hľadiska jej súčasný postup považujem vo viacerých bodoch za správny, niektoré kroky hodnotím neutrálne a niekde mám aj kritickejší názor. No podstatné je, že základný akcent ostal na odborných riešeniach.

■ **Dávnejšie ste v jednom rozhovore spomenuli, že odborne je vám najbližšie téma rozhodcovského konania. Venujete sa ešte tejto oblasti?**

Po tom, ako mi zanikla funkcia ministra, som si opätovne obnovil funkciu rozhodcu na Rozhodcovskom súde SOPK, takže sa tejto oblasti opäť venujem. Samozrejme, išlo aj o tému, ktorej som sa venoval ako minister. Prijali sme úplne nový zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a takisto sme menili pravidlá klasickej arbitráže. Som presvedčený, že fungujúca arbitráž ako alternatívna k všeobecným súdom

je nevyhnutnou podmienkou zdravého právneho prostredia a má nezastupiteľný význam najmä v obchodnoprávných vzťahoch.

■ Ako hodnotíte obnovenie činnosti Rozhodcovského súdu SAK?

Veľa sme o tejto téme hovorili ešte keď som bol predsedom komory, preto ma teší, že dnes má tento súd vytvorené všetky podmienky, aby si našiel svoje miesto v právnej praxi. Podľa môjho názoru úspech ako zriaďovatelia stálych rozhodcovských súdov budú mať v konečnom dôsledku len inštitúcie, ktoré sú dôveryhodné, čo, samozrejme, Slovenská advokátska komora spĺňa.

■ Čomu sa v súčasnosti najviac venujete vo svojej advokátskej praxi, respektíve zmenila nejako verejná služba váš prístup k advokácii?

Pozorne vnímam trendy, ktoré sa v advokácii dejú, alebo ju ovplyvňujú. Kedysi bolo jadrom advokácie trestné právo,

a povedzme, štandardné situácie v občianskom, rodinnom, pracovnom či obchodnom práve. Dnes mám dojem, že postupne bude narastať úloha advokácie aj pri riešení širšieho okruhu tém spojených s ochranou základných ľudských práv. Ako minister spravodlivosti som bol tiež predsedom Rady vlády pre ľudské práva, kde som mal možnosť podrobnejšie sa oboznámiť s týmito témami. Zároveň som mal unikátnu možnosť získať komplexný prehľad o fungovaní všetkých právnických povolání a justície ako takej, mnohokrát aj v európskom kontexte, s ich problémami a možnými riešeniami. Je to skúsenosť, ktorá ma osobne aj profesionálne mimoriadne obohatila. Momentálne pociťujem, že o tieto skúsenosti by som sa rád podelil v nejakej forme verejnej služby a, samozrejme, so širokou advokátskou obcou. Asi nie je žiadne tajomstvo, ak poviem, že vždy som sa primárne venoval obchodnému a finančnému právu, takže to je oblasť, kde som stále doma, a teda držím sa svojho remesla, ktoré mám naozaj rád.

K NOVÝM KÓDEXOM

Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie

Vzhľadom na účinnosť nového Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku budú v rámci tejto rubriky dočasne uverejňované krátke príspevky, týkajúce sa niektorých zásadných zmien v procesných predpisoch, spolu so stručnou komparáciou pôvodnej a súčasnej právnej úpravy. Príspevky budú osobitne zamerané na otázky súvisiace s výkonom advokátskej praxe.

I. Civilný sporový poriadok

Zmeny procesných pravidiel sporového konania sa vo výraznej miere dotkli aj inštitútu dokazovania, ktorý je s účinnosťou od 1. 7. 2016 upravený v samostatnej štvrtej hlave druhej časti CSP (§ 185 až § 211 CSP). V porovnaní s pôvodným režimom OSP dochádza v súvislosti s novou legislatívou k modernizácii procesu dokazovania, k prehĺbeniu princípu kontradiktórnosti a k zdôrazneniu procesnej zodpovednosti sporovej strany za vlastnú aktivitu. Vzhľadom na to, že ide o sporové konanie, dôraz je naďalej kladený na plnohodnotnú realizáciu dispozičnej zásady, pričom **bez návrhu môže súd v spore vykonať dôkaz iba vo výnimočných prípadoch**.

Osobitne je potrebné zdôrazniť, že proces dokazovania bezprostredne súvisí s koncentráciou sporového konania, a to ako zákonnou, tak aj sudcovskou (k tomu v rámci tejto rubriky pozri Bulletin slovenskej advokácie č. 10/2016).

Rozhodnutie o tom, ktorý z navrhnutých dôkazov bude v konaní vykonaný, ostáva vo výlučnej kompetencii súdu (§ 185 ods. 1 CSP). Súčasne sa v § 220 ods. 2 CSP precizuje povinnosť súdu špecifikovať v odôvodnení písomného vyhotovenia rozhodnutia, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal, ako ich vyhodnotil a prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy.

Z hľadiska dôkaznej iniciatívy je zásadný § 185 ods. 2 a 3 CSP, v zmysle ktorého súd bez návrhu dôkazy nevyko-

náva. Výnimkou sú iba dôkazy vyplývajúce z verejných registrov a zoznamov (ods. 2) a dôkazy vykonané pri skúmaní procesných podmienok, vykonateľnosti navrhovaného rozhodnutia a pri zisťovaní cudzieho práva. **Osobitne je táto otázka upravená na účely sporov s ochranou slabšej strany, v ktorých môže súd vykonať dôkaz aj bez návrhu, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci** (§ 295, § 311 a § 319 CSP).

Pri zisťovaní skutkového stavu vychádza súd naďalej zo zhodných tvrdení strán, pokiaľ neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti. Súčasne platí, že **skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné**; pričom účinnosť popretia skutkových tvrdení je podmienená uvedením vlastných tvrdení o relevantných skutkových okolnostiach (§ 151 CSP). Ak dôjde medzi stranami k dohode v tvrdeniach o určitých skutočnostiach, na dodatočné zmeny v týchto tvrdeniach súd už neprihliada (§ 186 ods. 2 CSP).

V rámci procesu vykonávania a hodnotenia dôkazov, ako aj plnenia tzv. edičnej a informačnej povinnosti, nedochádza k zásadnejším legislatívnym zmenám. **Civilný sporový poriadok však výslovne zdôrazňuje, že žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu (čl. 15 ods. 2 CSP) a vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybne- ná, ak zákon neustanovuje inak (§ 191 ods. 2 CSP).**

Osobitne je potrebné upozorniť na úpravu výnimky z neprípustnosti nezákonne získaného dôkazu, ktorej podmienky vymedzuje čl. 16 ods. 2 CSP v nadväznosti na § 187 ods. 1 CSP tým, že vykonanie dôkazu získaného v rozpore so zákonom je odôvodnené uplatnením čl. 3 ods. 1 CSP.

Vo vzťahu k jednotlivým dôkazným prostriedkom je primárne nevyhnutné upozorniť na zmeny pri výsluchu sporovej strany. Rovnako ako ostatné dôkazy, aj výsluch strany môže súd nariadiť iba na návrh (s vyššie uvedenými výnimkami). **Samotný výsluch strany je prípustný iba o tvrdených skutočnostiach, ktoré vyšli v spore najavo, a to iba ak ich nemožno preukázať inak** (§ 195 ods. 1 CSP). Nevzniká už teda priestor na pomerne neefektívny paušálny výsluch sporových strán v každom konaní, k „celkovým okolnostiam prípadu“, ktorého zabezpečenie a priebeh nezriedka viedli k zbytočným súdnym prieťahom.

Pokiaľ ide o formu výsluchu, pri výsluchu sporovej strany, rovnako ako aj pri výsluchu svedka, umožňuje zákon vo výnimočných prípadoch, aby strana alebo svedok odpovedali na otázky súdu písomne (§ 195 ods. 3 a § 196 ods. 3 CSP).

Svedecká výpoveď a jej priebeh sú v novom CSP spracované do značnej miery dôslednejšie (§ 196 až § 203 CSP oproti § 126 OSP). **Pri zabezpečovaní prítomnosti svedka na pojednávaní je primárne kladený dôraz na aktivitu strany, ktorá výsluch konkrétneho svedka navrhla.** Iba ak táto strana nie je schopná prítomnosť svedka na pojednávaní zabezpečiť, predvolá svedka na jej žiadosť súd v zmysle § 197 ods. 2 CSP. Súčasťou takejto žiadosti musí byť aj označenie skutočností, ktoré majú byť výsluchom svedka preukázané.

Na rozdiel od pôvodnej úpravy, Civilný sporový poriadok v § 202 ods. 2 výslovne ustanovuje, že **svedkovi sa nesmú**

klásť otázky, ktoré navádzajú na odpoveď, otázky klamlivé, otázky nesúvisiace s predmetom konania ani otázky, ktoré by obsahovali skutočnosti, ktoré sa majú zistiť až z jeho výpovede. Osobitne je v § 199 CSP upravená aj prítomnosť svedka na pojednávaní z hľadiska možného ovplyvnenia jeho výpovede; ako aj spoločný výsluch svedkov, ktorých výpovede si navzájom odporujú.

Pri vykonávaní listinných dôkazných prostriedkov zavádza CSP v § 204 praktické procesné pravidlo, podľa ktorého nie je potrebné vykonať dôkaz listinou prečítaním alebo oznámením jej obsahu na pojednávaní, pokiaľ ide o listinu, ktorá bola protistrane v konaní riadne doručená a protistrana túto listinu alebo jej obsah nespochybnila.

Niekoľko zásadných zmien prináša CSP aj v súvislosti s dôkazným zisťovaním skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti. Predovšetkým **uprednostňuje tzv. odborné vyjadrenie podľa § 206 CSP pred plnohodnotným znaleckým dokazovaním.** Znalecké dokazovanie nariadi súd v zmysle § 207 ods. 1 CSP iba vtedy, ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje odborné vyjadrenie.

Návrh na nariadenie znaleckého dokazovania znaleckým ústavom je prípustný len v obzvlášť závažných prípadoch vyžadujúcich si osobitné vedecké posúdenie, alebo ak závery znalcov sú v zrejmom rozpore (§ 207 ods. 3 CSP).

Strany môžu v konaní predložiť aj tzv. súkromný znalecký posudok podľa § 209 CSP, pričom za splnenia podmienok formulovaných v § 209 ods. 2 CSP sa takýto posudok považuje za dôkazný prostriedok spracovaný súdom ustanoveným znalcom. V ostatných prípadoch ide o štandardný súkromný znalecký posudok, ktorý má plnohodnotnú dôkaznú silu (čl. 15 ods. 2 CSP).

V súvislosti s procesom dokazovania a najmä obstarávaní dôkazov treba zdôrazniť, že Civilný sporový poriadok vychádza zo sprísneného režimu preddavkovania trov dôkazu (§ 253 CSP). To bezprostredne nadväzuje na celkovú koncepciu kontradiktórneho sporového konania a výraznú minimalizáciu zákonného obsahu tzv. trov štátu, ktoré za určitých okolností znášal v režime OSP štát. Súdom uloženú povinnosť zložiť preddavok na trovy navrhnutého dôkazu možno teda *pro futuro* očakávať s podstatne vyššou frekvenciou praktického výskytu, než tomu bolo pred 1. 7. 2016.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

II. Civilný mimosporový poriadok

Procesné dokazovanie v zásade predstavuje zákonom upravený postup súdu a ostatných subjektov, zameraný na získanie najmä skutkových poznatkov právne relevantných pre

vydanie meritórneho rozhodnutia, keď tieto poznatky sú získavané priamo alebo sprostredkované.

Spoločné sporovému a mimosporovému procesu je, že strany sporu resp. účastníci konania v mimosporovom procese majú základnú procesnú povinnosť – **povinnosť úplne a pravdivo opísať rozhodujúce skutočnosti (povinnosť tvrdenia, substancovania, povinnosť predniesť relevantné skutkové tvrdenia) a povinnosť označiť dôkazy na podporu svojich tvrdení (dôkazná povinnosť).**

Situácia v mimosporovom procese je čiastočne odlišná, čo vyplýva so základných zásad, na ktorých je tento druh procesu formovaný. Tieto konania sú ovládané tzv. **princípom materiálnej pravdy a princípom vyšetrovacím.** Zásada oficiality a vyšetrovací princíp v konaniach podľa mimosporového kódexu procesu vedú k tomu, že **dôkazná iniciatíva je kumulovaná predovšetkým na súde,** ktorého povinnosťou je v aktívnej súčinnosti s účastníkmi konania relevantné skutočnosti zistiť. Reálny prejav nachádza vyšetrovací princíp v § 35 CMP v súlade s ktorým je súd povinný zistiť skutočný stav veci, ako aj v § 36 CMP, v súlade s ktorým je súd povinný vykonať aj iné dôkazy ako navrhli účastníci.

Zistenie skutočného stavu veci závisí do značnej miery od realizácie povinností tvrdenia a dôkaznej, pričom rozdiel medzi sporovým a mimosporovým procesom bude aj objektívnej procesnej zodpovednosti v prípade ich nespĺnenia. Napriek princípu oficiality a vyšetrovaciemu princípu, ktorý platí v mimosporovom procese, **neznamená to, že účastník tohto okruhu konaní môže zostať absolútne pasívny a spoliehať sa len na vyvinutie iniciatívy zo strany súdu.**

Aj účastníci mimosporového procesu sú povinní úplne a pravdivo uviesť rozhodujúce skutkové okolnosti. V súlade s vyšetrovacím princípom sa prioritizuje povinnosť súdu získať a objasniť všetky skutočnosti, právne relevantné pre vydanie rozhodnutia. Týmto spôsobom dokazovanie tvorí najdôležitejšiu časť a ťažisko civilného konania, čím sa reflektuje na možnosť súdu na podklade zisteného skutočného stavu dosiahnuť aj relevantne spravodlivé rozhodnutie, ktoré bude zohľadňovať ochranu konkrétneho verejného záujmu.

Vyššie uvedené východiská nevyklúčujú v zmysle stavu de lege lata, aby si súd v týchto konaniach osvojil zhodné skutkové tvrdenia účastníkov (§ 37 CMP). Treba zdôrazniť, že právna úprava OSP túto možnosť výslovne vylučovala.

Treba dať do pozornosti, že v konaniach podľa CMP nie je možnosť zisťovania skutočného stavu aj prostredníctvom vyšetrovacej zásady výslovne inštitútmi sporového konania, a to inštitútmi koncentrácie konania (sudcovskej a zákonnej), a nie je tiež možné využiť ani skrátené formy konaní (rozkazné konania, kontumačné rozhodnutie, uznanie, resp. vzdanie sa nároku). **To sa prejavuje aj v uplatnení tzv. úplného apelačného systému v odvolacom konaní.** Účastníci môžu aj počas odvolacieho konania uvádzať nové skutočnosti a predkladať nové dôkazy.

Kým vyššie modifikované osobitosti sa prejavujú v smere zisťovania stavu veci, ktorá je predmetom konania, čo do dôkazných prostriedkov sa výslovne prejavuje vzťah medzi CSP a CMP vyjadrený v § 1 CMP, keď CMP samostatne

neupravuje problematiku dôkazných prostriedkov, s výnimkou výsluchu maloletého. Nóvum právnej úpravy využiteľné aj v režime mimosporových konaní je využitie písomnej svedeckej výpovede (§ 196 ods. 3 CSP) a tiež veľmi zásadným spôsobom sa na procesnej ekonomii konania a tým aj jeho efektívite môže prejavovať favorizovanie možnosti tzv. odborného vyjadrenia v odôvodnených prípadoch, pred dôkazom znaleckým posudkom, resp. možnosť využitia súkromného znaleckého posudku.

Výpočet dôkazných prostriedkov s odkazom na § 187 a nasl. CSP je len exemplifikatívny a presný procesný postup, ktorý pri niektorých dôkazných prostriedkoch absentuje, určí sám súd. Vzhľadom na nastavenie vzťahu špeciálneho a osobitého (všeobecná a osobitá časť CMP) je potrebné prihliadať aj na režim vykonávania niektorých dôkazných prostriedkov osobitým spôsobom (napr. konanie vo veciach maloletých, konania v statusových veciach fyzických osôb, kde je daná možnosť využitia správy ošetrojúceho lekára pred vykonaním znaleckého dokazovania pri rozhodovaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony).

Pozornosť je potrebné venovať výsluchu maloletého a zisťovaniu jeho názoru, ako osobitého druhu dôkazného prostriedku. Pri realizovaní výsluchu nastáva výrazný posun v tom, že uskutočňovanie výsluchu sa realizuje prioritne cestou súdu, a nie prostredníctvom tretích osôb, ktorými bol do 1. 7. 2016 predovšetkým orgán sociálnoprávnej ochrany a kurately.

Popri výsluchu maloletého sa samostatne a významným spôsobom v CMP rieši povinnosť súdu informovať maloletého o prebiehajúcom konaní a zisťovať jeho názor. Dieťa ako plnohodnotný nositeľ práv a povinností musí byť v právnych vzťahoch plne rešpektované, a to nie ako objekt právnych vzťahov, ale ako subjekt, s garantovaním všetkých jeho práv a právom chránených záujmov.

Kvalifikovaná ochrana dieťaťa ako subjektu právnych vzťahov má svoju reflexiu v mnohých významných medzinárodných právnych aktoch a tiež vo vnútroštátnej legislatíve. Je tomu tak z dôvodu, že človek ako ľudská bytosť sa vyvíja postupne a s ohľadom na vyspelosť, ktorá sa v zásade odvíja od rozpoznávacej schopnosti a tiež rozumovej schopnosti, je považované za „slabší“ subjekt, ktorému štát musí garantovať zvýšenú právnu ochranu. Vyžaduje sa preto vytvorenie optimálneho a vyváženého procesného priestoru pre realizáciu procesných práv subjektom vyžadujúcim si osobitnú ochranu, na strane druhej rešpektovanie základných procesných oprávnení maloletých vo veciach, ktoré sa ich týkajú.

Uvedené východiská z pohľadu maloletého dieťaťa identifikoval aj Európsky dohovor o výkone práv detí z 25. 1. 1996, kde z Hlavy II, článku 3 vyplýva, „že dieťa, ktoré má podľa vnútroštátnych predpisov dostatočnú schopnosť chápať situáciu, musí mať v súdnom konaní, ktoré sa ho týka, zaručené právo alebo možnosť domáhať sa práva na príslušné informácie, právo byť konzultované a môcť vyjadriť svoj názor, právo vyjadriť svoj názor, právo byť informované o možných dôsledkoch vyhovievania jeho názoru a možných dôsledkoch akéhokoľvek rozhodnutia“.

Právo dieťaťa vyjadriť svoj názor je veľmi úzko prepojený s ochranou jeho najlepšieho záujmu, ktorý je možné vyhodnotiť práve prostredníctvom toho, čo dieťa vyjadří. Treba uviesť aj to, že vyjadrený názor nemusí byť vždy v záujme dieťaťa a dieťa nemusí vedieť vyhodnotiť, čo je v jeho najlepšom záujme. Z Dohovoru, ako aj z dikcie § 38 CMP, vyplývajú dve základné kritéria pre vyhodnotenie spôsobu zisťovania názoru maloletého a to:

- vek dieťaťa a
- vyspelosť dieťaťa.

Tieto kritériá by mali byť vyhodnotené vo vzájomnej súvislosti, pritom je potrebné ich posudzovať individuálne v každom jednom prípade. Dieťa ako ľudská bytosť sa od narodenia vyvíja tak fyzicky, ako aj emocionálne a intelektuálne. Na posúdenie kritérií pre vyjadrenie názoru dieťaťa budú rozhodujúce tri kľúčové oblasti súvisiace s vývojom dieťaťa: vnímanie, pamäť a reč. **Za súčasného stavu de lege lata je možné uviesť, že vyhodnotenie kritérií je výlučne vecou súdu a je otázkou individuálneho posúdenia okolností a predpokladov na strane dieťaťa a jeho rozumovej a vôľovej vyspelosti.** Z hľadiska formálneho postupu je potrebné zdôrazniť, že nová procesná úprava identifikuje postup pri zaznamenávaní procesných úkonov (§ 98 CSP) a tiež zaznamenávania priebehu pojednávania pomocou technických prostriedkov (§ 175 CSP), ktoré sa pri zisťovaní názoru maloletého použijú subsidiárne.

Rešpektujúc participačné práva dieťaťa a záväzky vyplývajúce z Dohovoru, premietnuté do § 38 ods. 2 CMP vyplýva, že **nová právna uprednostňuje priame zisťovanie názoru maloletého, aby bol naplnený účel zachovania ochrany a presadzovania najlepšieho záujmu dieťaťa v konfrontácii s jeho autonómiou vôle** – „Podľa povahy vecí súd zisťuje názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.“ Jedným z kritérií bude teda povaha predmetu konania, kedy najmä vo veciach zložitejších a tiež takých, ktoré sú závažným zásahom do postavenia dieťaťa je dôvodné uskutočnenie zistenie názoru maloletého bez prítomnosti iných osôb.

Na záver dať do pozornosti, že aj v mimosporovom procese pri vykonávaní dokazovania je potrebné ho realizovať v intenciách a v súlade so zásadou legality. Článok 11 ods. 2 CMP do istej miery modifikuje princíp legality možnosťou vykonať v konaní aj tzv. nezákonný dôkaz. Využitie nezákonného dôkazu musí reflektovať a byť v súlade s princípom proporcionality, kde budú konfrontované vzájomné práva, ktoré sú predmetom ochrany. Do pomyselného sporu prichádzajú dva záujmy. Prvým je záujem na riadnom zistení skutočného, ale aj skutkového stavu a poskytnutie spravodlivého rozhodnutia, druhým záujmom je odmietnutie deformovania procesu dokazovania vykonaním nezákonného dôkazu, t. j. dôkazu, ktorým bol získaný zákonným spôsobom. Aplikácia testu proporcionality sa v zásade uskutočňuje v troch krokoch, a to „pomeriavanie“ dôležitosti cieľa, teda či zásah smeruje k cieľu dôležitému, aby bol ospravedlnený, t. j. test racionálnej väzby medzi zásahom a cieľom (teda či daným prostriedkom možno dosiahnuť akceptovateľný cieľ). Ďalej je to test nevyhnutnosti (potrebnosti) zásahu, teda či

nie je možné cieľ dosiahnuť inak, menej striktným zásahom. Na záver to bude test proporcionality v užšom zmysle slova. Treba konštatovať, že významným elementom, ktorý sa tu bude zohľadňovať a môže zavážiť na pomyselnéj miske váh práve konkrétny verejný záujem, ktorého ochrana sa bude sledovať v tom ktorom konaní v režime CMP.

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.

III. Správny súdny poriadok

Dokazovanie v SSP je upravené v § 119 – 132, pričom je hneď na úvod potrebné uviesť, že právna úprava dokazovania nie je v SSP komplexná. SSP neupravuje konkrétne jednotlivé dôkazné prostriedky a ani postup pri ich vykonávaní (napríklad výsluch účastníka konania, výsluch svedka, predvolanie svedka). S odkazom na § 25 SSP **bude preto správny súd pri vykonávaní dokazovania jednotlivými dôkaznými prostriedkami postupovať podľa § 195 – 211 CSP.**

Absencia uvedenej právnej úpravy v SSP má svoje opodstatnenie práve v poslaní správneho súdu, ktorý nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý prioritne posudzuje právne otázky napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy a dokazovanie vykonáva len výnimočne, pretože správne súdnictvo je prevažne založené na prieskume zákonnosti už identifikovaného skutkového a právneho stavu (uvedené konštatoval aj ústavný súd napr. v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 379/09).

Podľa § 119 SSP, správny súd vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy, ak SSP neustanovuje inak. Správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci. Z uvedeného vyplýva, že SSP legitimuje správny súd v každom jednotlivom prípade vykonať dôkazy potrebné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci. Je však potrebné zdôrazniť, že ide o možnosť, nie o povinnosť správneho súdu.

SSP, rovnako ako OSP v § 250i ods. 2, **pripúšťa výnimky, kedy správny súd nie je viazaný zisteným skutkovým stavom a môže sám vykonať dokazovanie.** Slovné spojenie „vykonať dokazovanie“ subsumuje tak zopakovanie už vykonaných dôkazov v rámci administratívneho konania pred správnym súdom a rovnako tiež doplnenie dokazovania za účelom náležitého zistenia skutkového stavu. V zásade by však malo platiť, že správny súd by nemal nahrádzať dokazovanie, ktoré by prioritne mal vykonať orgán verejnej správy. Inak povedané, pokiaľ zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na riadne posúdenie veci, v takomto prípade, je to dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy [§ 191 ods. 1 písm. e) SSP], a nie na doplnenie dokazovania správnym súdom.

Podľa § 120 SSP správny súd nie je viazaný skutkovým stavom zisteným orgánom verejnej správy a môže sám vykonať dokazovanie, **ak to považuje za nevyhnutné na rozhodnutie vo veci, ak rozhoduje v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. b), e), f), i) a j) SSP [správna žaloba vo veciach správneho trestania, žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy, žaloba proti inému zásahu orgánu verejnej správy, žaloba vo veciach politických práv, kompetenčná žaloba] alebo ak správny súd rozhoduje podľa § 192 SSP (uplatnenie peňažnej moderácie).**

Na § 120 SSP nadväzuje § 135 SSP, ktorý práve na účely dokazovania určuje **časovú hranicu vo vzťahu k dôkazom, ktorými účastníci konania preukazujú svoje tvrdenia.** Podľa § 135 ods. 1 SSP je na rozhodnutie správneho súdu rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. Konkrétne to znamená, že pokiaľ bude chcieť žalobca vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu správnym orgánom oponovať určitým tvrdením respektíve dôkazom, toto **sa musí vzťahovať k stavu, ktorý bol daný do právoplatnosti napadnutého rozhodnutia alebo vydania opatrenia.**

Výnimkami z uvedeného sú konania podľa § 6 ods. 2 písm. d) až f) a i) až k) SSP [správna žaloba vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia, žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy, žaloba proti inému zá-

sahu orgánu verejnej správy, žaloba vo veciach politických práv, kompetenčná žaloba a návrhy v iných veciach] a prípad, ak správny súd rozhoduje podľa § 192 SSP (peňažná moderácia).

V uvedených konaniach je pre správny súd rozhodujúci stav v čase vyhlásenia alebo vydania jeho rozhodnutia. Tieto výnimky sú podložené tým, že v rámci niektorých vymenovaných konaní sa nepreskúmava zákonnosť napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, ale posudzuje sa napríklad, či je orgán verejnej správy v administratívnom konaní nečinný alebo či sa svojím faktickým konaním nedopúšťa iného zásahu [§ 3 ods. 1 písm. e) SSP]. V daných prípadoch je preto logické, že je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia alebo vydania rozhodnutia. Rovnako pre správnu žalobu vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia je tiež rozhodujúci stav v čase vyhlásenia alebo vydania rozhodnutia správneho súdu, nakoľko od vydania napadnutého rozhodnutia mohlo dôjsť k podstatnej zmene skutkových okolností.

Pokiaľ správny súd pristúpi k vykonávaniu dôkazov, postupuje podľa § 124 a nasl. SSP za subsidiárneho použitia § 195 a nasl. CSP. Ustanovenie § 124 SSP predpokladá v súvislosti s vykonávaním dôkazov tri situácie. Prvá je, že správny súd bude dokazovanie vykonávať na pojednávaní (§ 124 ods. 1 SSP). Druhá možnosť pripúšťa, ak je to možné a účelné, vykonať dôkaz mimo pojednávania. V prípade, ak správny súd pristúpi k vykonaniu dôkazu mimo pojednávania, s výsledkami dokazovania oboznámi účastníkov konania na pojednávaní (§ 124 ods. 2 SSP). Tretia alternatíva predpokladá, že správny súd pojednávanie nariaďovať nebude (§ 124 ods. 3 SSP). V takomto prípade správny súd vykoná dokazovanie oboznámením sa s dôkazmi, ktoré sa nachádzajú v súdnom spise. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že administratívny spis nie je dôkazným prostriedkom, čo znamená, že oboznamovanie sa s obsahom administratívneho spisu nie je dokazovaním, ale oboznamovaním sa s priebehom administratívneho konania.

SSP ustanovuje pre niektoré situácie **obligatórne vykonanie dokazovania správnym súdom.** Správny súd je **povinný vykonať dokazovanie pokiaľ bude postupovať podľa § 192 SSP využitím tzv. peňažnej moderácie alebo podľa § 198 SSP využitím tzv. sankčnej moderácie alebo podľa § 230 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. b) SSP využitím tzv. plnej jurisdikcie.** Vo všetkých uvedených prípadoch je správny súd povinný pred vydaním rozhodnutia, ktorým niektorý z uvedených inštitútov využije, vykonať dokazovanie. Uvedená povinnosť vyplýva priamo zo zákonného znenia citovaných ustanovení. Vykonaním dokazovania, respektíve správnym súdom „vykonaným dokazovaním“ sa rozumie, ako už bolo uvedené vyššie, zopakovanie dokazovania uskutočneného v rámci administratívneho konania alebo jeho doplnenie.

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynulo v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

JUDr. Anita Filová

■ Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“? Ponuka pripravovaných podujatí AIJA

Zimný seminár: Odhaľovanie špecifik reštrukturalizácií

25. – 28. január 2017

La Clusaz, Francúzsko

<https://www.aija.org/events/unravelling-the-ins-and-outs-of-restructurings/>

10. výročná daňová konferencia

23. – 25. február 2017

Viedeň, Rakúsko

<https://www.aija.org/events/10th-annual-tax-seminar/>

Ochrana dát

3. – 5. marec 2017

New York, USA

Zručnosť prezentácie a negociácie

23. – 25. marec 2017

Praha, Česká republika

Olympijské hry – Poučenie z Ria

so zreteľom na nemeckú olympijskú iniciatívu

6. – 9. apríl 2017

Lausanne, Švajčiarsko

<http://www.aija.org/events/aija-double-seminar-olympic-games-corruption-and-sport-arbitration-government-contracts-public-procurement-law-and-contract-law/>

Digitálny slobodný trh

30. marec – 1. apríl 2017

Dublin, Írsko

<https://www.aija.org/events/the-european-digital-single-market-breaking-down-digital-barriers-click-by-click/>

Právna prax „offshore“: Príležitosť a kontroverzia

28. apríl – 1. máj 2017

Bahamy

<https://www.aija.org/events/legal-practice-offshore-opportunity-and-controversy/>

Polročná konferencia 17. – 20. máj 2017

Riga, Lotyšsko

<https://www.aija.org/events/2017-half-year-conference>

6. výročná konferencia o súťažnom práve

1. – 3. jún 2017

Amsterdam, Holandsko

<https://www.aija.org/events/6th-annual-antitrust-conference/>

9. výročná arbitrážna konferencia

15. – 17. jún 2017

Štokholm, Švédsko

Oslava 55. výročia AIJA

23. – 24. jún 2017

Amsterdam, Holandsko

Otvorenie vlastnej advokátskej kancelárie a cesta jej rastu

29. jún – 1. júl 2017

Ľublana, Slovinsko

55. výročný kongres

28. august 2017 – 1. september 2017

Tokio, Japonsko

<http://www.aija.org/events/7230/>

AIJA na niektoré podujatia zatiaľ nezverejnila webové linky. Podrobnejšie informácie v anglickom jazyku sú priebežne uverejňované na stránke www.aija.org.

Vymedzenie intervencie v novom civilnom sporovom poriadku

JUDr. Peter Strapáč, PhD.

Obsahom článku je ambícia poukázať na niektoré podobnosti a rozdielnosti v postavení vedľajšieho účastníka pred a po prijatí civilného sporového poriadku. Autor sa v článku snaží poukázať na niektoré výkladové trendy, ako aj na novinky, ktoré v postavení vedľajšieho účastníka (intervenienta) nastali po 1. júli 2016.

Počnúc dňom 1. 7. 2016 je účinný nový civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý priniesol mnoho zmien. Právna obec sa s týmito zmenami musí aktívne zoznamovať, keďže podľa intertemporálnych ustanovení, ak nie je ustanovené inak, platí CSP aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. To znamená, že aj už prebiehajúce konania plynulo „nabehnú“ na režim CSP. Medzi základné novum obsiahnuté v pojmosloví CSP môžeme bezpochyby zaradiť neodkladné a zabezpečovacie opatrenia (§ 324 a nasl.), predbežné prejednanie sporu (§ 168 a nasl.), zjavne nedôvodná žaloba (§ 138 a nasl.), intervencia (§ 81 a nasl.), etc..

Vedľajšie účastníctvo alebo po novom intervencia prichádza do úvahy len v sporovom konaní a jej základným zmyslom a účelom je „pomoc v spore“ niektorému z účastníkov konania.

Krátky exkurz intervenciou

Prvým procesným predpisom upravujúcim vedľajšiu intervenciu bol civilný súdny poriadok 113/1895 ř. z. zo dňa 1. 8. 1895, konkrétne v § 17. Ako vedľajší intervenient mohol v spore vystupovať ten, ktorý v spore medzi inými stranami sporu mal právny záujem na víťazstve jednej z nich alebo ten, ktorému dali oprávnenie všetky osoby, ktorým bolo právnymi predpismi prepožičané právo vedľajšej intervencie.

Základnými predpokladmi intervencie boli:

- Spor medzi stranami,
- Intervenient bol osobou rozdielnou od strán sporu,
- Existencia právneho záujmu na výsledku konania – právny záujem musel mať však svoj obsah spočívajúci v tom, že nepriaznivý výsledok sporu by viedol aj k určitej ujme (zmene právnych pomerov) na strane intervenienta.¹

Civilný súdny poriadok 113/1895 ř. z. upravoval aj „oznámenie o spore“ tzn. „litis denuntiatio“, ktoré mohla uskutočniť niektorá zo strán sporu už začatého alebo ešte len hroziaceho za účelom zachovania si nárokov voči tretej osobe v prípade, ak pre stranu sporu dopadne výsledok konania nepriaznivo.

Vedľajšie účastnenstvo, ako bolo pomenované v zákone č. 142/1950 Zb. zákon o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok), bolo upravené v § 416 a nasl. Kto mal právny záujem na tom, aby v začatom, ale ešte právoplatne neskončenom konaní zvíťazil niektorý účastník, mohol vstúpiť do konania ako vedľajší účastník, aby mu pomáhal. Ďalej tak mohol urobiť každý, komu osobitné zákonné ustanovenie také oprávnenie priznávalo. O prípustnosti vedľajšieho účastnenstva rozhodne súd iba vtedy, ak niektorý účastník namietol neprípustnosť vedľajšieho účastnenstva. O prípustnosti sa rozhodovalo uznesením po ústnom pojednávaní.

1 Pozri aj Hora, V.: Česko-slovenské civilné právo procesní. Díl II. V Prahe. 1932, str. 25

Občiansky súdny poriadok (zákon č. 99/1963 Zb.) upravoval vedľajšie účastníctvo v § 93 a nasl. Do konania vstupovala tretia osoba ako vedľajší účastník z vlastnej iniciatívy (vedľajším účastníkom sa stávala tým, že súdu došlo jej oznámenie o vstupe do konania) alebo na výzvu niektorého z účastníkov konania. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva rozhodoval súd len, ak účastník konania namietol neprípustnosť vstupu vedľajšieho účastníka do konania. Predpokladom prípustnosti vedľajšieho účastníctva v konaní bol právny záujem toho, kto chcel vstúpiť do konania, na výsledku sporu (t. j. jeho právny záujem na úspechu účastníka, na strane ktorého chcel vstúpiť do konania). Takýto záujem mal ten, právne postavenie ktorého bolo rozhodnutím súdu priaznivo alebo nepriaznivo ovplyvnené. Vždy však bolo treba, aby sa jeho záujem na úspechu účastníka sporu opieral o konkrétne právo alebo právny vzťah k niektorému z účastníkov. Určitá disproporcía nastala až v dôsledku zastaranosti právnej úpravy O. s. p., kedy sa za vedľajšieho účastníka považovali i združenia na ochranu spotrebiteľa, t. j. organizácie na ochranu práv spotrebiteľa bez toho, aby mali reálny hmotnoprávny vzťah s účastníkom. Disproporciu odstránil CSP, ktorý uvedené osoby považuje za iné subjekty konania. (§ 95 CSP).

V CSP je intervencia upravená v § 81 a nasl. CSP zaviedol nové pojmoslovie, dosiaľ nepoužívané a došlo k nahradeniu vedľajšieho účastníctva pojmom intervencia a vedľajší účastník sa označuje ako intervenient. K bližším pojmovým a obsahovým vymedzeniam sa dostaneme v článku.

Základné črty intervencie – spoločné a rozdielne znaky

Napriec všetkými novodobými procesnými predpismi možno nájsť spoločného menovateľa intervencie, ktorým je „právny záujem“ na výsledku sporu, ergo záujem byť v konaní úspešný. Právny záujem na výsledku konania nemá svoju zákonnú definíciu a zákonodarca ponechal vyformovanie podstaty tohto pojmu na právnej praxi a právnej teórii. Právny záujem intervenienta na výsledku konania nemožno spájať len s tým, že tento bude dotknutý výrokom rozhodnutia, ale aj zisťovaním skutkového a právneho stavu, od ktorého závisí výsledok konania. Súd pri posudzovaní právneho záujmu musí rešpektovať podstatu a zmysel intervencie v kontexte s obsahom a rozsahom ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu definovaného v čl. 46 a nasl. ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných ľudských slobôd.

S prihliadnutím na doterajšiu judikatúru všeobecných súdov možno právny záujem na výsledku konania definovať v spojení s podstatou a zmyslom inštitútu intervencie, ktorým je posilnenie postavenia účastníka, na ktorého strane intervenient do konania vstupuje za podmienky, že objektívne existuje relevantný dôvod, z ktorého možno vyvodiť, že aj intervenient má na výsledku sporu právny záujem. O právny záujem ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím vo veci môže byť dotknuté právne postavenie intervenienta – jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva. Citované ustanovenie vstupu vedľajšieho účastníka nepodmieňuje existenciou právneho záujmu len na výroku rozhodnutia v predmetnej právnej veci, ale existenciou akéhokoľvek právneho záujmu, tzn. záujmu na skutkových a právnych záveroch, na ktorých je rozhodnutie v predmetnej veci založené, teda na celkovom výsledku konania. *Abbreviato* z tohto dôvodu právny záujem intervenienta na výsledku konania nemožno spájať len s tým, že vedľajší účastník bude dotknutý výrokom rozhodnutia, ale aj zisťovaním skutkového a právneho stavu, od ktorého závisí výsledok konania.²

JUDr. Peter Strapáč, PhD.

je absolvent právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde úspešne absolvoval rigorózne ako aj doktorandské

štúdium. Autor pôsobí ako advokát v Čadci a ako odborný asistent na Paneurópskej vysokej škole práva. Pravidelne publikuje v domácich aj zahraničných časopisoch

a je autorom a spoluautorom niekoľkých právnych monografií a komentárov.

2 Pozri aj rozhodnutie najvyššieho súdu SR 4Obo/28/2014 zo dňa 30. 1. 2014.

Contra ratio legis by bol výklad, ktorý by bol rozpore s vyššie uvedeným a to aj z dôvodu, že na jedno konanie môžu nadväzovať ďalšie konania, pre ktoré právne posúdenie otázky prejednávanej v jednom (základnom) konaní môže mať právny dopad a zásadný význam a z tohto dôvodu môže mať intervenient záujem nie len na samotnom výsledku konania, ale aj na náležitom zistení skutkového stavu, vedení dokazovania a aplikácii právnych predpisov, etc.

In abstracto sa môžeme zhodnúť, že základný predpoklad vstupu vedľajšieho intervenienta do konania pretavený v podobe „právneho záujmu na výsledku sporu“ je naprieč všetkými vyššie uvedenými procesnými predpismi zachovaný a nemenný. V konečnom dôsledku to proklamoval aj predkladateľ zákona v osobitnej časti dôvodovej správy k civilnému sporovému poriadku keď uviedol „Kritérium právneho záujmu na výsledku konania je tradičným a osvedčeným kritériom intervencie v spore, preto zostáva normatívne zachované.“³

Odlíšnosti však nachádzame v možnosti vstupu intervenienta do konania. Kým zákon č. 142/1950 Zb. umožňoval vstúpiť intervenientovi do konania z vlastnej vôle, bez akejkoľvek výzvy účastníka konania a bez rozhodnutia súdu o jeho prípustnosti, pričom súd o pristúpení rozhodoval len v prípade, ak niektorá zo strán jeho vstup do konania namietala, tak v občianskom súdnom poriadku zákon č. 99/1963 Zb. mohol intervenient do konania vstúpiť buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého účastníka uskutočnenú prostredníctvom súdu. Intervenient mohol teda do konania vstúpiť *motu proprio* alebo na výzvu súdu uskutočnenú na procesný návrh účastníka konania.

Civilný sporový poriadok celkom správne ponechal možnosť intervenientovi vstúpiť do konania z vlastnej iniciatívy, pretože je nesporné, že aj on si musí hájiť svoje záujmy, avšak zákonodarca zaviedol aj novum v podobe tzv. „oznámenia o spore“. Oznámenie o spore uskutoční strana konania, na ktorej strane by mal intervenient stáť a mať záujem na jej úspechu v konaní. V oznámení strana sporu uvedie spor, jeho predmet ako aj záujem strany, aby intervenient vstúpil do konania. Je však len na rozhodnutí intervenienta, či tak skutočne aj urobí alebo nie, pričom však oznámenie o spore má zásadné právne dôsledky. *Mutatis mutandis* je na úvahe intervenienta či do konania na podklade oznámenia vstúpi, no včas podané oznámenie o spore má zásadné účinky na ďalšie postavenie intervenienta vo vzťahu k strane sporu, na podporu ktorej mal do konania vstúpiť. *Litisdenundiácia* urobená riadne a včas má pre intervenienta zásadné právne následky v prípade, ak do konania nestúpi. Dochádza k oslabeniu námietok zo strany intervenienta vo vzťahu k strane konania, pričom námietky možno rozdeliť do dvoch *expressis verbis* popísaných skupín. Prvou je *námietka nesprávneho vedenia sporu* a druhou *námietka nesprávneho rozhodnutia*.

A)

Ak intervenient nevstúpil do konania, nemôže strane namietat, že právoplatne skončený spor bol nesprávne rozhodnutý. Po právoplatnom skončení sporu môže osoba, ktorej bol spor oznámený, namietat strane, na ktorej by vystupovala, nesprávne vedenie sporu iba vtedy, ak:

- i) *spor bol osobe oznámený v čase, keď už nebolo možné účinne uplatniť prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, alebo opravné prostriedky,*
- ii) *strana úmyselne alebo z dôvodu hrubej nedbanlivosti neuplatnila prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré osobe neboli známe.*

Je zrejmé, že uplatnenie námietky nesprávne vedeného sporu nadväzuje na pristúpenie ďalšej skutočnosti podmienky. Bez uvedenej podmienky t. j. v prípade, ak strana sporu účinne bránila alebo uplatňovala svoje právo uvedenú námietku nie je možné vzniesť. *Eo ipso* ide o jasne a zreteľne formulované podmienky, ktoré si trochu rozmeníme na drobné. Je nesporné, že citované ustanovenie má na mysli práve prípad, kedy oznámenie strany sporu o prebiehajúcim spore adresované intervenientovi má už len formálnu polohu, bez možnosti reálneho ovplyvnenia priebehu konania zo strany intervenienta a možnosti uplatnenia a ovplyvnenia konania vrátane možnosti uplatnenia prostriedkov procesného útoku a obrany. Z tohto dôvodu zákon chráni intervenienta a nepriznáva takémuto oznámeniu o spore účinky riadne a včas urobeného oznámenia, pretože aj v tomto prípade bude platiť rímska zásada *vigilantibus iura scripta sunt*.

V tomto smere je možné poukázať, že právna úprava CSP pozná okrem „klasickej“ zákonnej koncentrácie konania aj tzv. koncentráciu sudcovskú. Ich účelom je zabezpečiť včasnosť uplatňovaných prostriedkov procesného útoku, ale aj procesnej obrany a tým aj bezprietahovosť civilného procesu. Sudcovská koncentrácia konania má byť efektívnym nástrojom v rukách

3 Dôvodová správa k civilnému sporovému poriadku uverejnená na www.nrsr.sk

súdu s cieľom racionalizácie a v neposlednom rade aj zrýchlenia sporového konania. Ako uviedol aj predkladateľ, sudca znalý veci vie najlepšie posúdiť adekvátnosť a včasnosť uplatnenia prostriedkov procesného útoku alebo procesnej obrany. Sudca *in concreto* dokáže posúdiť (s prihliadnutím na jeho znalosť veci a pomerov), či nemohli strany predložiť dôkazy skôr v záujme hospodárnosti konania, sudom určených lehôt a primárne aj s prihliadnutím na § 132 CSP. Zákonná koncentrácia konania, ako bola upravená aj v OSP predpokladá uplatnenie prostriedkov procesnej obrany alebo procesného útoku najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí.

Sub. ii) je opäť postavený na procesnej aktivite a záujme strany sporu, ktorá primárne má mať záujem na výsledku sporového konania a nemôže sa, jednoducho povedané, „spoliehať“ len na intervenienta. Intervenient nemusí mať vždy vedomosť o všetkých skutočnostiach, ktoré by mohli mať pre výsledok konania význam, preto celkom správne sa vyžaduje záujem o výsledok sporu zo strany účastníka konania. Ak tento má o dôkazoch alebo skutočnostiach významných pre konanie vedomosť je povinný ich ad 1) produkovať procesne predpísaným spôsobom riadne a včas alebo ad 2) minimálne oznámiť intervenientovi, pretože, ak tento mal vedomosť o týchto skutočnostiach námietka uvedená pod sub ii) odpadá a farcha nepredloženia oznámených skutočností, eventuálne dôkazov padá na intervenienta. Samozrejme, pri tomto type námietky by intervenient musel preukázať, že strany sporu prostriedky procesnej obrany alebo procesného útoku neuviedla úmyselne alebo z dôvodu hrubej nedbanlivosti, čo by však v následnom súdnom konaní musel dokazovať.

B)

Druhý typ námietky nesprávneho rozhodnutia sa týka prípadov, kedy intervenient síce do konania vstúpil, ale nemohol naplno „rozvinúť a využiť“ všetky svoje procesné oprávnenia. V uvedenom prípade po právoplatnom skončení sporu môže intervenient strane, na ktorej vystupoval, namietkať nesprávne vedenie sporu iba vtedy, ak

- i) *intervenient nemohol prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, alebo opravné prostriedky účinne uplatniť z dôvodu, že súhlas strany bol odopretý,*
- ii) *intervenient nemohol prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, alebo opravné prostriedky účinne uplatniť v čase, keď do konania vstúpil, a do konania nemohol bez vlastnej viny vstúpiť skôr,*
- iii) *strana úmyselne alebo z dôvodu hrubej nedbanlivosti neuplatnila prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré intervenientovi neboli známe.*

Sub i) prichádza do úvahy vtedy, ak strana sporu a intervenient netvorí spolu nerozlučné spoločenstvo (§ 85 CSP). Na všetky úkony procesnej obrany a procesného útoku uskutočnené intervenientom sa *ipso facto* vyžaduje súhlas strany. Súd bez jej súhlasu nemôže na takéto procesné úkony prihliadať ani v prípade, ak by mali za následok priaznivé rozhodnutie pre stranu sporu. Medzi prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany patrí aj hmotnoprávna námietka v zmysle § 152 CSP. Takouto hmotnoprávnou námietkou je aj námietka premlčania. Mám za to, že ak intervenient netvorí so stranou nerozlučné spoločenstvo a vznesie námietku premlčania zjavne premlčaného nároku a strana s týmto podaním nebude súhlasiť, súd na takto vznesenú námietku premlčania prihliadať nemôže a to aj vtedy, ak by to malo za následok neúspech strany sporu v konaní. To neplatí pre konania o ochranu spotrebiteľa, v ktorých súd aj *ex offio* musí na námietku premlčania prihliadať.

Sub ii) a sub iii) pozri výklad k námietke nesprávneho rozhodnutia sporu. V týchto prípadoch je na mieste námietka intervenienta o nesprávnom vedení sporu.

Oznámenie o spore vyžaduje aj splnenie formálnych náležitostí, nielen jeho podanie včas (aby intervenient mohol uskutočniť všetky procesné úkony), ale aj riadne, aby z oznámenia bolo zrejmé čoho sa spor týka, aké sú strany konania. Z tohto dôvodu je strana povinná predložiť spoločne s oznámením o priebehu sporu aj žalobný návrh, poprípade jeho zmeny ako aj nároky, ktoré si strana voči intervenientovi bude uplatňovať, ak bude v spore neúspešná.

O pripustení intervencie v spore zásadne súd nerozhoduje. Vstup intervenienta sa stranám oznamuje. Voči súdu je vstup intervenienta účinný dňom doručenia písomného podania spĺňajúceho všetky náležitosti podania. Rozhodnutie o prípustnosti intervencie, ako aj celá koncepcia CSP je kladená na aktivitu procesných strán, pretože súd o jej prípustnosti alebo neprípustnosti rozhodne len na návrh. Za návrh je v zásade potrebné považovať relevantnou formou vykonaný

prejav vôle hlavných účastníkov konania alebo niektorého z nich, ktorým je vyjadrený nesúhlas so vstupom tretej osoby ako intervenienta konania. V návrhu musia byť náležitým spôsobom uvedené aj dôkazy, ktoré popierajú tvrdenia intervenienta o jeho právnom záujme na vstupe do konania a to najmä prípadnú existenciu hmotnoprávneho vzťahu medzi intervenientom a stranou sporu. Vstup intervenienta do konania môže namietať tak strana sporu, na ktorého podporu ma intervenient v konaní vystupovať, ako aj druhá strana sporu.

Postavenie intervenienta v skrátrenom konaní a odvolacom konaní

Za skrátene konanie sa považuje konanie o vydanie platobného rozkazu, eventuálne rozkazu na plnenie (tento typ skráteneho konania platil len do účinnosti CSP). Skrátene konaním pri vydávaní platobného rozkazu rozumieme postup súdu, v ktorom sa poskytuje ochrana právam a oprávneným záujmom fyzických a právnických osôb prostredníctvom platobného rozkazu ako osobitnej formy rozhodnutia. Predstavuje zjednodušený spôsob konania, pokiaľ sa nároky žalobcu javia ako dostatočne zrejmé.⁴

Právo podať odpor proti platobnému rozkazu, t. j. právo urobiť uplatnený nárok sporným, mal v zmysle § 174 ods. 2 O. s. p. výslovne len žalovaný. Rovnako je tomu tak aj v prípade § 265 ods. 1 CSP. Ide o významné dispozičné oprávnenie žalovaného naplňajúce jednu zo základných zásad občianskeho súdneho konania. Iba žalovaný rozhoduje o tom, či podaním odporu odstráni platobný rozkaz ako formu rozhodnutia vo veci samej a bude pokračovať v konaní podľa prejednávanej zásady a zásady kontradiktórnosti. Pokiaľ by sa priznalo právo podať odpor aj intervenient na strane žalovaného, došlo by k popretiu tohto dispozičného práva, ktoré patrí len žalovanému.

Na rozdiel od odvolania (majúceho suspenzívne a devolutívne účinky) má totiž podanie odporu okamžité a nezvratiteľné účinky – zrušuje sa ním platobný rozkaz (§ 174 ods. 2 veta prvá O. s. p., § 267 ods. 3 CSP). V prípade podania odporu intervenientom, ak by sa mu priznalo takéto právo, by sa zisťovanie stanoviska žalovaného stalo bezpredmetné. Žalovaný by už totiž účinky podaného odporu nemohol zvrátiť a možno aj proti svojej vôli by musel byť účastníkom konania. V dôsledku toho právna úprava ako aj závery súdnej praxe, týkajúce sa možnosti podania odvolania intervenientom a riešenie prípadnej kolízie medzi ním a hlavným účastníkom v súvislosti s týmto opravným prostriedkom, sú pre analogické posudzovanie odporu podaného intervenientom nepoužiteľné.⁵ Rovnako tak oznámením tretieho subjektu, že vstupuje do konania ako intervenient na strane žalovaného v štádiu skráteneho (rozkazného) konania, nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tohto subjektu. Vylučuje to zmysel a účel inštitútu intervencie v spojení so zmyslom a účelom inštitútu skráteneho konania. Neprichádza preto do úvahy podanie odporu proti platobnému rozkazu takýmto subjektom.⁶

Pokiaľ ide o vznik účinkov intervencie, treba ich vykladať tak, že môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho obsah a účel. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie.⁷ *Vice versa* to však neplatí napríklad pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje v tzv. skrátenom konaní, ktoré v porovnaní s obvyklým priebehom reálneho sporového konania vykazuje výrazné odlišnosti, keďže sa realizuje bez nariadenia pojednávania a bez dokazovania vo vlastnom zmysle slova.⁸

Pokiaľ žalovaný v tzv. skrátenom konaní, v ktorom sa platobný rozkaz vydáva spravidla bez jeho vypočutia, len na základe skutočností uvádzaných žalobcom a žaloba sa žalovanému doručuje až spolu s platobným rozkazom, nevyvíja žiadnu procesnú aktivitu, nemôže tak procesne účinne urobiť ani iný subjekt, domáhajúci sa vstupu do konania na jeho strane ako intervenient. Vstupom takého subjektu do konania sa totiž nemôže naplniť zmysel intervencie, ktorým je „pomoc v spore“, pretože aj pomoc v spore vyžaduje procesnú aktivitu účastníka konania.

Osobitné postavenie zastáva intervenient v odvolacom konaní. Rozhodovacia prax súdov zastáva názor, že legitímácia intervenienta na odvolanie je vo všeobecnosti daná, ak sa ním podporovaný účastník nevzdal práva podať tento opravný prostriedok alebo, ak s odvolaním intervenienta nevyjadril nesúhlas. Ak podá odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa len intervenient, musí sa súd vždy zaoberať tým, či a aké stanovisko zaujal k tomuto odvolaniu účastník podporovaný intervenientom. Pokiaľ tento účastník vyjadril v konaní svoju vôľu tým,

4 Cirák, J.: in Števček, Ficová a kol.: Občiansky súdny poriadok. Komentár. C. H. Beck. Praha. 2009, str. 446

5 Pozri aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2MCdo/12/2014 zo dňa 30. 7. 2015

6 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Cdo 357/2012 zo dňa z 30. 10. 2013

7 Rubeš, J. In Handl, V. a kol. Občiansky soudní řád, Komentář, Panorama Praha, 1985, str. 418

8 Tamtiež str. 421

že sa vzdal odvolania, nemôže ho podať ani intervenient. Ak sa účastník odvolania nevzdal, je súd v prípade, že odvolanie podal len intervenient, povinný vyzvať ním podporovaného účastníka na vyjadrenie, či dáva k tomuto odvolaniu súhlas. Ak účastník odmietne takýto súhlas intervenientovi udeliť, je odvolanie intervenienta neúčinné, čo má za následok, že odvolací súd odmietne jeho odvolanie ako podané osobou, ktorá na odvolanie nie je oprávnená. Okrem vyššie uvedeného, ktoré platilo v OSP a zhodne platí aj v CSP zaviedol CSP nóvum, podľa ktorého, ak strana konania a vedľajší účastník tvoria nerozlučné procesné spoločenstvo v súlade s § 77, môže intervenient podať odvolanie bez ohľadu na súhlas strany a podľa môjho názoru aj proti jej vôli, ako aj vtedy, ak sa strana na podporu ktorej intervenient v konaní vystupuje práva na podanie odvolania výslovne vzdala. Tento môj záver vyplýva z podstaty nerozlučného procesného spoločenstva.⁹

9 Pozri aj Vážny, str. 824, rozhodnutie 12724: Ak prejaví hlavná strana, že sa podrobuje rozsudku odvolacieho súdu, stratilo účinnosti dovolanie podané vedľajším intervenientom, ktorý nebol stranou sporu ani vedľajším intervenientom s právom nerozlučného spoločenstva v spore. Ak urobí hlavná strana vyhlásenie o bezpredmetnosti dovolania až po podaní dovolacej odpovede, je povinná nahradiť odporcovi náklady dovolacieho konania.

10 Števcěk. M.: Sťažnosť v civilnom sporovom poriadku. Justičná revue. 5/2016, str. 602

Záver

Ako uvádza Števcěk, neexistuje právna úprava, ktorá by nevyvolávala potrebu interpretácie.¹⁰ Nie nadarmo platí *legis interpretatio legis vim obtinet*. V predkladanom článku som sa snažil poukázať na základné charakteristiky intervencie, jej klasické charakteristické črty, ktoré prevzal aj civilný sporový poriadok, ale aj nóvum, s ktorým sa bude musieť právna prax zoznámiť a právna teória bližšie rozobrať a popísať. ■

RESUMÉ

Vymedzenie intervencie v novom civilnom sporovom poriadku

Predkladaný článok sa podrobne venuje analýze a výkladu problematiky intervencie a postaveniu intervenienta tak, ako je upravený v civilnom sporovom poriadku, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. 7. 2016. Autor podrobne rozoberá inštitút intervencie a poukazuje na podobnosti, ako aj základné rozdielnosti oproti pojmu vedľajší účastník upravenom v súčasnosti už neplatnom v občianskom súdnom poriadku. Cieľom príspevku je vyvolať odbornú diskusiu, do ktorej autor prispel svojimi postrehmi, názormi a podnetmi.

SUMMARY

Definition of Intervention in the New Code of Civil Contentious Procedure

The article in a detail deals with the analysis and interpretation of the issue of intervention and the status of an intervenient in the context of the Code of Civil Contentious Procedure which took effect on 1 July 2016. The author in a detail analyses the concept of intervention, and he points to similarities as well as basic differences when compared to the term intervenor, which was used in the Code of Civil Procedure effective until 30 June 2016. The article aims to initiate discussion among legal professionals to which the author has contributed his observations, opinions and ideas.

ZUSAMMENFASSUNG

Definition der Intervention in der neuen Zivilstreitordnung

Der vorliegende Artikel widmet sich ausführlich der Analyse und der Auslegung der Problematik der Intervention und der Position des Intervenienten so, wie diese in der Zivilstreitordnung, die am 1. 7. 2016 in Kraft getreten ist, geregelt wird. Der Autor analysiert ausführlich das Instrument der Intervention und verweist auf Ähnlichkeiten sowie grundlegende Unterschiedlichkeiten gegenüber dem Begriff Nebenpartei in der geregelten und derzeit schon ungültigen Zivilprozessordnung. Das Ziel des Beitrages ist, fachorientierte Diskussion zu veranlassen, zu der der Autor mit seinen Beobachtungen, Meinungen und Anlässen beigetragen hat.

Aplikačné problémy dokazovania cestných priestupkov

Mgr. Tomáš Čentík

Pri objasňovaní, resp. dokazovaní priestupkov na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky (ďalej len „cestné priestupky“) zvykne dochádzať ku konfliktným situáciám súvisiacim s ich zdokumentovaním a následným preukazovaním. Uvedený konflikt vzniká pri posúdení dôkaznej situácie, kedy sú v priestupkovom konaní proti sebe produkované protichodné tvrdenia účastníka cestnej premávky (vodiča motorového vozidla) a policajta vykonávajúceho prešetrovanie priestupku. V tejto súvislosti bola zo strany správnych (policajných) orgánov vytvorená nekompromisná koncepcia, podľa ktorej, zjednodušene povedané, platí pravidlo, že policajt má vždy pravdu, t. j. vychádza sa z tzv. prezumpcie pravdivosti tvrdenia (výpovede) policajtov objasňujúcich priestupok, ktorí následne vypovedajú v správnom konaní v procesnom postavení svedka. Táto koncepcia vo svojej podstate popiera viacero zásad správneho (priestupkového) konania, najmä zásadu voľného hodnotenia dôkazov, zásadu materiálnej pravdy, ako aj zásadu in dubio pro reo (v pochybnostiach v prospech obvineného). Postupne profilujúca sa judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) dala tejto koncepcii konečnú a vymedzila jasné hranice dokazovania cestných priestupkov. Predmetom článku je výklad relevantných ustanovení, na ktoré je potrebné brať zreteľ, aby prejednávanie a rozhodovanie o spáchaní cestných priestupkov bolo v súlade so zákonom.¹

Úvodné východiská

Priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, resp. cestné priestupky patria medzi pomerne často postihovaný druh správnych deliktov. Z tohto dôvodu je tento druh priestupkov stredobodom nielen policajných orgánov, ktorých cieľom je nastoliť bezpečnosť v cestnej premávke (a v súvislosti s tým prispieť k naplneniu štátneho rozpočtu), ale aj predmetom záujmu účastníkov cestnej premávky, ktorí sa snažia obvineniam zo spáchania týchto priestupkov brániť.

Ťažiskovým problémom, ktorý vystupuje do popredia pri dokazovaní cestných priestupkov je skutočnosť, že tieto priestupky nie sú vždy zdokumentované fotografickým či kamerovým systémom, nakoľko výstup z tohto systému možno označiť ako jediný skutočne objektívny dôkaz (za predpokladu, že je vyhotovený v určitej kvalite umožňujúcej identifikovať spáchanie priestupku).

Typickými prípadmi cestných priestupkov je napr. nepoužitie bezpečnostného pásu, telefonovanie za volantom, prejazd cez plnú čiaru a pod. V tomto článku však bude sústredená pozornosť na priestupok spočívajúci v nerešpektovaní zvislej dopravnej značky „Stoj, daj prednosť v jazde!“ (ďalej len „STOPka“) a modelovej situácii, v ktorej bude na jednej strane stáť tvrdenie obvineného o nespáchaní priestupku a na druhej strane protichodné tvrdenie policajta tvrdiaceho opak.

Právny základ cestných priestupkov je potrebné hľadať v systematickom prepojení dvoch základných právnych predpisov. Predovšetkým to je zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (ďalej len „priestupkový zákon“), ktorý v blanketovom § 22 ods. 1 písm. l) ustanovuje, že priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sa dopustí ten, kto poruší všeobecne záväzný právny predpis o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Týmto všeobecne záväzným právnym predpisom je zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých

¹ Cieľom článku nie je podpora tzv. cestných špekulantov, ale snaha dospieť k správne a číste právo-teoretickému riešeniu danej problematiky za použitia racionálnej a logickej právnej argumentácie a z hľadiska platnej právnej úpravy k právne akceptovateľnému výkladu.

zákonov (ďalej len „zákon o cestnej premávke“), podľa ktorého porušenie povinností ustanovených týmto zákonom sa považuje za porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky (§ 137 ods. 1 citovaného zákona). Takáto povinnosť je ustanovená napríklad v § 20 ods. 4, v zmysle ktorého „Na príkaz dopravnej značky „Stoj, daj prednosť v jazde!“ vodič je povinný zastaviť vozidlo na takom mieste, odkiaľ má na križovatku náležitý rozhľad“.

Podľa súčasného právneho stavu je možné tento priestupok postihovať aj v rámci tzv. objektívnej zodpovednosti, pri ktorej dochádza k postihu držiteľa vozidla v konaní o správnom delikte v zmysle § 6a písm. c) v spojení s § 139a nasl. zákona o cestnej premávke. Základnou procesnoprávnou podmienkou na prejednanie tohto správneho deliktu je zaznamenanie porušenia povinnosti prostredníctvom technických prostriedkov (fotodokumentácia alebo videozáznam – vzhľadom na povahu tohto konkrétneho správneho deliktu bude využiteľný iba videozáznam). Tento procesný postup nie je prípustný, keď je zistená totožnosť vodiča – v takom prípade príslušný orgán policajného zboru vec odloží za predpokladu, že totožnosť vodiča bola zistená pred začatím konania o správnom delikte držiteľa vozidla, t. j. v štádiu pred vydaním rozkazu o uložení pokuty. Za tejto situácie sa konanie vodiča prerokuje v konaní podľa priestupkového zákona.

Konanie podľa priestupkového zákona o skutku vodiča, ku ktorému došlo v dôsledku porušenia povinnosti držiteľom vozidla podľa § 6a zákona o cestnej premávke, nemožno začať alebo v už začatom konaní pokračovať počas konania o správnom delikte držiteľa vozidla; to neplatí, ak je konanie prerušené podľa § 139d ods. 7 zákona o cestnej premávke. Podľa citovaného ustanovenia, ak držiteľ vozidla v odpore proti rozkazu o uložení pokuty uvedie údaje o vodičovi motorového vozidla, ktorý viedol motorové vozidlo v čase porušenia pravidiel cestnej premávky v rozsahu meno, priezvisko a adresu pobytu, orgán Policajného zboru konanie o správnom delikte držiteľa vozidla preruší a vec postúpi na priestupkové konanie. V prípade, že sa v priestupkovom konaní zistí, že nie je možné zistiť skutočnosti svedčiace o tom, že skutok spáchala konkrétna osoba, priestupok nemožno prejednať, skutok nespáchal obvinený alebo spáchanie skutku, o ktorom sa koná, nebolo obvinenému preukázané, vo veci sa nerozhodne v priestupkovom konaní, ale vec sa postúpi späť orgánu policajného zboru, ktorý prerušil konanie o správnom delikte, aby pokračoval v tomto konaní. Inak, ak dôjde k vybaveniu veci v priestupkovom konaní, tak konanie o správnom delikte držiteľa vozidla sa zastaví.

Po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola držiteľovi vozidla uložená pokuta za správny delikt držiteľa vozidla, nemožno začať konanie podľa priestupkového zákona za porušenie pravidiel cestnej premávky, ku ktorému došlo v dôsledku porušenia povinností podľa § 6a zákona o cestnej premávke; ak také konanie už bolo začaté, príslušný orgán konanie zastaví.

Popis, význam a grafické vyobrazenie zvislej dopravnej značky „Stoj, daj prednosť v jazde! (č. P 2)“ je obsiahnutý v prílohe č. 1, I. diel bod I, a II. diel, prvá časť, článok 2 bod 2 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 9/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „vyhláška“). Podľa tejto vyhlášky táto dopravná značka ukladá vodičovi povinnosť zastaviť vozidlo a dať prednosť v jazde; vodič je povinný zastaviť vozidlo na takom mieste, odkiaľ má na križovatku náležitý rozhľad.

Na účely tohto článku bude analyzovaná situácia, keď vec nie je riešená (riešiteľná) v konaní o správnom delikte držiteľa vozidla, resp. situácie, v ktorých orgány objasňujúce priestupky ako aj správne orgány prejednávajúce priestupky v priestupkovom konaní nedisponujú dostatočným dôkazným materiálom (najmä videozáznamom alebo iným objektívne preukázateľným spôsobom zachytávajúcím porušenie pravidiel cestnej premávky), pričom dôkazná situácia sa nachádza v rovine tvrdenie proti tvrdeniu (policajt vs. vodič).

Mgr. Tomáš Čentík

absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v roku 2011 a v súčasnosti pôsobí ako advokát so sídlom v Košiciach. Je spoluautorom

právnických komentárov k zákonu o nájme a podnájme nebytových priestorov, zákonu o nájme poľnohospodárskych pozemkov a zákonu o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku. Publikoval tiež viaceré články v domácej odbornej časopiseckej literatúre a na internetových portáloch ulpianus.sk a lexforum.sk.

V súvislosti s dokazovaním tohto priestupku sa budeme zaoberať (i) protichodnosťou tvrdení vodiča a policajta a posúdením ich dôkaznej váhy a (ii) samotnou prípustnosťou svedeckej výpovede policajta objasňujúceho priestupok v nadväzujúcom priestupkovom konaní.

Pojem, obsah a význam zásady voľného hodnotenia dôkazov a materiálnej pravdy

V rámci výkladu tejto problematiky je potrebné podrobnejšie sa zaoberať právnym významom zásady voľného hodnotenia dôkazov² v spojení so zásadou materiálnej pravdy³ a v nadväznosti na to aplikáciu zásady *in dubio pro reo* (t. j. v pochybnostiach v prospech obvineného), ktoré sú kľúčovým interpretačným vodidlompre vyvodenie správneho právneho záveru premietajúceho sa do prejednávania a rozhodnutia o priestupku v súlade so zákonom.

Proces hodnotenia dôkazov spočíva v tom, že jednotlivým dôkazom sa prisudzuje určitá dôkazná váha. Slovo „voľné“ vyjadruje skutočnosť, že zákon nepredpisuje, akou váhou, resp. dôkaznou silou disponuje daný dôkaz, t. j., nie je stanovená akási apriórna a paušalizovaná hierarchia dôkazov. Táto zásada nadväzuje na nemenej významnú zásadu materiálnej pravdy. Kým zásada materiálnej pravdy vymedzuje pre správny orgán rozsah dokazovania, zásada voľného hodnotenia dôkazov určuje spôsob hodnotenia už vykonaných dôkazov.

Z tejto zásady vyplýva, že správny orgán nielen určuje rozsah dokazovania a ktoré dôkazy sú potrebné, ale tieto dôkazy musí hodnotiť predpísaným spôsobom. Každý dôkaz musí najprv hodnotiť samostatne (napr., či listina je pravá a či sa jej obsah vzťahuje k predmetu konania, či svedok je dôveryhodný, či jeho svedecká výpoveď je pravdivá a či sa týka predmetu konania a atď.) a potom v súvislosti s ostatnými dôkazmi, najmä ako každý dôkaz zapadá do mozaiky dôkazov niečo potvrdzujúcich a niečo vyvracajúcich.⁴ Správny orgán nie je v procese hodnotenia dôkazov viazaný žiadnym poradím významu a preukaznej sily jednotlivých dôkazov.⁵

Zásada materiálnej (objektívnej) pravdy vyjadruje požiadavku, aby správny orgán úplne a presne zistil skutočný stav veci a zaobstaral si potrebné podklady pre rozhodnutie (§ 32 ods. 1 a § 46 Správneho poriadku). Pod zistením skutočného stavu veci sa rozumie zistenie všetkých podstatných skutočností (takých, ktoré súvisia s predmetom konania) v súlade s príslušným hmotnoprávnym predpisom, ktoré sú nevyhnutné pre jeho aplikáciu. Teória správneho práva procesného⁶ rozlišuje dve stránky tejto zásady a to úplnosť a presnosť zistení. Úplnosť znamená povinnosť správneho orgánu zistiť všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či budú v prospech alebo neprospech účastníka, pričom správny orgán nie je v rámci objasňovania skutočností relevantných pre rozhodnutie viazaný len návrhmi účastníkov konania (všeobecné správne konanie vrátane priestupkového konania je ovládané vyhľadávacou zásadou, t. j. zodpovednosť za zistenie stavu veci a dôkazné bremeno postihuje správny orgán). Presnosť zistenia znamená, že zistený stav musí zodpovedať skutočnosti. Správnosť a úplnosť zistených podkladov má zároveň viesť k presvedčivosti rozhodnutia správneho orgánu – táto skutočnosť sa premieta predovšetkým v odôvodnení rozhodnutia, v ktorom musí správny orgán uviesť najmä to, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie a akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov (§ 47 ods. 3 Správneho poriadku).

Hodnotenie dôkazov je nielen posledným štádiom dokazovania, ale zároveň jeho najvýznamnejšou fázou, nakoľko sa toto hodnotenie premieta do presvedčivosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Hlavným predpokladom hodnotenia dôkazov je ich vykonanie – správny orgán totiž môže hodnotiť len tie dôkazy, ktoré boli v správnom konaní vykonané. Ako už bolo uvedené tento proces je ovládaný zásadou voľného hodnotenia dôkazov, ktorej podstata je determinovaná tým, že správny orgán nie je pri hodnotení dôkazov obmedzovaný právnymi predpismi. Voľné hodnotenie dôkazov je v administratívno-právnej teórii⁷ definované ako myšlienkový postup, pri ktorom na základe logických úsudkov a po starostlivom uvážení všetkých dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zásada voľného hodnotenia dôkazov v žiadnom prípade neznamená ľubovôľu zo strany správneho orgánu, nakoľko správny orgán je povinný v odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetliť (argumentačne podporiť) svoje úvahy pri hodnotení dôkazov vrátane zdôvodnenia skutočnosti prečo niektoré dôkazy nevykonali. Toto hodnotenie nesmie byť všeobecné, ale musí byť vyhodnotený každý jednotlivý dôkaz a pri

2 Podľa § 34 ods. 5

Správneho poriadku
„Správny orgán hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti“.

3 Podľa § 3 ods. 5

Správneho poriadku
„Rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu vecí“.

4 MACHAJOVÁ, J. a kol.:

Všeobecné správne právo.
3. aktualizované vydanie.
Bratislava: EUROKÓDEX,
2009, s. 155.

5 KOŠIČIAROVÁ, S.:

Správny poriadok – Komentár s novelou účinnou od 1. 1. 2004. 1. vydanie.
Šamorín: Heuréka, 2004,
s. 145.

6 SOBIHARD, J.: Správny poriadok. Komentár.

4. prepracované vydanie.
Bratislava: IURA EDITION,
2009, s. 33.

7 SOBIHARD, J.: Správny poriadok. Komentár.

4. prepracované vydanie.
Bratislava: IURA EDITION,
2009, s. 142 – 143.

- 8 POTASH, P. – HAŠANO-VÁ, J.: Zákon o správnom konaní (správny poriadok). Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 160 – 161.
- 9 Bližšie pozri rozsudok NS SR, sp. zn. 2 SŽ-o-KS 126/2006 citovaný v: BABIAKOVÁ, E.: Rozsah právomoci správneho súdu pri preskúmaní správneho uváženia správneho orgánu. In. K aktuálnym otázkam konania a rozhodovania súdov v správnom súdnictve. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie konanej v Častej Papierňičke 21. – 22. mája 2007. Žilina: Poradca podnikateľa, 2007, s. 128 – 129; rozsudok NS SR, sp. zn. 8SŽo/87/2008 z 29. apríla 2009.
- 10 Pravda je do značnej miery subjektívnou kategóriou, pričom k jej odhaleniu sa môže správny orgán dopracovať len objektivizovaním na základe posúdenia ako sa javia určité skutočnosti navonok.
- 11 KOŠIČIAROVÁ, S.: Správny poriadok – Komentár s novelou účinnou od 1. 1. 2004. 1. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2004, s. 145.
- 12 Je právne irelevantné, či ide o tvrdenie jedného alebo viacerých policajtov, nakoľko podstatný je záujem, ktorý reprezentujú subjekty stojace na jednej strane, t. j. vychádza sa zo spoločného záujmu na úspešnosti orgánu a kolegiality policajtov bez ohľadu na ich počet.

každým dôkazom musí byť uvedený, či a na základe akých úvah ním bola alebo nebola určitá skutočnosť preukázaná. Bez tohto vyhodnotenia by totiž bolo rozhodnutie nepreskúmateľným, čo je dôvodom na jeho zrušenie nadriadeným orgánom, príp. v správnom súdnictve.

Žiadny právny predpis neurčuje konkrétnu hierarchiu dôkazných prostriedkov, keďže tieto sa musia vždy posudzovať v kontexte konkrétneho prípadu a v kontexte konkrétneho dôkazného prostriedku. Správny orgán hodnotí dôkaz najmä z hľadiska jeho pravdivosti (hodnovernosti), úplnosti, ako aj relevancie pre prípad. Dôkazy sa hodnotia každý jednotlivo (osobitne), ako aj komplexne, t. j. všetky vykonané dôkazy spoločne a vo vzájomných súvislostiach (napr. správny orgán je povinný skúmať relevanciu dvoch svedeckých výpovedí, ktoré sú diametrálne odlišné a v rámci hodnotenia dôkazov sa v rozhodnutí vysporiadať s tým, čo urobil s tzv. protichodnými dôkazmi). Záleží na správnom orgáne, akú váhu pripíše konkrétnemu dôkazu, čo však, ako bolo uvedené vyššie, nie je možné stotožňovať so svojvôľou. Samotné hodnotenie dôkazov – aj keď ide o vnútorný proces správneho orgánu – musí byť dôveryhodným a postačujúcim spôsobom vyjadriteľné aj navonok. Vyhodnotenie dôkazných prostriedkov by malo spĺňať podmienku „priemerne rozumného človeka“ (t. j., aby výsledok, ku ktorému správny orgán po vykonaní dôkazov dospel, nebol v hrubom nepomere s tým, čo dôkazné prostriedky dokázali – napr., ak všetky dôkazy nasvedčujú tomu, že osoba sa priestupku dopustila, bolo by v rozpore so zásadou legitímnych očakávaní, keby správny orgán napriek tomu deklaroval, že osoba sa priestupku nedopustila).⁸

Obsahovú náplň voľného hodnotenia dôkazov v správnom konaní vymedzila detailnejšie súdna prax,⁹ podľa ktorej pri hodnotení dôkazov ide o myšlienkovú činnosť, v rámci ktorej je vykonaným dôkazom prisudzovaná **hodnota závažnosti (dôležitosti) pre rozhodnutie, hodnota zákonnosti a napokon hodnota ich pravdivosti**.

V praxi vznikajú najčastejšie aplikačné problémy predovšetkým s hodnotením dôkazov z hľadiska ich pravdivosti (vierohodnosti),¹⁰ t. j., či sa určitá skutočnosť v rámci dokazovania ukázala ako pravdivá alebo nepravdivá, či má správny orgán prijať alebo odmietnuť daný dôkaz. Je neprípustné, aby správny orgán jeden dôkaz len prijal a protichodný len odmietol ako nevierohodný bez toho, aby vysvetlil, prečo tak urobil. Ak by sa správny orgán bez akéhokoľvek zdôvodnenia priklonil ku skupine dôkazov podporujúcich jedno skutkové zistenie (napr., že účastník konania spáchal správny delikt) a ponechal bez povšimnutia dôkazy, z ktorých vyplýva opak, vybočil by tým zo zákonných medzí, ktoré mu zákon pre hodnotenie dôkazov vymedzil.¹¹

Protichodnosť dôkazov a ich vyhodnocovanie – *de lege lata vs. de lege applicata*

Dôvody protichodnosti dôkazov môžu byť rôzne. Pre objektívnosť je potrebné konštatovať, že príčinou tejto rozpornosti môže byť tak uvádzanie nepravdivých skutočností na strane policajta ako aj na strane obvineného z priestupku. Policajt¹² mohol napríklad vnímať spáchanie tohto priestupku odlišne ako vodič motorového vozidla, či už úmyselne alebo z nedbanlivosti v dôsledku pozorovania zo zlého výhľadu, kde reálne nemal dostatočnú možnosť zastavenie vozidla vidieť. Alebo policajt tento skutkový dej vnímal správne, pričom vodič motorového vozidla tvrdí nepravdu. Z tohto dôvodu nemožno v priestupkovom konaní postupovať s akýmikoľvek predsudkami, ale tento rozpor je nevyhnutné riešiť citlivo pri dôkladnom zachovaní všetkých pravidiel dokazovania. V naznačenom kontexte je potrebné posúdiť relevanciu a pravdivosť tvrdení policajta ako aj obvineného z priestupku v priestupkovom konaní.

V priestupkovom konaní tak vznikne zaujímavá dôkazná situácia „slovo proti slovu“ spochybňujúca v protichodnosti tvrdení vodiča motorového vozidla a policajta – natiska sa otázka, koho výpoveď má väčšiu dôkaznú váhu? V tejto súvislosti je v prvom rade potrebné odmietnuť vyskytujúci sa mýtus, že výpoveď policajta má vyššiu dôkaznú silu ako výpoveď obvineného vodiča. **Právny poriadok totiž nestanovuje hierarchiu a dôkaznú váhu jednotlivých prameňov dôkazov** – z tohto dôvodu sú všetky pramene dôkazov *ex lege rovnocenné*, pričom záleží na konajúcom správnom orgáne v konkrétnej veci, akú váhu pripíše tomu ktorému dôkaznému prostriedku v rámci aplikácie zásady voľného hodnotenia dôkazov, ktorej použitie musí byť v rozhodnutí náležite odôvodnené, najmä, ako správny orgán naložil s protichodnými dôkazmi.

Pri hodnotení dôkazov sa správny orgán musí riadiť pravidlami logiky a posudzovať vierohodnosť jednotlivých dôkazov v celkovom posudzovanom kontexte z hľadiska vnútornej rozpornosti tvrdení.

Dôkazy, t. j. obsah výpovede obvineného vodiča a opakované tvrdenia o jeho nevine majú totiž rovnakú dôkaznú silu, ako tvrdenia príslušníkov polície o tom, že videli vodiča prejsť a nerešpektovať značku Stoj, daj prednosť v jazde! Napriek nedostatku finančných prostriedkov policajného zboru na nákup techniky – napríklad kamier – nesmie byť na ujmu objektívnosti zistenia skutkového stavu v priestupkovom konaní, **aby dve skupiny rovnocenných dôkazov boli hodnotené v prospech jednej len preto, že ide o dôkaz produkovaný orgánom objasňujúcim priestupok, ktorý z titulu postavenia v pozícii orgánu štátu musí byť považovaný za neomylný a nespochybniteľný.**¹³ Z uvedeného vyplýva, že výpovede policajtov nemajú žiadne zvláštne postavenie medzi ostatnými dôkazmi, t. j. majú takú istú váhu ako výpoveď obvineného z priestupku.

V priestupkovej praxi sa objavili názory, z ktorých vyplýva univerzálne pravidlo, že policajt má vždy pravdu. Argumentovalo sa predovšetkým § 8 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“), podľa ktorého „Pri vykonávaní služobnej činnosti je policajt povinný dbať na česť, vážnosť a dôstojnosť osoby i svoju vlastnú a nepripustiť, aby v súvislosti s touto jeho činnosťou vznikla osobe bezdôvodná ujma a aby prípadný zásah do jej práv a slobôd prekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu sledovaného jeho služobnou činnosťou. Pri vykonávaní služobnej činnosti je policajt povinný dodržiavať etický kódex policajta, ktorý vydá minister.“

Takto vo všeobecnej rovine vykonštruovaná (vyvrátiteľná) **domnienka pravdivosti svedectva policajta** sa opiera o predpoklad nezaujatosti a nestrannosti policajtov, ktorý nemajú záujem na výsledku priestupkového konania. Zároveň sa argumentuje tým, že vykonávajú len svoju služobnú povinnosť, pri ktorej sú viazaní prísahou (v ktorej okrem iného prisahajú na česť) a nemajú dôvod niekoho bezdôvodne obviňovať, pretože by sa tým vystavili možnosti trestného stíhania pre trestný čin zneužitia právomoci verejného činiteľa. Okrem toho sa ešte zvykne argumentovať tým, že ak by sa pripustilo, že na preukázanie priestupku nepostačuje zmyslový vnem policajtov vykonávajúcich kontrolu dodržiavania pravidiel cestnej premávky, znamenalo by to, že policajné zložky, ktoré nie sú vybavené technickým zariadením, nemôžu priestupcov za spáchanie priestupku postihovať, ak nevedia spáchanie priestupku preukázať iným spôsobom.¹⁴

Takýto záver vo všeobecnej rovine bez ohľadu na okolnosti konkrétneho prípadu však nemožno akceptovať, pretože nemá žiadne racionálne, praktické a reálne opodstatnenie. V prípade jeho akceptácie by sme *ad absurdum* museli tvrdiť, že policajt sa *a priori* nemôže dopustiť žiadneho protiprávneho konania, čo je logicky vylúčené a dokazujú to aj známe kauzy nezákonného konania niektorých príslušníkov Policajného zboru. Inak povedané, výpoveď policajta nemožno považovať za vierohodnú a pravdivú len základe samotnej skutočnosti, že ide o policajta.

Domnienka pravdivosti výpovede policajta je iba **teoretickou** obhajobou činnosti polície (stav, aký má byť) a nie reflektovaním skutočného stavu (aký reálne existuje v konkrétnom prípade). Nemožno preto prijať *a priori* záver, že na usvedčenie z priestupku postačuje tvrdenie policajta, pretože v takom prípade by v podstate neexistovala žiadna **účinná obrana pred prípadným mylným vnímaním skutočnosti policajtmi alebo pri prípadnom zneužití ich právomoci**. Len preto, že právny poriadok stanovuje pre činnosť policajtov určité parametre ich správania, nemožno z toho automaticky vyvodzovať záver, že tieto pravidlá sú naozaj dodržiavané.

Ani judikatúra v tomto smere nie je celkom jednotná – časť judikatúry priznáva svedeckej výpovedi policajtovi „výsadné“ postavenie cez prizmu domnienky pravdivosti jeho výpovede (podľa ktorej spoločenské postavenie policajta je zárukou pravdivosti jeho výpovede), pričom iná časť judikatúry vychádza z ich dôkaznej rovnocennosti.

Na podporu argumentácie, že nemožno automaticky vychádzať z premisy o dôveryhodnejšej výpovedi policajta oproti výpovedi obvineného, si dovoľujeme analogicky poukázať na odôvodnenie rozsudku Okresného súdu Pezinok, sp. zn. 2T 137/2009 zo dňa 4. 4. 2011,¹⁵ podľa ktorého: „V právnom štáte je neprípustné, aby rozhodnutie súdu bolo založené iba na domnienkach a subjektívnych pocitoch osôb, ignorujúc tým jednu zo základných zásad trestného konania (*in dubio pro reo*), a priori favorizujúc tvrdenia poškodeného iba z dôvodu jeho postavenia ako verejného činiteľa, a to napriek existencii množstva pochybností, uplatnením jednak neexistujú-

13 rozsudok NS SR, sp. zn. 10 Sžd/7/2013 zo dňa 26. júna 2013.

14 Napr. rozsudok NS SR, sp. zn. 10 Sžd/29/2012 zo dňa 27. februára 2013; rozsudok NS SR, sp. zn. 10 Sžd/5/2014 zo dňa 28. mája 2014.

15 Dostupné na: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a97-funkcia-policajta-je-spolocenskym-postavenim-nie-charakterovou-vlastnostou>.

cej, a navyše neprípustnej zásady „v pochybnostiach v prospech poškodeného“. Súd musí svoje rozhodnutie vždy oprieť o fakty, ktoré sú **jednoznačné a nepochybné**, a nie len v rovine pravdepodobnosti, opačný postup by bol v rozpore so zásadou objektívnej pravdy. **Napriek tomu, že policajt reprezentuje určitú spoločenskú autoritu, s ktorou sa spája vyššia miera dôvery v jeho konanie, nemožno bez ďalšieho iba z dôvodu takéhoto postavenia (keďže funkcia policajta je spoločenským postavením, nie charakterovou vlastnosťou), považovať jeho výpoveď za automaticky dôveryhodnú a významnejšiu ako ktorýkoľvek iný dôkaz. Skutočnosť, že svedok zastáva funkciu policajta ešte nevyklučuje, že môže svoju výpoveď subjektívizovať tak, aby zodpovedala jeho vnútornej predstave o priebehu skutkového deja a o pohnútkach obžalovaného napriek tomu, že takáto predstava nemusí zodpovedať objektívnej realite.** V žiadnom prípade nemožno vyvodzovať dôveryhodnosť výpovede svedka iba na základe jeho postavenia v spoločnosti, takýto postup by bol v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, nakoľko žiaden zo zákonne získaných dôkazov nemožno považovať za významnejší ako iný, pokiaľ ho nemožno vylúčiť ako odporujúci logike. **Aj policajt je predovšetkým človek, ktorý je omylný, vedený vnútornými pocitmi, predstavami a hodnotami, a jeho postavenie mu automaticky nedeleguje morálne vlastnosti charakterizujúce „dôveryhodného svedka“.**

Čo sa týka nerešpektovania pokynu vyplývajúceho z dopravnej značky „Stoj, daj prednosť v jazde!“, bol pred NS SR prejednaný prípad, kde v danej veci stáli proti sebe dve verzie skutkového stavu. Podľa verzie policajtov obvinený z priestupku nezastavil na značke „Stoj, daj prednosť v jazde!“. Podľa verzie obvineného z priestupku tento na uvedenej dopravnej značke zastavil. V danej veci súd judikoval nasledovne: „Pohyb, rýchlosť, rôzne variácie pohybu až po zastavenie, t. j. stav nehybnosti sú technicky zaznamenateľné a merateľné veličiny (pričom rozdiel medzi nimi je často veľmi malý, niekedy sotva postrehnuteľný) a ich vnímanie ľudskými zmyslami a následné sprostredkovanie nepochybne podlieha subjektívnemu hodnoteniu. **To, čo niekto považuje za rýchle sa inému môže zdať pomalé, obdobne to môže byť pri vnímaní minimálneho pohybu a stavu nehybnosti. Preto sprostredkovanie takto vytvoreného hodnotiaceho úsudku samého osebe nepredstavuje nespochybniteľný dôkaz o skutočnosti, najmä nie taký, ktorý by bolo možné spätne verifikovať. Vzhľadom na to, že v predmetnej veci existujú rôzne verzie skutkového stavu, nemožno hovoriť o jeho objasnení bez pochybností a v takom prípade je konštatovanie zodpovednosti obvineného z priestupku za konanie vykazujúce znaky priestupku (nerešpektovanie pokynu vyplývajúceho z dopravnej značky „Stoj, daj prednosť v jazde!“) nepresvedčivé a predčasné“.**¹⁶

16 rozsudok NS SR,
sp. zn. 1Sžd/14/2013
z 10. septembra 2013.

Procesná situácia pri preverovaní skutkového stavu, kedy proti sebe stoja dve rozdielne tvrdenia, tzn. tvrdenie páchatela o tom, že jemu pričítaný skutok nespáchal, a naopak, tvrdenie orgánu objasňujúci priestupok, že zisteným spôsobom konal, so sebou v zmysle § 58 ods. 1 priestupkového zákona prináša správnomu orgánu povinnosť zistiť hodnoverne, že skutok sa stal a že ho zavinil páchatel' priestupku. Práve možnosť osoby označenej za páchatela od počiatku spochybňovať tvrdenia orgánu zisťujúceho konanie páchatela je jediným dôkazným nástrojom, ktorý nielen spochybňuje tvrdenie zisťujúceho orgánu, ale aj ho zaťažuje povinnosťou logické argumenty uvedené v obrane páchatela vyhodnotiť a uviesť dôvody ich irelevantnosti. **Iba skutočnosť, že objasňujúci orgán je viazaný služobnou prisahou k riadnej aplikácii a do držiavaniu právneho poriadku nie je postačujúca.**¹⁷

17 rozsudok NS SR,
sp. zn. 1Sžd/12/2014
z 24. marca 2015.

Zastávame názor, že v priestupkovom konaní by na uznanie viny z priestupku nemala postačovať výlučne výpoveď policajta ako jediný dôkaz, ak obvinený popiera jej pravdivosť. Na preukázanie spáchania priestupku by mal byť zadovážený **objektívny dôkaz** v podobe fotodokumentácie alebo videozáznamu – v prípade uvedeného nezastavenia na STOPke by to mal byť videozáznam, pretože fotografia ako statický dôkaz vzhľadom na povahu tohto priestupku nemá výpovednú a preukaznú hodnotu. K objasneniu tohto priestupku môže podporne prispieť aj obhliadka miesta údajného spáchania priestupku spojená s rekonštrukciou a previerkami výpovedí na mieste činu za účelom zistenia, či policajt zo svojho stanoviska vôbec mohol zastavenie na STOPke objektívne vidieť. V prípade absencie dôkazu v podobe fotodokumentácie alebo videozáznamu prichádza do úvahy aj preukázanie spáchania priestupku súhrnom takých dôkazov, ktoré tvoria logicky a ničím nenarušenú sústavu vzájomne sa dopĺňujúcich dôkazov, ktoré spoľahlivo preukazujú vinu obvineného a spáchanie priestupku, a súčasne vylučujú možnosť akéhokoľvek iného záveru (tzv. požiadavka patričného dôkazného štandardu).

V tejto súvislosti poukazujeme na rozsudok NS SR¹⁸ (týkajúci sa údajného nedovoleného otáčania), podľa ktorého: „V priestupkovom konaní **nesmie byť na ujmu objektívnosti zistenia skutkového stavu**, aby dve skupiny rovnocenných dôkazov boli vyhodnotené v prospech jednej len preto, že ide o dôkaz produkovaný orgánom objasňujúcim priestupok, ktorý z titulu postavenia v pozícii orgánu štátu musí byť považovaný za neomylný a nespochybniteľný, avšak na druhej strane môže byť jediným usvedčujúcim a nespochybniteľným dôkazom, najmä ak protichodný dôkaz neexistuje alebo je pochybný. **Pokiaľ správne orgány bez akýchkoľvek pochybností nepreukážu, že sa skutok stal a spáchal ho obvinený z priestupku a zároveň je priestupkom, nemožno založiť výrok o vine len na z jediného zdroja pochádzajúcom tvrdení**, navyše rozpornom, **obsiahnutom vo výpovedi policajtov a správe o výsledku objasňovania, ktorému dá správny orgán prednosť pred rovnocenným vyjadrením účastníka konania**“.

V obdobnej veci (kde bolo policajtní tvrdené nepripútané sa vodiča bezpečnostným pásmom) poukázal NS SR na skutočnosť, že „**správne orgány nemôžu pri tomto type priestupkov vychádzať len z tvrdení policajnej hliadky, ak o spáchaní priestupku neexistujú žiadne iné dôkazy, než jej hlásenie o spáchaní priestupku, ak osoba obvinená zo spáchania priestupku tvrdí opak. Je úlohou policajnej hliadky zabezpečiť dostatok dôkazov, ktoré by neskoršie tvrdenia osoby obvinenej z priestupku, že priestupok nespáchala, mohli byť vyvrátené. Napríklad fotodokumentáciou**“.¹⁹

Základným právnym argumentom, podľa ktorého na uznanie viny nepostačuje výpoveď policajta za existencie súčasnej protichodnej výpovede obvineného vodiča je aplikácia **princípu prezumpcie nevinu** obvineného z priestupku (§ 73 ods. 1 priestupkového zákona). Realizácia zásady prezumpcie nevinu znamená, že správny orgán je povinný dokázať vinu obvineného z priestupku **a ak sú o nej pochybnosti, musí rozhodnúť v prospech obvineného z priestupku (pravidlo in dubio pro reo)**. Ak nastane dôkazná situácia „*tvrdenie proti tvrdeniu*“, je logickým záver, že tu existujú o vine obvineného pochybnosti, resp. že jeho vina nie je nepochybným spôsobom preukázaná.

Princíp prezumpcie nevinu totiž vyjadruje nevyhnutnosť, aby bolo spáchanie priestupku, resp. vina obvineného **plne a nepochybne** preukázaná, pričom obvinený nie je povinný dokazovať nielen žiadnu skutočnosť svedčiacu v jeho neprospech (zákaz inkriminácie vlastnej osoby), ale ani v jeho prospech (nie je povinný preukazovať ani svoju nevinu). Ak sa vyskytnú po vykonaní dokazovania dôvodné pochybnosti o otázke viny obvineného (t. j. nie je tu istota o relevantných skutkových okolnostiach), je potrebné rozhodnúť v súlade s pravidlom *in dubio pro reo* v jeho prospech. Pokiaľ je v konkrétnej priestupkovej veci tak ako verzia policajta rovnako možná a pravdepodobná verzia obvineného a ďalšími dôkazmi nie je možné reálne objasniť, ktorá z týchto verzí je dôveryhodnejšia, nemožno obvineného z priestupku s ohľadom na pravidlo *in dubio pro reo* uznať vinným.

Ďalším zásadným argumentom proti tomu, aby bol obvinený z priestupku uznaný vinným z jeho spáchania len na základe výpovede policajta ako jediného dôkazu, je **zásada materiálnej pravdy** ako jedna zo základných zásad správneho (priestupkového) konania. Podľa tejto zásady rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo (objektívne) zisteného skutkového stavu veci (§ 3 ods. 5 Správneho poriadku). Táto zásada je zakotvená nielen v § 3 ods. 5 Správneho poriadku, ale je premietnutá aj v jeho ďalších ustanoveniach (§ 32 ods. 1, § 46, § 47 ods. 3).

Neodstránenie existujúcich pochybností o vine obvineného prostredníctvom riadneho dokazovania nemožno považovať za dostatočné zistenie skutkového stavu. S poukazom na túto zásadu by samotná výpoveď policajta nemala postačovať na vyslovenie viny obvineného z dôvodu nenáležitého zistenia skutkového stavu, a priestupok by mal byť riadne zdokumentovaný a preukázaný.

Už podľa staršej judikatúry²⁰ platilo pravidlo, že ak správny orgán na preukázanie skutkovej podstaty prejednávaneho priestupku neodstránil rozpory medzi výpoveďami obvineného z priestupku a jednotlivých svedkov a nevykonal dôkazy na preukázanie ich hodnovernosti, je to dôvod, aby súd rozhodnutie pre nedostatočne zistený skutkový stav zrušil.

Povinnosťou správneho orgánu je zistiť všetky právne rozhodné skutočnosti bez ohľadu na to, v čí prospech svedčia. Stav veci sa musí zistiť súčasne presne, čo znamená, že musí zodpovedať realnej skutočnosti. Zistenie úplného a presného stavu vecí je základným predpo-

18 rozsudok NS SR,
sp. zn. 1Sžd/39/2012
z 20. februára 2014

19 rozsudok NS SR,
sp. zn. 8Sžo/173/2010
z 28. apríla 2011.

20 R 38/1997.

21 rozsudok NS SR,
sp. zn. 5Sžo/71/2010
zo 7. decembra 2010.

22 rozsudok Najvyššieho
správneho súdu
Českej republiky,
sp. zn. 7 As 83/2010
zo 17. júna 2011.

23 Bližšie pozri SREBALOVÁ,
M.: K postaveniu svedka
v správnom konaní (Je
možné v priestupkovom
konaní použiť ako dôkazný
prostriedok svedeckú
výpoveď policajta, ktorý
objasňoval priestupok?).
Právny obzor, 99, 2016,
č. 2, s. 116 – 137.

24 Bližšie pozri PRÁŠKOVÁ,
H.: Princip nemo tene-
tur v řízení o správních
deliktech. In: Vanduchová,
M. – Hořák, J. a kol. Na kři-
žovatkách práva. 1. vydání.
Praha: C. H. Beck, 2011,
s. 351 – 367.

kladom zákonnosti a správnosti rozhodnutia správneho orgánu. K hodnoteniu dôkazov môže správny orgán pristúpiť len po tom, ako vykonal všetky úkony s cieľom odstrániť existujúce rozpory v dôkazoch. Ich hodnotením dochádza správny orgán k záveru, ktoré skutočnosti na základe dôkazov pre rozhodnutie významnejších a zákonných možno považovať za pravdivé, a ktoré pravdivé nie sú. Je nevyhnutné, aby na základe vykonaných dôkazov a dôkazov navrhnutých účastníkom konania náležite zistil všetky skutočnosti dôležité pre rozhodnutie, pretože len vtedy môže byť vydané rozhodnutie, ktoré je nielen v súlade so zákonom, ale aj spravodlivé.²¹

V súvislosti s rozhodovaním o dopravnom priestupku možno namietat aj **tzv. deficit zdanlivej objektivity** – policajný orgán v danom prípade plní trojjedinú funkciu, t. j. je žalobcom, svedkom a arbitrom v jednej osobe, čo spochybňuje objektivnosť rozhodovania o priestupku (napr. z dôvodov kolegiálnej lojality medzi policajtmi). Pochybnosti znásobuje tiež povedomie verejnosti (oficiálne však nepotvrdené) o **tzv. „čiarikovom systéme“** – podľa tohto systému má byť hodnotená práca policajtov, pričom rozhodujúcim faktorom je počet uložených pokút, resp. ich výška. Takýto systém už sám osebe nastoluje dôvodné pochybnosti o nestrannosti policajtov pri prejednávaní dopravných priestupkov a vyvracia domnienku pravdivosti ich výpovede.

Existenciu **motivácie na výsledku priestupkového konania** pripustil aj Najvyšší správny súd Českej republiky,²² ktorý spochybnil pravdivosť výpovede policajtov, pretože z ich konania vyvodil, že nemožno vylúčiť, že kontrola vodiča bola motivovaná vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu záujmom na výsledku konania. Podľa názoru súdu možno policajta považovať za nestranného svedka len vtedy, keď nie je žiadnym spôsobom motivovaný, či už negatívne alebo pozitívne, aby jeho svedectvo viedlo k určitému výsledku daného konania. To napríklad znamená, že pochybnosť o nestrannosti policajta ako svedka môže vzniknúť v prípade, ak je policajt hodnotený, priamo alebo nepriamo, skryto či oficiálne, podľa toho, s akou úspešnosťou sa mu darí dosahovať postih jednotlivcov za priestupky alebo iné protiprávne konania. Motivačné dôvody môžu viesť v niektorých prípadoch k nie nestrannému konaniu a v iných prípadoch môžu v policajtovi vyvolať subjektívne presvedčenie, že určité skutočnosti videl, napriek tomu, že sa nestali, alebo naopak, nevidel, napriek tomu, že sa stali.

K prípustnosti výpovede policajta v priestupkovom konaní

V odbornej literatúre²³ sa vedie tiež polemika, či vôbec policajt objasňujúci priestupok môže v nadväzujúcom priestupkovom konaní v procesnom postavení svedka podať svedeckú výpoveď pri prejednávaní priestupku alebo je v správnom konaní jeho vyjadrenie iba súčasťou podkladu pre vydanie rozhodnutia, teda správy o výsledku objasňovania priestupku. V tomto smere M. Srebalová dospela k záveru, že policajt, ktorý objasňoval priestupok, nemôže pri prejednávaní toho istého priestupku podávať svedeckú výpoveď.

Rovnako sa za dôkazný prostriedok nepovažuje ani správa o výsledku objasňovania priestupku, ktoré síce je podkladom rozhodnutia, ale sama osebe nie je dôkazom – tým sú len dôkazy, ktoré sa získali počas objasňovania priestupku a ktoré sú k nej pripojené v súlade s § 60 ods. 5 priestupkového zákona. Vychádzajúc zo skutočnosti, že tvrdenie policajta obsiahnuté v správe ako aj jeho výpoveď v priestupkovom konaní nie sú považované za dôkaz, je potrebné konštatovať, že ak správny orgán nedisponuje žiadnym dôkazom, tak sa nachádza v dôkaznej núdzi a z tohto dôvodu neprichádza do úvahy ani hodnotenie protichodnosti dôkazov.

Za týchto skutkových a právnych okolností by mohol bez akejkoľvek ujmy v podobe vyvodenia priestupkovej zodpovednosti ostať obvinený z priestupku pasívny. V priestupkovom práve totiž platí zásada *nemo tenetur se ipsum accusare* (právo neprispievať k vlastnému obvineniu),²⁴ ktorá je obsiahnutá v § 73 ods. 2 priestupkového zákona. Z tejto zásady vyplýva pravidlo, že z mlčania obvineného nemožno vyvodzovať pre neho nepriaznivé dôsledky, spravidla záver o vine.

Vzhľadom na neprípustnosť, aby v procesnom postavení svedka vystupoval policajt, ktorý objasňoval priestupok, musí správny orgán bez ohľadu na prípadnú vierohodnosť „výpovede“ policajta produkovať iné dôkazy na preukázanie spáchania priestupku, pretože táto výpoveď hodnoteniu dôkazov nepodlieha.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že nie je povinnosťou účastníka konania navrhovať dôkazy, nakoľko zisťovanie skutkového stavu a vykonávanie dôkazov je úradnou povinnosťou správneho orgánu. Účastník konania síce môže navrhnúť dôkaz (je to jeho právo), nie je to však jeho povinnosťou, práve naopak, je to povinnosťou orgánov objasňujúcich priestupok, najmä za situácie, keď obvinený nesúhlasí so zistením zakročujúcich príslušníkov polície a v tomto duchu sa vysloví i do správy o výsledku objasňovania priestupku, že sa priestupku nedopusť. ²⁵ V prípade takéhoto spochybnenia zistení prezentovaných príslušníkmi polície je policajný orgán povinný na podporu svojich tvrdení vykonať potrebné dôkazy za účelom objektívneho preukázania priestupku bez ohľadu na procesnú aktivitu obvineného z priestupku.

25 rozsudok NS SR, sp. zn. 10Sžd/7/2013 z 26. júna 2013.

Záver

V zásade nemožno absolutizovať prácu policajtov do všeobecnej roviny, že nie je dôvod pochybovať o pravdivosti tvrdení policajtov a že títo sú *a priori* vierohodnými svedkami z titulu svojho postavenia a naopak, za nevierohodnú považovať automaticky výpoveď obvineného vodiča iba pre jeho postavenie ako osoby obvinenej z priestupku.

Rozhodnutie o vine za priestupok iba na základe výpovede policajta ako jediného dôkazného prostriedku prichádza do úvahy iba v tom prípade, ak výpoveď obvineného **nie je protichodná**, pretože tieto **výpovede sú z hľadiska dôkaznej hodnoty ekvivalentné**. To, že dôkazy – obsah výpovede obvineného z priestupku a jeho opakované tvrdenia o jeho nevine majú **rovnakú dôkaznú váhu** ako tvrdenia príslušníkov polície o tom, že videli vodiča prejsť a nerešpektovať značku Stoj, daj prednosť v jazde! potvrdil opakovane aj NS SR. ²⁶ V prípade, ak proti sebe stoja dve rozporné skutkové verzie, nemožno vychádzať z domnienky pravdivosti výpovede policajta a výpovedí obvineného zákonite nepriznať žiadnu váhu bez toho, aby tomu predchádzalo **dôkladné vyhodnotenie pravdivosti a vierohodnosti jednotlivých výpovedí**.

26 rozsudok NS SR, sp. zn. 10Sžd/7/2013 z 26. júna 2013.

V takejto dôkaznej situácii je procesne nevyhnutné uvedený rozpor odstrániť posúdením vierohodnosti každej z výpovedí, t. j. rozhodnúť podľa verzie policajta možno až vtedy, ak výpoveď obvineného neobstojí vo svetle ďalších dôkazov, resp. ak obsahuje vnútorné protirečenia a logické rozpory, ktoré znižujú dôveryhodnosť výpovede obvineného. Priestupkovo-právna relevancia týchto skutkových verzií závisí od vyhodnotení logickosti ich obsahu, presvedčivosti a vierohodnosti. **V opačnom prípade je potrebné rozhodnúť z dôvodu dôkaznej núdze na strane správneho orgánu v prospech obvineného a priestupkové konanie zastaviť podľa § 76 ods. 1 písm. a) priestupkového zákona.**

Správny orgán, ktorý prejednáva priestupok sa však môže v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov aj v prípade dvoch protichodných skutkových verzií prikloniť k tvrdeniu policajta, ak tvrdenia vodiča sú nedôveryhodné, napr. obsahujú vzájomne protirečenia alebo sú v rozpore s inými dôkazmi, ktoré nasvedčujú a preukazujú pravdivosť verzie policajtov. Ak sú však rovnako vierohodné aj tvrdenia policajtov aj tvrdenia vodiča, tak má byť rozhodnuté v prospech vodiča v zmysle zásady *in dubio pro reo*, pretože pri existencii dvoch rovnako hodnoverných protichodných verzií nemožno uvažovať o objasnení priestupku bez pochybností. Vodiča obvineného z priestupku nemožno uznať vinným z jeho spáchania bez existencie nespochybniteľných, hodnoverných a objektívnych dôkazov preukazujúcich protichodnú skutkovú verziu policajtov.

Treba pamätať aj na to, že úlohou príslušníkov polície nie je za každú cenu usvedčiť občana – vodiča zo spáchania priestupku, ale objektívne – nezaujato zistiť skutkový stav a v prípade, že skutok je priestupkom, zistiť jeho páchatela a potrestať ho. V opačnom prípade dochádza k situáciám, za ktorých príslušníci polície vystupujú len v pozícii žalobcov, avšak nie ochrancov a pomocníkov, tak ako im to ukladá nielen zákon o priestupkoch, ale aj zákon o policajnom zbore. ²⁷

27 rozsudok NS SR, sp. zn. 10Sžd/7/2013 z 26. júna 2013.

Obvineného z priestupku je teda možno uznať vinným zo spáchania priestupku spočívajúceho v nezastavení na dopravnej značke STOP len vtedy, ak **vykonané dôkazy po ich vyhodnotení vytvoria dostatočne jednoznačný, vzájomne previazaný a vnútorne nerozporný systém čiastkových informácií, ktoré ako celok nemôžu viesť k inému záveru než tomu, že vodič na STOPke nezastavil**. Ak nebude možné vykonané dostupné dôkazy takto vyhodnotiť, zostane pochybnosť, či obvinený z priestupku skutočne na STOPke nezastal a v takom prípade ho nemožno uznať vinným zo spáchania priestupku. ■

RESUMÉ

Aplikačné problémy dokazovania cestných priestupkov

Článok sa zaoberá z pohľadu aplikačnej praxe problematickými aspektmi dokazovania priestupkov na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Ide o konfliktné dôkazné situácie, v ktorých sú proti sebe produkované protichodné skutkové verzie o spáchaní priestupku. Prioritným zameraním článku je riešenie otázky, akým právne súladným spôsobom majú byť protichodné dôkazy posudzované, aká je ich dôkazná sila a ako túto dôkaznú protirečivosť premietnuť do rozhodnutia o priestupku, ktoré bude zodpovedať správnej aplikácii relevantných právnych noriem. Sekundárne článok reflektuje na objavujúci sa doktrínálny názor, podľa ktorého policajt objasňujúci daný priestupok nemôže podať svedeckú výpoveď v nadväzujúcom správnom (priestupkovom) konaní, v dôsledku čoho nie je potrebné venovať sa hodnoteniu protichodných tvrdení, čo zabezpečuje obvinenému z priestupku výhodnejšiu procesno-dôkaznú pozíciu.

SUMMARY

Application Problems of Proving Motoring Offences

The article deals with (in the light of the application practice) problematic aspects of proving offences in the area of traffic safety and traffic flow. It concerns conflicting situations as regards the evidence when the facts on the commission of a motoring offence, which contradict each other, are produced. As a matter of priority, the article focuses on the issue how conflicting evidence is to be assessed in a way that is in conformity with applicable law, what the evidentiary effect of such conflicting evidence is and how the contradictory nature of evidence is to be reflected in the decision on the motoring offence to make sure such decision will be in conformity with relevant legal rules. Secondly, the article also responds to an emerging doctrinal view that a police officer investigating the offence cannot testify as a witness in the follow-up administrative (penalty notice) proceedings as a consequence of which it is not necessary to assess and evaluate conflicting statements, which gives a better position to the person accused of a motoring offence both in terms of procedure and evidence.

ZUSAMMENFASSUNG

Anwendungsprobleme bei der Beweisführung bei Straßenverkehrsdelikten

Der Artikel befasst sich mit problematischen Aspekten der Beweisführung bei Delikten im Bereich Sicherheit und Flüssigkeit des Straßenverkehrs vom Sichtpunkt der Anwendungspraxis. Es handelt sich dabei um konfliktgeladene Beweissituationen, bei denen sich entgegengesetzte Tatbestandsversionen zum begangenen Delikt gegenüberstehen. Der Artikel befasst sich bevorzugt mit der Lösung der Frage, auf welche rechtmäßig übereinstimmende Art und Weise entgegengesetzte Beweise gewürdigt werden sollten, weiter mit deren Beweiskraft und wie diese entgegengesetzten Beweise in den Beschluss über das Delikt, welcher der richtigen Anwendung von relevanten Rechtsnormen entsprechen wird, zu projizieren sind. Der Artikel reflektiert sekundär die auftretende doktrinaire Meinung, wonach der das jeweilige Delikt aufklärende Polizeibeamte die Zeugenaussage im darauffolgenden Verwaltungs-/Ordnungswidrigkeitsverfahren nicht abgeben kann, weswegen es nicht erforderlich ist, sich der Würdigung von entgegengesetzten Behauptungen zu widmen, was dem wegen Delikt Beschuldigten eine bessere Beweisposition im Prozess sichert.

Judikatúra a pojem ustálená rozhodovacia prax

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

Cieľom nasledujúcej úvahy je pokúsiť sa vymedziť pojem judikatúra a jej postavenie v našom právnom systéme, ako aj pokúsiť sa ozrejmiť, čo vlastne za záväznú judikatúru v našich pomeroch možno považovať. S účinnosťou Civilného sporového poriadku sa v SR zavádza niekoľko novínok súvisiacich s povinnosťou súdov pracovať s judikatúrou. K voľbe tejto témy ma viedol vlastný záujem ako sudcu objasniť si východiskové pozície práce s týmto prameňom práva. Paradoxom je, že ani doktrína nie je jednoznačná v tom, aká judikatúra,¹ a či vôbec, je prameňom práva so záväznou povahou v systéme kontinentálneho práva.

Sudcovská tvorba práva

S právom vykonávať súdnu moc neoddeliteľne súvisí právo (a povinnosť) interpretovať, vykladať právnu normu a určitým spôsobom právo dotvárať.² Rámec a limity sudcovskej tvorby práva sa odvíjajú od konštantnej judikatúry ústavného súdu vyjadrujúcej princíp právneho štátu. Ústavný súd SR už v počiatkoch svojej existencie formuloval v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 87/93 základnú zásadu, podľa ktorej obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie istoty, že na určitú právnu relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď. Takýto stav však nie je možné dosiahnuť bezvýnimčne, čo ako špecifikum výkonu súdnej moci akceptuje aj európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach. Podľa neho rozdiely v súdnych rozhodnutiach sú prirodzene obsiahnuté v každom súdnom systéme, ktorý je založený na existencii viacerých nižších súdov s obmedzenou územnou pôsobnosťou (Zielinski, Pradal, Gonzales a ďalší v. Francúzsko). Zároveň však zdôrazňuje, že je v rozpore s princípom právnej istoty, keď najvyšší súd ako zjednocovateľ rozdielnych právnych názorov je sám zdrojom hlbokých a trvalých inkonzistencií (m. m. Beian v. Rumunsko, Baranowski v. Poľsko).

V našich podmienkach je ústavný súd pomerne opatrný k otázkam zjednocovania názorov jednotlivých senátov najvyššieho súdu, ako vyplýva napríklad z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 551/2012 zo dňa 30. januára 2013, podľa ktorého z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadné odchylenie sa súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohlo predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bolo dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci. Ak iný senát najvyššieho súdu má iný právny názor, potom ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

je sudkyňa Najvyššieho súdu SR – Obchodnoprávneho kolégia od roku 2015. V justícii pôsobí od januára 2008, najskôr ako sudkyňa

Okresného súdu Trnava, následne ako sudkyňa a predsedníčka senátu Krajského súdu v Trnave. V období do roku 2007 pôsobila ako asistentka na Právnickej fakulte UK

v Bratislave a ako advokátka. V publikačnej činnosti sa zameriava na oblasť záväzkového práva a nekalej súťaže.

Okresného súdu SR sp. zn. III. ÚS 551/2012 zo dňa 30. januára 2013, podľa ktorého z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadné odchylenie sa súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohlo predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bolo dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci. Ak iný senát najvyššieho súdu má iný právny názor, potom ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona

1 V príspevku sa nezaobrám povahou judikatúry ústavného súdu (tento pojem ani nie je sporný či neistý), budem sa venovať len **ustáleniu pojmu judikatúra v zmysle osobitného postavenia rozhodnutí najvyššieho súdu v systéme všeobecného súdnictva.**

2 Viac k teoretickým otázkam sudcovskej tvorby práva v slovenských podmienkach napr. Opett, L.: K pojmovým východiskám sudcovskej tvorby práva. Justičná revue, 65, 2013, č. 11, s. 1375 – 1395;

3 Rovnako IV. ÚS 342/2010, IV. ÚS 209/2010; ústavný súd konštantne poukazuje na to, že právny poriadok Slovenskej republiky upravuje mechanizmus zabezpečujúci koherenciu judikatúry v § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch; k právu na spravodlivý súdny proces aj vo vzťahu k judikatúre, pozri Gajdošíková, L.: Právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Zborník

z medzinárodnej konferencie Bratislavské právnické fórum 2015

(zdroj: <http://lawconference.sk/bpf>)

4 Podľa Perelmana *vyslovovanie práva nie je povinnosťou teoretikov, ale aj súdov, ktoré musia odôvodňovať svoje rozhodnutia. V súčasnej koncepcii práva sa úloha sudcu neobmedzuje na ústa, ktorými prehovára zákon. Zákon tu už nepredstavuje celé právo: je to iba hlavný nástroj, ktorý sudcu vedie pri naplňaní jeho úlohy nájsť riešenia jednotlivých prípadov. Keďže každý spor prináša zo sebou nesúlad, kontroverziu, úlohou sudcu je nájsť riešenie, ktoré bude rozumné a prijateľné, t. j. nebude ani subjektívne, ani arbitrárne.* In: Perelman, Ch.: *Právna logika. Nová rétorika.* KALLIGRAM Bratislava 2014, s. 225

5 Novela Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 353/2014 Z. z., účinná od 1. 1. 2015, akceptovala v. § 93 ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej ani vedľajší účastník zabezpečujúci ochranu spotrebiteľa podľa osobitného predpisu (právnická osoba podľa zákona č. 250/2007 Z. z.) nemôže vstúpiť do konania proti vôli toho, popri kom chce v konaní vystupovať, resp., že ani účasť takéhoto vedľajšieho účastníka nesmie byť navrhovateľovi alebo odporcovi nanútená, ak si ju sám neželá (základ tohto ustanovenia je daný rozhodnutím R 62/2014).

6 Novelou citovanou v pozn. 9 došlo k úprave § 141 a ods. 1 O. s. p. doplnením odseku 1 o časť štvrtj vety za účelom precíziacie postupu súdu pri aplikácii tohto ustanovenia. Právna úprava obsahovala postup

č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená práve najvyššiemu súdu.³

Úlohou legislatívy v kontinentálnom systéme práva je vytvárať všeobecné pravidlá a úlohou súdu je ich aplikovať.⁴ Odlišná úloha sudcov v kontinentálnom právnom systéme od systémov common law sa odráža aj vo formulácii obsahu rozhodnutí, kedy sa sudca v systéme common law priamočiaro „prihovára“ adresátovi rozsudku, rozhodnutie je členené ako úvaha o skutkových okolnostiach prípadu a možných právnych implikáciách, sudca uvádza rôzne variácie svojich úvah a celým rozhodnutím sa nesie snaha zodpovedať právne otázky s prípadom spojené zrozumiteľným spôsobom.

V slovenských pomeroch v poslednej dobe výrazne badať dôsledky sudcovskej tvorby práva vedúcej k ovplyvňovaniu legislatívy judikatúrou, kedy zákonodarca napr. v oblasti právnej úpravy vedľajšieho účastníctva a dovolania vyslovene prevzal názory judikatúry (a to aj v rámci rekodifikácie)⁵ a tieto následne zapracoval aj do nového Civilného sporového poriadku. Ako príklad reakcie zákonodarcu, ktorý sa nestotožnil s judikovaným výkladom právnej normy, možno považovať zmenu procesnej normy nasledujúcu po rozhodnutí najvyššieho súdu interpretujúcim § 141 a O. s. p. (preddavok na trovy konania). Samotný zákonodarca zrejme uznal, že jeho vôľa je natoľko nečitateľná, že tradičnými výkladovými metódami môžu súdy dospieť k takej interpretácii normy, ktorú sa prijatím určitej úpravy nesnažil dosiahnuť a musí tak urobiť korekciu.⁶

Pojem judikatúra sa stal prirodzenou súčasťou právneho jazyka a právnici veľmi radi „poukazom na konštantnú judikatúru“ argumentujú, pričom z následnej diskusie zistíme, že každý má o tomto pojme inú predstavu. Nie je neobvyklé, že v argumentácii právnych zástupcov účastníkov sporu nachádzame odkaz na „ustálenú judikatúru“ okresného súdu, čomu napomáha aj takéto zaradenie akýchkoľvek súdnych rozhodnutí (t. j. rozhodnutí súdov všetkých stupňov) do publikovaných výberov judikatúry resp. v elektronických informačných právnych systémoch. Pojem judikatúra síce v sebe nesie prvok označenia súdneho rozhodnutia všeobecne, v kontexte jeho správneho použitia v argumentácii smerovanej k dosiahnutiu účelu zjednotenia určitého právneho názoru na spornú vec však možno v našom právnom prostredí hovoriť, podľa môjho názoru, výlučne o rozhodnutiach najvyššieho súdu (a ústavného súdu, tu má však judikatúra odlišný charakter a *nebolo* mojim zámerom zaoberať sa prelínaním kompetencií ústavného súdu a najvyššieho súdu). Judikatúra najvyššieho súdu plní do určitej miery úlohu precedensu⁷ tak, ako ho poznáme v systéme angloamerického práva, teda rozhodnutia, ktoré má povahu záväznosti pre právnu úvahu súdov nižšieho stupňa pri posudzovaní skutkovo obdobnej veci.⁸ Tieto pojmy si však nemožno zamieňať a prenos spôsobu aplikácie precedensu do nášho právneho prostredia nemusí vždy znamenať obohatenie, často ide o deformáciu interpretácie určitého súdneho rozhodnutia (mám na mysli často nelogickú snahu abstrahovať aj z rozhodnutí nášho najvyššieho súdu to, čo z prostredia common law poznáme ako „ratio decidendi“ a „obiter dictum“ – akokoľvek dobre to znie, najvyšší súd v našich pomeroch nerozhoduje s úmyslom formulovať právne záväzné zovšeobecnené pravidlo vyplývajúce z riešeného sporu; to, že sa možno dané rozhodnutie stane judikátom, podlieha ďalšiemu procesu).⁹

Názory na záväznosť judikatúry ako návod na jej aplikáciu súdmi nižšieho stupňa nájdeme aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu, napr. v uznesení Najvyššieho súdu SR zo 14. mája 2014 sp. zn. 7 Cdo 136/2013 (kasačné rozhodnutie), sa uvádza, že „*favorizácia inej právoplatne skončenej veci nemá v podmienkach Slovenskej republiky všeobecnú (precedenčnú) záväznosť, nemá v nepublikovanej podobe v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ani faktickú „záväznosť“ pre iné – podobné prípady prejednané súdmi, i keď v zložitých prípadoch (hard case) ju možno ako odkazovú metódu (stare decisis) používať pri odôvodňovaní súdnych rozhodnutí.*“

Kasačná a precedenčná záväznosť

Pri skúmaní povahy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu nájdeme rozdelenie tohto pojmu na tzv. záväznosť kasačnú (inštančnú, t. j. v tej istej veci) a precedenčnú (judikatórnu). Kasačnou záväznosťou sa rozumie záväzný názor súdu vyššieho stupňa vyslovený v individuálnej

veci a má v súčasnosti oporu v § 391 ods. 2 CSP (predtým v § 226 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p.), podľa ktorého, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, čo pre postup v prípade kasácie v rámci dovolacieho konania najvyšším súdom platí zhodne na rozhodovanie súdov nižšieho stupňa podľa toho, ktorému súdu bola vec vrátená na rozhodnutie (§ 455 CSP). Súd nižšieho stupňa je tak povinný pri nezmenených skutkových a právnych okolnostiach veci akceptovať vyslovený právny názor najvyššieho súdu. Interpretáciu precedenčnej záväznosti nachádzame napríklad v uznesení Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. mája 2014 sp. zn. 17Co/410/2014, podľa ktorého *“v prípade precedenčnej záväznosti existuje možnosť, aby všeobecný súd (ne)reflektoval právne závery najvyššieho súdu tým, že v dobrej viere predostrie konkurujúce úvahy a začne s konkrétnym rozhodnutím najvyššieho súdu zmysluplný právny dialóg...; v tomto prípade vo svojej podstate argumentačnej záväznosti sa môže súd nižšieho stupňa odkloniť od príslušného súdneho rozhodnutia (rozhodnutí) najvyššieho súdu za predpokladu predloženia kritickej konfrontácie jeho dôvodov, podľa ktorých sa nemohol v obdobnej skutkovej a právnej situácii s predmetným rozhodnutím stotožniť; tento prístup sa preto nepovažuje za porušenie princípu právnej istoty (porovnaj napríklad nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS/564/2012 zo dňa 29. 5. 2013) so zdôraznením, že odvolaciemu súdu nie je známa jednotnosť všetkých senátov najvyššieho súdu v posudzovanej otázke možnosti vstupu vedľajšieho účastníka do konania vo fáze tzv. skráteného konania, keď navyše žiadne z vyššie uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu nebolo doposiaľ zverejnené ani v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky“.* Z uvedeného vyplýva, že samotné súdy za judikatúru spojenú so záväznosťou považujú také rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré boli zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky tak, ako to predpokladá § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v platnom znení.

Judikatúra ako publikované právne vety

V našom prostredí sa prioritne akceptuje ako forma precedensu judikát vo forme publikovanej právnej vety. Táto veta vychádza z konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu, pričom jeho výber, následná abstrakcia a znenie právnej vety podliehajú určitému procesu. Publikovaná právna veta sa stáva právnou normou veľmi podobnou právnemu predpisu. Sudca sa podobne ako zákonodarca a podľa jeho vzoru snaží konkrétnosť prípadu zovšeobecniť, čím sa tvorba súdnych precedensov viac podobá zákonodarnej činnosti ako výkonu súdnictva. Svák vychádzajúc z takýchto záverov uzatvára, že v extrémnom prípade dochádza k vzniku *kazuistického pozitivizmu*, keď právny predpis sa aplikuje vo všeobecnej podobe spolu s právnymi vetami alebo judikátmi k nemu vydanými a tieto právne vety alebo judikáty sú aplikované metódami viazaného modelu súdneho rozhodovania ako platné právne normy, čím vlastne v praxi dochádza k väčšiemu faktickému vplyvu a významu súdnych precedensov, aký tieto majú v angloamerickej právnej kultúre.¹⁰ Takýto stav je bežný aj v argumentácii v rámci domáhania sa dovolacieho prieskumu argumentujúc nedostatkom právnej istoty nerešpektovaním judikatúry formulovanej určitou právnou vetou bez zohľadnenia nemožnosti jej aplikácie vzhľadom na odlišný skutkový stav preskúmvanej veci. Nesvedčí o profesionalite právnikovi (najmä ako právneho zástupcu v konaní pred súdom), ak aplikuje znenie právnych viet „bezhlavo“ – bez precízneho porovnania skutkových okolností v judikovanej veci s dovodením povinnosti priamej aplikácie judikátu na vec prejednávanú.¹¹ Právna argumentácia potom navodzuje dojem, že súd „prelomil“ ustálenú judikatúru bez dostatočného odôvodnenia, a teda jeho rozhodnutie trpí vadou, ktorú treba odstrániť resp. napraviť. Právna argumentácia poukazuje na tzv. ustálenú alebo konštantnú judikatúru však musí spočívať na skutočne ustálenej judikatúre, teda na dostatočne všeobecných rozhodnutiach, ktoré sa bez výhrad na prejednávanú vec môžu a majú aplikovať. Nesmierne dôležitá je v takom prípade precízna aplikácia totožnosti alebo aspoň veľmi blízkej obdobnosti skutkových okolností použitého rozhodnutia – judikátu, bez vytrhávania viet z odôvodnenia rozhodnutia podľa toho, ako sa to práve hodí do argumentácie toho – ktorého účastníka.

Za ustálenú judikatúru na účely jej záväznosti a potreby odôvodnenia odchýlenia sa od takéhoto záväzného názoru najvyššieho súdu má významnú hodnotu to, či bolo takéto rozhodnutie

súdu v prípade, že navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezložil a odporca, ktorý má povinnosť preddavok zložiť ho zložil. Prijatiu tejto úpravy predchádzalo rozhodnutie NS SR sp. zn. 6 Cdo 355/2012 zo 14. novembra 2013, ktoré na túto medzeru v zákone poukázalo. Následne nálezom ústavného súdu PL ÚS 30/2015 zo dňa 11. 5. 2016 ústavný súd vyslovil, že § 141a Občianskeho súdneho poriadku nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR; nález nadobudol účinnosť dňa 14. 6. 2015 publikovaním v zbierke zákonov pod č. 194/2016 Z. z.; tento inštitút sa už v Civilnom sporovom poriadku nenachádza.

- 7 Viac k povahe precedensu pozri napr. Kasinec, R.: Považa precedensu ako prameňa práva. Bulletin slovenskej advokácie 6/2011, s. 18;
- 8 Hoci nie je neobvyklé, že aj v našom právnom prostredí sa s pojmom precedens stretne priamo v rozhodnutiach ústavného či najvyššieho súdu, napr. v uznesení Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 499/2011 z 22. 11. 2011 sa uvádza: *Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná* (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). *Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov*

rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

9 viac napr. Bobek M., Kühn Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace. 2. vydanie. Auditorium Praha 2013

10 Svák, J.: Súdna moc a moc sudcov na Slovensku. Bratislava EUKODÉX, s. r. o., 2011, s. 122

11 K použitiu judikatúry ako prameňa práva v kontexte s jej kvázi-precedenčným charakterom pozri aj Jakubčo, J., Kanárik, I.: Aplikácia práva a odôvodnenie súdnych rozhodnutí. Dny práva 2010/ Days of Law, 1. ed. Brno : Masaryk University, 2010. Zdroj: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>

12 Podľa § 23 zákona o súdoch najvyšší súd v záujme jednotného výkladu a jednotného používania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vydáva v občianskoprávných, trestnoprávných, obchodnoprávných a správnych veciach Zbierku stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, v ktorej zverejňuje
a) stanoviská najvyššieho súdu k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré zaujalo plénum najvyššieho súdu alebo kolégium najvyššieho súdu,
b) vybrané rozhodnutia najvyššieho súdu alebo ostatných súdov.

publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky¹² (ďalej len „Zbierka“), teda, odsúhlasilo ho príslušné kolégium, bolo pripomienkované predpokladaným spôsobom a je považované za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe v obdobných veciach. Aj z literatúry vyplýva, že pokiaľ rozhodnutie publikované nebolo, o jeho judikátornej záväznosti možno hovoriť, až keď v ňom formulovaný právny názor opakovane potvrdil najvyšší súd, kedy ide skutočne o ustálenú judikatúru, teda o názor najvyššieho súdu, nie iba o názor jedného senátu.¹³

Judikatura prijatá najvyšším súdom sa potom nepochybne stáva prameňom práva a je možné jej priznať aj právnu záväznosť,¹⁴ najmä s poukazom na súčasnú úpravu civilného procesu. Je obvyklé, že právna argumentácia okrem poukazu na znenie právneho predpisu, v ktorom má určité právo oporu a je z neho vyvodенý nárok uplatnený pred súdom, veľmi dôrazne poukazuje na existujúce súdne rozhodnutia a na výklad práva spôsobom v nich už použitým, teda na interpretáciu práva s oporou v predvídateľnosti práva založenej na určitom spôsobe ustáleného výkladu práva súdmi. K tomu ústavný súd v náleze IV. ÚS 49/06 vyslovene uvádza, že rozhodnutia všeobecných súdov vo veci samej nezaväzujú ostatných sudcov rozhodnúť analogicky v podobných prípadoch, taká situácia, keď súdy v druhovo rovnakej veci rozhodujú protichodným spôsobom, podkopáva efektivitu fungovania systému spravodlivosti a neguje jeho elementárny princíp a základný predpoklad, ktorým je požiadavka, aby sa o rovnakých veciach rozhodovalo rovnakým spôsobom.¹⁵ Podľa ústavného súdu tak diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (napr. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj z citovaných záverov ústavného súdu možno dovodiť, že judikatura najvyššieho súdu má v právnom systéme výnimočnú úlohu a jej tvorbe je potrebné venovať patričnú pozornosť.

Spôsob prijímania judikatúry Najvyšším súdom SR

Z vyššie uvedených úvah možno uzavrieť, že judikatúrou najvyššieho súdu v pravom zmysle slova, teda tou, ktorá má určitú (hoci nepriamu) normatívnu záväznosť a je možné dovodiť z absencie jej aplikácie aj právne dôsledky, je výlučne judikatura formovaná rozhodnutiami publikovanými v Zbierke. Pokiaľ použijeme všeobecne pojem *konštantná judikatura* najvyššieho súdu pre podporu právnej argumentácie, malo by sa odkazovať na judikatúru publikovanú, keďže táto prešla osobitným postupom prijímania a nejde len o osamotený názor určitého senátu najvyššieho súdu. Osobne sa vôbec nestotožňujem s používaním pojmu judikatura v zmysle *záväzná* pre označenie rozhodnutí súdov nižšieho stupňa (nepublikovaných v Zbierke), keďže to má zavádzajúci charakter. Adekvátnym je označovanie rozhodnutí, ktoré majú charakter opakovane prijímaných rovnakých názorov na určitú právnu otázku, ako *ustálená rozhodovacia prax určitého súdu*, ktorá má často základ v už najvyšším súdom judikovaných rozhodnutiach, teda v tých, ktoré prešli dovolacím prieskumom. Takáto rozhodovacia prax má nepochybne pre strany konania veľký význam, pretože nerozpornosť v rozhodovacej činnosti celej súdnej sústavy je primárnym znakom právneho štátu.

Základná norma oprávňujúca najvyšší súd vyčleniť spomedzi svojich rozhodnutí tie, ktoré považuje za dôležité z dôvodu zjednotenia názoru na určitú právnu otázku a dať im punc osobitnej záväznosti ich publikáciou v Zbierke, je formulovaná v § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v platnom znení (ďalej len „zákon o súdoch“). Podľa tohto ustanovenia najvyšší súd dbá na jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou a tým, že prijíma **stanoviská** k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje **právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu** v Zbierke.

Plénum Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zasadnutí konanom 7. júna 2016 prijalo nový Rokovací poriadok NS SR (zverejnený v Zbierke zákonov SR pod č. 200/2016), ktorý upravuje aj postup v prípadoch, ak došlo k výkladovým rozdielnostiam v rozhodnutiach senátov najvyššieho súdu. Podľa rokovacieho poriadku plénum zaujíma stanovisko vtedy, ak došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach buď senátov dvoch alebo viacerých

kolégií, ktoré sa nepodarilo odstrániť prijatím stanoviska na spoločnom zasadnutí týchto kolégií, alebo dvoch alebo viacerých súdov týkajúcich sa viacerých kolégií. *Kolégium* zaujíma stanovisko vtedy, ak došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach senátov toho istého kolégia alebo dvoch alebo viacerých rozhodnutí súdov nižšieho stupňa. Táto úprava sa vzťahuje výlučne na oblasť prijímania stanovísk ako zovšeobecňujúcich odporúčaní pre rozhodovacie prax všeobecných súdov, ktoré však vždy musia prihliadnúť na osobitosti jednotlivých prejednávanych vecí.

Prijímanie stanovísk

Formulovanie právneho názoru najvyššieho súdu formou stanovísk¹⁶ nie je intenzívne využívaným nástrojom najvyššieho súdu na zjednotenie rozhodovacej činnosti súdov nižšieho stupňa alebo svojej vlastnej rozhodovacej činnosti, a to aj vzhľadom na určitú neštandardnosť takéhoto postupu vo vzťahu k typickej úlohe súdnej moci – rozhodovať individuálne spory.¹⁷ Napríklad, občianskoprávne a obchodnoprávne kolégiá Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijali 20. októbra 2015 spoločné stanovisko k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa (R 93/2015). Keďže išlo o tzv. bagateľné spory (nedosahujúce hranicu hodnoty sporu pre prípustnosť dovolacieho prieskumu podľa zásady *ratione valoris*) a navyše, vo väčšine prípadov išlo o rozhodnutia krajských súdov potvrdzujúce prvostupňové rozhodnutia, kedy je možnosť prieskumu napadnutého rozhodnutia len s prihliadnutím na dôvody zmatocnosti veľmi obmedzená, najvyšší súd k prijatiu zjednocujúceho stanoviska pristúpil.

Nová úprava civilného procesu

S účinnosťou od 1. júna 2016 platí nový procesný kódex, zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj CSP), ktorý prináša výrazné zmeny nielen v oblasti tvorby, ale najmä v zohľadňovaní judikatúry v rozhodovacej praxi súdov.

Hneď vo vymedzení základných princípov v článku II. je formulovaný princíp právnej istoty ako stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Odklon od judikatúry je teda možný len za podmienky, že súd nižšieho stupňa rozhodne spor inak na základe prihliadnutia na skutkové a právne osobitosti prípadu, musí však takýto odklon dôkladne a presvedčivo odôvodniť.

Veľký senát

Občiansky súdny poriadok pojem judikatúra či ustálená rozhodovacia prax nepoznal a len z jeho § 226 bolo možné dovodiť už spomínanú kasačnú záväznosť rozhodnutí vyššieho stupňa. Civilný sporový poriadok priamo vytvára právny rámec spôsobu kreovania judikatúry a zavádza povinnosť túto aplikovať aj cez možnosť dovolacieho prieskumu pre prípad, že súdy nižšieho stupňa judikatúru nerespektovali. Zavádza inštitút veľkého senátu, ktorý má byť okrem existujúceho spôsobu vytvárania judikatúry platformou pre zjednocovanie odlišných názorov jednotlivých senátov najvyššieho súdu. Podľa § 48 CSP, ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru bol už vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.¹⁸ Postupujúci senát musí v uznesení o postúpení veci odôvodniť svoj odlišný právny názor. Z dikcie zákona priamo vyplýva, že **právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu je pre senáty najvyššieho súdu záväzný**. Zákon však rešpektuje možný vývoj a prípadnú potrebu ustálenú judikatúru časom modifikovať, a pre situácie, kedy sa senát najvyššieho súdu chce neskôr odchýliť od právneho názoru už raz vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu, môže opätovne vec postúpiť na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Veľký senát si pred rozhodnutím vo veci má vyžiadať stanovisko ministra spravodlivosti Slovenskej republiky,

13 Bobek M., Kühn Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace. 2. vydanie. Auditorium Praha 2013, str. 112

14 K povahe judikatúry ako prameňa práva uvádza Prusák, že „judikáty nie sú prameňmi práva *de iure*, ale iba *de facto*. Často možno vlastne hovoriť o sudcovskej tvorbe práva, prípadne o *dotváraní práva judikatúrou*. Rozhodnutia a stanoviská najvyšších všeobecných súdov nie sú ani u nás všeobecne záväzné, ale fakticky zaväzujú. Nižšie súdy ich vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektujú a ich existenciu dokonca vítajú, pretože im pomáha preklenúť medzery v zákonoch a vyrovnáť sa s novými situáciami“ (Prusák, J.: Teória práva, VOPFUK, Bratislava, 1997, s. 198). Ľalík uvádza, že „judikatúra najvyššieho súdu síce nie je formálne záväzná, má ale normatívnu silu, ktorá sa prejavuje tak, že sudca zvažuje aplikovateľnosť relevantnej judikatúry vyšších súdov s ohľadom na iné faktory, ako sú právne princípy, ekonomické a obdobné dopady judikatúry, vývoj spoločenských podmienok“ (Ľalík, M.: Menej pozitivistický viac prirodzenoprávne. Editoriál. Zo súdnej praxe 4/2006, s. 121). K záväznosti judikatúry pozri aj Demčák, S.: O záväznosti judikatúry v podmienkach Slovenskej republiky. Bulletin slovenskej advokácie 6/2009, s. 8.

15 Obdobne nález sp. zn. IV. ÚS 300/06: Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických

prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie.

16 Stanoviská nemajú povahu rozhodnutia (a teda judikátu v pôvodnom zmysle tohto slova), keďže nejde o rozhodovanie v individuálnej veci, kde definitívne rozhodnutie má určitý zovšeobecňujúci presah; stanovisko sa prijíma ako odporúčenie zjednocujúceho postupu.

17 Ku kontroverzii takéhoto druhu "rozhodovania" najvyššieho súdu píše Kühn: *Skutečnosť, že se inštituce zjednocujúcich stanovisek bere ve stredoevropské právní vědě více méně za danou, potvrzuje paradoxu systémů, které na jedné straně kritizují údajný soudcovský aktivizmus a brání se uznání být jen limitované závaznosti právních názorů vrcholných soudů, na straně druhé bez problémů akceptují špecifickou instituci „schůzovní justice“, která by ve většině zemí jak kontinentálního, tak angloamerického práva byla považována za významné narušení dělby moci.* (Bobek M., Kühn, Z. a kol.: *Judikatura a právní argumentace*. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2013, s. 134)

18 Veľký senát sa skladá z predsedu senátu a šiestich sudcov. Predsedom veľkého senátu je predseda príslušného kolégia najvyššieho súdu. Členmi veľkého senátu sú sudcovia senátu najvyššieho súdu, ktorý vec postúpil veľkému senátu podľa odseku 1, a traja sudcovia tohto kolégia určení rozvrhom práce najvyššieho súdu. Dôvodová správa takýto spôsob kreovania veľkého senátu odôvodňuje skúsenosťou z Českej republiky

generálneho prokurátora Slovenskej republiky, prípadne ďalších subjektov, ktorých názor považuje za relevantný pre rozhodnutie, avšak tieto názory pre jeho rozhodovanie nie sú záväzné.

Nový procesný kódex sa odrazil aj v zmenách rozvrhu práce NS SR, ktorý rieši priamo spôsob prideľovania vecí do jednotlivých senátov. Podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu SR účinného od 1. júla 2016 sa zriaďujú nové registre súvisiace s konštituovaním veľkých senátov, a to samostatne pre každé kolégium (zmena v procesnej úprave sa, samozrejme, dotýka len občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia a podľa Správneho súdneho poriadku sa veľký senát zriaďuje aj v správnom kolégiu). V občianskoprávnom kolégiu sa zriaďuje register **VCdo**, kam sa zapisujú veci postúpené senátmi občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré pri svojom rozhodovaní dospeli k odlišnému právnemu názoru ako ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu občianskoprávneho kolégia alebo ak sa senát občianskoprávneho kolégia pri svojom rozhodovaní chce odchyliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu; pre túto agendu súvisiacu s rozhodovacou činnosťou obchodnoprávneho kolégia sa zriaďuje senát **VOBdo**.

Hoci Civilný sporový poriadok v § 48 nerozlišuje medzi agendou občianskoprávnou a obchodnoprávnou, štruktúra kolégií NS SR a spôsob prijímania ako zjednocujúcich stanovísk, tak schvaľovania publikovaných rozhodnutí, výlučne v rámci jednotlivých kolégií, viedla k určitému rozštiepeniu tohto inštitútu v realizačnej rovine. Hoci procesný predpis je len jeden, hmotnoprávne hľadisko zadeľovania vecí do kolégií prirodzene kopíruje tradičné delenie na veci civilné a obchodné. Okruh rozhodovacej činnosti každého kolégia je tak relatívne prísne limitovaný a nemalo by dochádzať k tomu, že vo výklade procesných otázok dôjde k protichodným rozhodnutiam, keďže zákon ustanovuje jednotnú povinnosť zohľadňovať už existujúce rozhodnutia senátov bez ohľadu na ich zaradenie v tomktorom kolégiu.

Tu je dôležité zohľadniť odlišnosť medzi *prijímaním stanoviska* kolégia či pléna a *rozhodnutím veľkého senátu* ako rozhodnutím v individuálnej veci. Stanovisko má odlišný charakter, skúma a posudzuje právnu normu a jej interpretáciu pri zovšeobecnení skutkových okolností, z ktorých vychádza. Rozhodnutie veľkého senátu má zohľadniť aj špecifiká individuálnej veci, pričom rozhodujúci právne záväzný záver sa pretaví do konečného rozhodnutia veľkého senátu. Aj preto môže dochádzať k odklonom, ak isté skutkové a právne okolnosti bude treba posúdiť odlišne od tých, ktoré už boli posudzované v predchádzajúcom rozhodovaní veľkého senátu (s čím počíta CSP v § 48 odsek 3).

Judikatórny odklon

Povinnosť zjednocovania rozhodovacej praxe na úrovni odvolacích súdov je formulovaná v § 393 CSP, ktoré zavádza možnosť odkazu na ustálenú rozhodovaciu prax a ukladá zároveň povinnosť v prípade, že sa súd *odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe*, takýto odklon dôkladne odôvodniť. Z ustanovenia to nevyplýva explicitne, je však zrejmé, že ide o rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, a to aj v kontexte s čl. II a § 421 CSP.

Záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť vyplývajúca z jej osobitej povahy 4je zakotvená v § 421 CSP, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu. Prípustnosť dovolania je upravená tak, že je toto prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Záver

Novo koncipovaná povinnosť aplikácie judikatúry súdmi nižšieho stupňa by mala priniesť dôraznejší dosah názorov najvyššieho súdu na rozhodovanie všeobecných súdov, na druhej strane bude potrebné zabezpečiť intenzívny prenos informácií v rámci justičného systému. Len tak bude možné skutočne dosiahnuť súlad a názorovú jednotnosť v relatívne krátkej dobe, keďže účastníci konaní sú veľmi citliví na existenciu rôznych právnych názorov na skutkovo totožnú

vec a dlhotrvajúce spory pre právny ping-pong medzi jednotlivými stupňami neprispievajú k pozitívnemu obrazu justície. S touto požiadavkou súvisí publikovanie rozhodnutí súdov, ktoré je v súčasnosti zabezpečené povinnosťou anonymizácie a zverejňovania rozhodnutí súdov všetkých stupňov. Vzhľadom na obrovské množstvo publikovaných rozhodnutí sa však takýto systém často stáva neprehľadným a je ťažké vyhľadať relevantné zdroje, pokiaľ nepoznáme presné identifikátory toho ktorého rozhodnutia. Z tejto skúsenosti vychádza aj vyššie formulovaný záver o potrebe prihliadať na také rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke alebo na ktoré je opakovane odkazované relevantným spôsobom v rozhodnutiach odvolacích súdov, pretože nemožno očakávať od súdov prvej a druhej inštancie dokonalú znalosť celej rozhodovacej činnosti všetkých senátov najvyššieho súdu. ■

a má tak zabezpečiť, aby sa postupujúci senát nevyhýbal vybavovaniu jemu napadnutých vecí tým, že ich za účelom zjednotenia judikatúry bude postupovať na osobitné rozhodnutie veľkému senátu; postupujúci senát vždy zostáva súčasťou rozhodovacieho procesu v takejto veci.

RESUMÉ

Judikatúra a pojem ustálená rozhodovacia prax

Autorka sa zamýšľa nad pojmom judikatúra a novozavedeným pojmom ustálená rozhodovacia prax v novom procesnom kódexe a hľadá odpovede na otázku, ktoré rozhodnutia možno za záväznú judikatúru považovať. Záverom je, že hoci pojem judikatúra zodpovedá označeniu súdneho rozhodnutia všeobecne, v kontexte jeho správneho použitia v argumentácii smerovanej k dosiahnutiu účelu zjednotenia určitého právneho názoru na spornú vec, však o záväznom charaktere judikatúry možno hovoriť len pri odkaze na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít. Podstatná časť príspevku je rozborom právnej úpravy spôsobu prijímania judikatúry Najvyšším súdom SR podľa CSP.

SUMMARY

Case Law and the Term Established Decision-Making Practice

The author deals with the term case law and the newly introduced term established decision-making practice in the new Code of Civil Contentious Procedure, and she searches for the answers to the question which decisions may be regarded as the binding case law. She comes to a conclusion that even though the term case law corresponds to court decisions in general, if the case law is to be applied correctly with a view to harmonising views on the issue at dispute, the binding case law can only comprise judgements made by the highest judicial authorities. A substantial part of the article analyses legal rules governing the way of adopting case law by the Supreme Court of the Slovak Republic under the Code of Civil Contentious Procedure.

ZUSAMMENFASSUNG

Judikatur und der Begriff stabilisierte Entscheidungspraxis

Die Autorin denkt über den Begriff Judikatur und über den neu eingeführten Begriff feststehende Entscheidungspraxis in dem neuen Prozesskodex nach und sie sucht nach Antwort auf die Frage, welche Entscheidungen als verbindliche Judikatur betrachtet werden können. Deren Schlussfolgerung ist, dass obwohl der Begriff Judikatur der Bezeichnung der gerichtlichen Entscheidung im Allgemeinen entspricht, im Kontext deren richtigen Anwendung bei der Argumentation, gerichtet an die Erreichung des Zwecks der Vereinheitlichung einer bestimmten Rechtsansicht auf eine strittige Sache, kann man jedoch über einen verbindlichen Charakter der Judikatur nur beim Verweis auf die Entscheidungen von höchsten gerichtlichen Autoritäten sprechen. Der wesentliche Teil des Beitrages bildet die rechtliche Analyse der Art und Weise der Aufnahme der Judikatur durch das Oberste Gericht der Slowakischen Republik gemäß der Zivilstreitordnung.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Je možné zabezpečiť zaplatenie pokuty uloženej vodičovi zaistením motorového vozidla, ktorého nie je vlastníkom?

Nariadenie európskeho parlamentu a Rady č. 561/2006 z 15. marca 2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ako zabezpečovacie opatrenie umožňuje zaistenie vozidla patriaceho dopravnému podniku v situácii, v ktorej na jednej strane vodič tohto vozidla zamestnaný týmto podnikom viedol toto vozidlo v rozpore s ustanoveniami nariadenia Rady č. 3821/85 z 20. decembra 1985 o záznamovom zariadení v cestnej doprave a na druhej strane príslušný vnútroštátny orgán nestanovil zodpovednosť uvedeného podniku, keďže také zabezpečovacie opatrenie nezodpovedá požiadavkám zásady proporcionality.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 19. októbra 2016
vo veci C-501/14, EL-EM-2001 – ECLI:EU:C:2016:777

¹ Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

Nariadenie európskeho parlamentu a Rady č. 561/2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy (ďalej len „nariadenie 561/2006“) ukladá v čl. 19 ods. 1 členským štátom povinnosť, aby prijali predpisy o sankciách vzťahujúcich sa na porušenie tohto nariadenia a nariadenia Rady č. 3821/85 o záznamovom zariadení v cestnej doprave (ďalej len „nariadenie 3821/85“), pričom sankcie majú byť účinné, primerané, odrádzajúce a nediskriminačné. V zmysle ods. 2 tohto ustanovenia majú členské štáty umožniť príslušným orgánom, aby boli sankcie ukladané podniku a/alebo vodičovi. Maďarský súd svojimi prejudiciálnymi otázkami poukázal na situáciu, v ktorej bola pokuta pre porušenie nariadenia 3821/85 uložená vodičovi, ale zabezpečovacie opatrenie na jej zaplatenie spočívalo v zaistení motorového vozidla sa týkalo motorového vozidla, ktoré bolo vo vlastníctve spoločnosti, ktorej bol vodič zamestnancom.

Konkrétne išlo o bulharskú dopravnú spoločnosť EL-EM-2001, ktorej zamestnanec riadil na území Maďarska nákladné vozidlo vo vlastníctve tejto dopravnej spoločnosti, pričom sa podrobil dopravnej kontrole. Výsledkom dopravnej kontroly bolo konštatovanie o porušení čl. 15 ods. 7 písm. a) nariadenia 3821/85, ktorý stanovuje povinnosť vodiča kedykoľvek na požiadanie príslušného orgánu predložiť záznamový list.

Správny orgán prvého stupňa v oblasti finančnej a colnej správy uložil vodičovi vozidla v správnom konaní pokutu vo výške 400 000 HUF (približne 1 270 eur) a súčasne rozhodol o zabezpečovacom opatrení vo vzťahu k zaplateniu tejto pokuty, ktoré spočívalo v zaistení motorového vozidla až do zaplatenia pokuty. Toto rozhodnutie bolo potvrdené druhostupňovým správnym orgánom, v dôsledku čoho podala spoločnosť EL-EM-2001 žalobu na maďarský súd

o jeho zrušenie. Spoločnosť EL-EMI-2001 argumentovala hlavne tým, že žiadny právny predpis nepovoľuje, aby v rámci zabezpečenia zaplatenia pokuty bola zaistená vec patriaca tretej osobe, ktorá nebola účastníkom správneho konania.

Za tejto situácie sa maďarský súd pýtal Súdneho dvora, či nariadenie 561/2006 bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ako zabezpečovacie opatrenie umožňuje zaistenie vozidla patriaceho dopravnému podniku v situácii, v ktorej vodič zamestnaný týmto podnikom viedol toto vozidlo v rozpore s ustanoveniami nariadenia 3821/85, ale vnútroštátny orgán nestanovil zodpovednosť uvedeného podniku.

K nariadeniu 561/2006 existuje bohatá judikatúra Súdneho dvora, na ktorú sa Súdny dvor odvolával aj v tomto rozsudku. Vychádzajúc z nej teda Súdny dvor pripomenul, že cieľom nariadenia 561/2006 je zlepšiť sociálne podmienky zamestnancov a zlepšiť celkovú bezpečnosť na cestách. Cieľom nariadenia však nie je harmonizácia sankcií v jednotlivých členských štátoch, keďže toto nariadenie naopak ponecháva členským štátom slobodu, pokiaľ ide o opatrenia, ktoré treba prijať, a sankcie, ktoré sú potrebné na ich uplatnenie. Ďalej Súdny dvor pripomenul, že nariadenie 561/2006 nevyklučuje zodpovednosť vodičov a teda členské štáty môžu zaviesť ustanovenia, ktoré umožnia ukladať sankcie vodičom, či už výlučne, alebo nie. V súvislosti so zodpovednosťou zamestnávateľov Súdny dvor konštatoval, že v súlade s nariadením 561/2006 je aj systém objektívnej zodpovednosti zamestnávateľov, ktorý svojou povahou podnecuje zamestnávateľa k tomu, aby prácu svojich zamestnancov organizoval spôsobom, ktorý zabezpečuje dodržiavanie nariadenia č. 561/2006, a že bezpečnosť na cestách je všeobecným záujmom, ktorý môže odôvodňovať uloženie pokuty zamestnávateľovi za porušenia, ktorých sa dopustili jeho zamestnanci, a odôvodňovať systém objektívnej trestnej zodpovednosti.

Z uvedeného teda vyplýva, že cieľom sankcií, ktoré majú štáty podľa nariadenia 561/2006 prijať, je zabezpečiť dodržiavanie príslušných povinností podľa nariadení č. 3821/85 a č. 561/2006 tak zo strany vodičov, ako aj dopravných podnikov. Preto nariadenie 561/2006 v zásade nebráni tomu, aby bolo prijaté zabezpečovacie opatrenie spočívajúce v zaistení vozidla, ktoré je uložené dopravnému podniku za porušenie, ktorého sa dopustil jeho vodič, s cieľom zabezpečiť vykonanie sankcie uloženej z dôvodu tohto porušenia.

Pri tomto konštatovaní však Súdny dvor neskončil a upriamil pozornosť na požiadavku plynúcu z čl. 19 ods. 1 nariadenia 561/2006, aby sankcie boli „účinné, primerané, odrádzajúce a nediskriminačné“. Pričom pre ďalšiu argumentáciu Súdneho dvora bola dôležitá hlavne požiadavka primeranosti resp. proporcionality sankcie. Tieto požiadavky musia spĺňať nielen sankcie, ale aj opatrenia úzko s nimi spojené, ktoré zabezpečujú ich účinnosť, ako je napríklad zaistenie vozidla.

Súdny dvor zopakoval svoju klasickú definíciu proporcionality, v zmysle ktorej zabezpečovacie opatrenie nemôže ísť nad rámec toho, čo je primerané a potrebné na uskutočnenie legitímnych cieľov sledovaných dotknutou právnou úpravou, pričom ak existuje možnosť rozhodnúť sa medzi viacerými primeranými opatreniami, je potrebné sa prikloniť k najmenej obmedzujúcemu a spôsobené obmedzenia nesmú byť neprimerané sledovaným cieľom.

Skúmaním maďarskej právnej úpravy Súdny dvor zistil, že jediným cieľom, ktorý sleduje zaistenie vozidla, je zabezpečenie rýchleho zaplatenia pokuty uloženej ako sankcia. Lenže v prípade, keď sankcia bola uložená výlučne vodičovi a zodpovednosť dopravného podniku nebola v správnom konaní stanovená, ide opatrenie spočívajúce v zaistení vozidla patriaceho dopravnému podniku nad rámec toho, čo je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie cieľa – teda rýchleho zaplatenia pokuty. Súdny dvor, vychádzajúc z pripomienok Komisie, uviedol, že existujú aj iné opatrenia, ktoré sú rovnako účinné ale menej neprimerané vo vzťahu k vlastníckemu právu. Je to napríklad odňatie, pozastavenie platnosti alebo obmedzenie vodičského preukazu vodiča až do zaplatenia pokuty, čo umožní dopravnému podniku určiť iného vodiča, ktorý bude viesť predmetné vozidlo, a to nezávisle od zaplatenia pokuty.

Okrem primeranosti sankcie upozornil Súdny dvor aj na nedostatočnú účinnosť a odrádzajúci účinok sankcie v tomto prípade. Opatrenie zodpovedá týmto kritériám, pokiaľ podnecuje subjekty zapojené do cestnej dopravy vyhnúť sa sankciám a za predpokladu, že bola pokuta uložená, zaplatiť túto pokutu v najkratšej lehote. Pri zaistení vozidla je účinok väčší, ak osoba povinná zaplatiť pokutu je tiež majiteľom zaisteného vozidla. Takýto účinok sa prejaví najmä vtedy, ak páchatel' porušenia je zároveň vodičom a majiteľom vozidla alebo ak sú za porušenie sankcionovaní tak vodič, ako aj podnik.

V prípade spoločnosti EL-EM-2001 bola pokuta uložená výlučne vodičovi, keďže zodpovednosť podniku, ktorý nebol účastníkom správneho konania, nebola preukázaná a dokonca ani namietaná. Napriek tomu zabezpečovacie opatrenie sa týka výlučne tohto podniku, hoci ten sa nedopustil žiadneho porušenia. V tejto situácii zabezpečovacie opatrenie, ktoré predstavuje zaistenie vozidla, nie je možné považovať za skutočne odrádzajúce a účinné vo vzťahu k vodičovi. Takým opatrením vo vzťahu k vodičovi by bolo najmä odňatie, pozastavenie platnosti alebo obmedzenie vodičského preukazu vodiča až do zaplatenia pokuty.

Z rozhodnutia Súdneho dvora teda vyplýva, že na základe nariadenia 561/2006 môže členský štát sankcionovať aj vodiča aj dopravný podnik, pre ktorého tento vodič pracuje. Zabezpečovacie opatrenie v súvislosti s uloženou sankciou však musí byť vhodné a účinné na zabezpečenie cieľov zlepšenia sociálnych podmienok zamestnancov a bezpečnosti na cestách a musí byť účinné a mať odrádzajúci účinok vo vzťahu k subjektu, ktorý je sankcionovaný. Tieto podmienky nie sú splnené vtedy, ak je sankcia uložená len vodičovi, ale zabezpečovacie opatrenie vo vzťahu k sankcii spočívajúce v zaistení vozidla sa vzťahuje na dopravný podnik.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

K preskúmaniu správneho rozhodnutia mimo odvolacieho konania

Je povinnosťou správneho orgánu pri rozhodovaní podľa § 65 ods. 2 správneho poriadku zväžiť, či práva nadobudnuté na základe právoplatného rozhodnutia boli nadobudnuté dobromyseľne a či môžu byť zmenou alebo zrušením rozhodnutia dotknuté. Táto úvaha správneho orgánu je predmetom súdneho preskúmania. Súd pritom skúma, ktoré skutočnosti považoval správny orgán pre svoju voľbu za rozhodujúce, akým spôsobom ich zisťoval a akými skutkovými a právnymi úvahami sa pritom riadil.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
sp. zn. **8Sžo/31/2014** zo dňa 18. februára 2016

Dotknuté ustanovenie:

– § 65 ods. 2 správneho poriadku č. 71/1967 Zb.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja napadnutým rozhodnutím zamietlo odvolanie žalobcu a potvrdilo ako vecne správne rozhodnutie bývalého Krajského stavebného úradu, ktorým tento v konaní o preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania podľa § 65 ods. 2 správneho poriadku č. 71/1967 Zb.¹ zrušil rozhodnutie obce o umiestnení stavby fotovoltickej elektrárne žalobcu.

Krajský súd v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu rozsudkom zrušil napadnuté rozhodnutie ministerstva a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že zrušenie alebo zmena právoplatných rozhodnutí na základe mimoriadnych opravných prostriedkov, vrátane preskúmania mimo odvolacieho konania podľa § 65 ods. 2 správneho poriadku, prichádza do úvahy len za situácie, ak sa v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku preukáže, že rozhodnutie je v rozpore s hmotným právom (zrušenie rozhodnutia mimo odvolacieho konania) alebo skutkovými zisteniami a okolnosťami (obnova konania). Inštitút mimoriadnych opravných prostriedkov pri rešpektovaní stability práv priznaných právoplatným rozhodnutím nie je určený na odstraňovanie procesných väd a nedostatkov administratívneho konania. V okolnostiach posudzovanej veci krajský súd vyslovil názor, že ak stavebný úrad vydal územné rozhodnutie bez stanoviska dotknutého orgánu – leteckého úradu, uvedená skutočnosť nezakladá oprávnenie správneho orgánu konajúceho o mimoriadnom opravnom prostriedku, aby začal konanie o zrušenie právoplatného rozhodnutia mimo odvolacieho konania.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný odvolanie, v ktorom s ohľadom na § 65 ods. 3 správneho poriadku² namietal, že pri rozhodovaní nemohol brať ohľad na skutočnosti, ktoré by sa v budúcnosti mohli zmeniť a zároveň poukázal na § 250i ods. 1 OSP, v zmysle ktorého súd

¹ 65 ods. 2 správneho poriadku č. 71/1967 Zb.:

Správny orgán príslušný na preskúmanie rozhodnutia ho zruší alebo zmení, ak bolo vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením. Pri zrušení alebo zmene rozhodnutia dbá na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté.

² 65 ods. 3 správneho poriadku č. 71/1967 Zb.:

Pri preskúmaní rozhodnutia vychádza správny orgán

z právneho stavu a skutkových okolností v čase vydania rozhodnutia. Nemôže preto zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie, ak sa po jeho vydaní dodatočne zmenili rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo.

nemôže posudzovať preskúmané rozhodnutia z hľadiska skutočností, ktoré nastali po jeho vydaní. Podľa žalovaného súhlasné stanovisko dotknutých orgánov v procese rozhodovania v konaní o umiestnení stavby nie je dokumentom upravujúcim konanie, ale dokumentom, v ktorom dotknutý orgán informuje stavebný úrad o existencii, či neexistencii práv, povinností a chránených hodnôt. Skutočnosť, že stavebný úrad rozhodoval o umiestnení stavby bez súhlasného stanoviska leteckého úradu, označil za závažné porušenie povinnosti správneho orgánu spoľahlivo zistiť stav veci.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdiť. Dal do pozornosti, že v čase vydania rozhodnutia žalovaného už prebiehalo na leteckom úrade konanie o zrušení ochranných pásiem a zmenu účelu užívania letiska. Dôvody, o ktoré sa žalovaný vo svojom rozhodnutí opieral, už neboli v čase jeho vydania dané a je nepochybné, že žalovaný vychádzal z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, čo malo za následok jeho nesprávne právne posúdenie a rozpor s § 65 ods. 2 druhou vetou správneho poriadku, ktorý mu ukladá dbať na to, aby práva, ktoré boli nadobudnuté dobromyseľne, boli čo najmenej dotknuté.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. V odôvodnení rozsudku Najvyšší súd SR k veci uviedol:

Podnet na preskúmanie rozhodnutí mimo odvolacieho konania, smerujúci proti právoplatnému rozhodnutiu, podaný či už účastníkom konania alebo inou fyzickou či právnickou osobou, je upozornením pre príslušný správny orgán, aby posúdil, či napadnuté rozhodnutie je vadné, v čom vady spočívajú, a či existuje dôvod na jeho zmenu alebo zrušenie. Dôvodom uplatnenia tejto formy preskúmania rozhodnutí môže byť výlučne len nezákonnosť rozhodnutia, t. j. rozpor so zákonom, všeobecne záväzným predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením obce. Výsledkom preskúmania môže byť zrušenie alebo zmena preskúmaného právoplatného rozhodnutia.

Jediným dôvodom, ktorý oprávňuje správny orgán zrušiť alebo zmeniť právoplatné rozhodnutie je jeho nezákonnosť, t. j. rozpor so zákonom, resp. s iným právnym predpisom – v žiadnom prípade nepostačuje jeho vecná nesprávnosť resp. neúčelnosť, neefektívnosť atď. Musí ísť pritom o také porušenie predpisu, ktoré zapríčinilo nezákonnosť rozhodnutia vo veci. Zákonná povinnosť správneho orgánu dbať pri zrušovaní a zmene právoplatného rozhodnutia, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté, zakotvuje právnu ochranu účastníka konania, ktorý mal poctivý a otvorený vzťah k správnejmu orgánu alebo k rozhodovanej veci a nevyvolal skutkový omyl na strane správneho orgánu.

Je povinnosťou správneho orgánu pri rozhodovaní podľa § 65 ods. 2 správneho poriadku zvážiť, či práva nadobudnuté na základe právoplatného rozhodnutia boli nadobudnuté dobromyseľne a či môžu byť zmenou alebo zrušením rozhodnutia dotknuté. Táto úvaha správneho orgánu je predmetom súdneho preskúmania. Súd pritom skúma, ktoré skutočnosti považoval správny orgán pre svoju voľbu za rozhodujúce, akým spôsobom ich zisťoval a akými skutkovými a právnymi úvahami sa pritom riadil.

Najvyšší súd pripomenul, že preskúmanie rozhodnutí v mimo odvolacom konaní je inštitút určený na nápravu nezákonných rozhodnutí, a to ich zrušením alebo zmenou, za súčasného rešpektovania dobromyseľne nadobudnutých práv účastníkov (4SŽ/12/2002). Rozhodnutie nadriadeného správneho orgánu, ktorým sa zrušuje alebo mení právoplatné rozhodnutie v mimo odvolacom konaní podľa § 65 ods. 2 správneho poriadku, zasahuje do priznaných hmotných práv fyzických alebo právnických osôb nadobudnutých v pôvodnom právoplatne skončenom konaní. K tomuto zásahu dochádza aj v prípade, ak sa pôvodné právoplatné rozhodnutie zrušuje s vrátením veci na nové konanie a rozhodnutie orgánu, ktorý ho vydal. Aj pri vydávaní takéhoto rozhodnutia musí nadriadený správny orgán dbať na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté, pričom úvaha správneho orgánu v tomto smere podlieha súdnemu prieskumu (4Sžo/61/2012).

V záujme zachovania stability právnych vzťahov založených rozhodnutím, zákon vylučuje zmenu alebo zrušenie rozhodnutia, ak by takýmto postupom boli významne narušené práva nadobudnuté dobromyseľne.

V tejto súvislosti dal Najvyšší súd SR do pozornosti, že v posudzovanej veci v územnom konaní o návrhu žalobcu na umiestnenie stavby nebolo možné zistiť okolnosti, ktoré by nasvedčovali

tomu, že vlastníkom poľného letiska je tretí subjekt. Uvedené nevyplývalo z listu vlastníctva a táto skutočnosť nebola známa ani obci. Medzi žalobcom a vlastníkom letiska došlo ešte pred vydaním napadnutého rozhodnutia k uzavretiu kúpnej zmluvy na stavbu poľného letiska. Následne žalobca už ako vlastník letiska zaslal leteckému úradu návrh na zrušenie ochranných pásiem letiska a jeho výmaz zo zoznamu letísk vedených leteckým úradom, ktorému zároveň zaslal aj žiadosť o zmenu účelu užívania letiska na príjazdovú komunikáciu k elektrárni. Letecký úrad v nadväznosti na to oznámil začatie konania o zmene a užívaní stavby spojenom s konaním o zrušení ochranných pásiem. Prihliadať bolo tiež potrebné na to, že obec vydala stavebné povolenie a kolaudačné rozhodnutie na stavbu fotovoltickej elektrárne, ktoré nadobudli právoplatnosť.

Najvyšší súd ďalej vyslovil nesúhlas s názorom, podľa ktorého v prípade vady konania, keď stavebný úrad opomenie žiadať dotknutý orgán v konaní o stanovisko, ide len o procesno-právne pochybenie. Poukázal na to, že v prejednávanej veci obec v územnom konaní, ktorého predmetom bolo umiestnenie stavby na pozemkoch, predstavujúcich súčasť poľného letiska, opomenula povinnosť v zmysle § 37 ods. 3 stavebného zákona³ žiadať letecký úrad ako dotknutý orgán o predloženie stanoviska, ktoré je jedným zo zákonom ustanovených podkladov územného rozhodnutia, priamo určujúcich výsledok správneho konania. Takéto pochybenie podľa názoru najvyššieho súdu nie je možné považovať za vadu konania procesného charakteru, ale ide o rozpor s hmotným právom.

Vzhľadom na to Najvyšší súd SR dospel k záveru, že správny orgán prvého stupňa nepochybil, keď začal konanie o zrušenie právoplatného rozhodnutia mimo odvolacieho konania. Vada však nastala v jeho postupe, keď tento nedbal na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté a neprihliadal pri rozhodovaní na skutočnosti zistené v konaní. Žalovaný neprihliadol najmä na skutočnosť, že ešte pred vydaním preskúmaného rozhodnutia sa žalobca stal vlastníkom letiska a že letecký úrad oznámil začatie konania o zmene a užívaní stavby spojenom s konaním o zrušení ochranných pásiem poľného letiska.

Najvyšší súd SR, vzhľadom na vyššie uvedené, dospel k záveru o potrebe zrušiť preskúmané rozhodnutie žalovaného správneho orgánu (ministerstva), z dôvodu čoho rozsudok krajského súdu o zrušení napadnutého rozhodnutia žalovaného ako vecne správny podľa §250j ods. 2 písm. c) a e) OSP potvrdil.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**

3 37 ods. 3 stavebného zákona č. 50/1976 Zb.:
Stavebný úrad v územnom konaní zabezpečí stanoviská dotknutých orgánov a ich vzájomný súlad a posúdi vyjadrenia účastníkov a ich námietky. Stavebný úrad neprihliadne na námietky a pripomienky, ktoré sú v rozpore so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou.

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní v Bratislave **4. novembra 2016**. Viedol ho predseda SAK JUDr. Hreždovič, revíznou komisiu zastúpil jej predseda Mgr. Karkó.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu JUDr. Hreždoviča o výkone bežnej agendy zverenej do pôsobnosti predsedu komory a o liste podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu Petra Pellegriniho v súvislosti s úradnými **elektronickými schránkami**, ktoré budú **od 1. januára 2017 povinne aktívované pre všetky právnické osoby** zapísané v obchodnom registri. Podpredseda vlády v liste pripomenul dôležitosť zabezpečenia si občianskeho preukazu s elektronickým čipom a bezpečnostným osobným kódom BOK, resp. dokladu o pobyte cudzinca s elektronickým čipom a bezpečnostným osobným kódom BOK. Slovenská advokátska komora má záujem na tom, aby sa v spolupráci s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronic-

ké služby uskutočnili pre advokátov školenia o zákonom používaní eID karty v termínoch, ktoré budú koordinované so všetkými zainteresovanými partnermi.

V rámci informácií o legislatívnych aktivitách, na ktorých participuje komora, členovia P SAK **vzali na vedomie** správu o predložení novely zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu. **Schválili** digitalizáciu advokátskeho časopisu vychádzajúceho pod názvom *Právní praxe, Zprávy advokácie, Advokátní praxe, Bulletin advokacie, Spravodajca slovenskej advokácie a Informácie*, a to ročníkov 1945 – 2016. Niektoré staršie ročníky sú nedostupné a digitalizácia je v záujme zachovania a prístupnosti časopisu pre dnešných advokátov.

Predsedníctvo SAK **súhlasilo** s uzatvorením novej zmluvy o spolupráci medzi Slovenskou advokátskou komorou a spoločnosťou BMW pri nákupe motorových vozidiel. Následne **schválilo** stanovisko k dopytu súvisiacemu s výkonom koncipientskej praxe, ktorým sa vopred zaoberala komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia predsedníctva SAK v rámci rokovania o ekonomických otázkach **rozhodovali** o predložených žiadostiach, **vzali na vedomie** správu o hospodárení Slovenskej advokátskej komory za III. štvrtrok 2016, **schválili** rozpočet komory na rok 2017, **súhlasili** s pokračovaním poisťného vzťahu v roku 2017 s Kooperatíva poisťovňou, a.s. Vienna Insurance Group pri poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie a **vzali na vedomie** zoznamy neplatičov príspevku na činnosť komory a neplatičov príspevku do sociálneho fondu za rok 2016.

Predsedníctvo sa v ďalšej časti rokovania **venovalo** príprave galavečera a Dňa otvorených dverí v roku 2017. **Súhlasilo** s tým, že na galavečere 2017 bude slávnostne uvedený erb Slovenskej advokátskej komory, ktorý bol zapísaný do Heraldického registra SR, **rozhodlo** zotrvať na pôvodnom modeli poskytovania bezplatných právnych poradí v rámci Dňa otvorených dverí v roku 2017 s tým, že poradenstvo nebude poskytované v oblasti obchodného práva a **súhlasilo** s rozšírením prednášok v rámci Dňa otvorených dverí do viacerých miest v regiónoch s tým, že na prednáškach v Bratislave v sídle komory sa môže zúčastniť aj verejnosť.

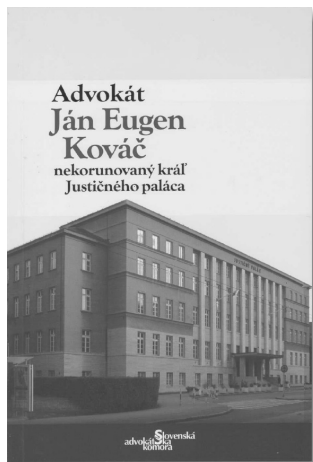
Predsedníctvo následne **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach v statusových veciach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora, a v konaniach súvisiacich s vymáhaním pohľadávok komory.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správy z pracovných ciest so zahraničným prvkom.

Predsedníctvo komory **splnomocnilo** JUDr. Jána Havláta na priebežné udeľovanie súhlasu so zápisom obchodných spoločností do zoznamu vedeného komorou a **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, matrikou advokátov a matrikou usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností.

-km-

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezapodnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 5 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová

tel.: 0903 600 805

e-mail: ondrisova@sak.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Súhlas klienta so späťvzatím odvolania

Advokát, ktorý ako splnomocnenec poškodeného v trestnom konaní vezme bez vedomia tohto poškodeného späť odvolanie proti výroku rozsudku o náhrade škody, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK.

Z § 18 ods. 1 zákona o advokácii vyplýva, že advokát nemôže svojvoľne rozhodovať o postupe, aký zvolí pri výkone advokácie, ale je viazaný pokynmi klienta, a to aj v prípade, ak sú tieto pokyny aj po upozornení klienta podľa názoru advokáta v rozpore so záujmami klienta.

*Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK z 19. marca 2012,
sp. zn. DS I.-71/11: 311/2011*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení,
- § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK z 19. marca 2012, sp. zn. DS I.-71/11: 311/2011 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

ako splnomocnenec poškodeného v trestnom konaní, bez vedomia tohto poškodeného, zbral podaním zo dňa 20. 4. 2010 späť odvolanie, ktoré skôr proti výroku rozsudku o náhrade škody v trestnom konaní podal dňa 24. 2. 2010, pričom o tomto späťvzatí odvolania sa dozvedel poškodený klient, až keď mu bol súdom zaslaný rozsudok s vyznačením jeho právoplatnosti,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **100 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **327,20 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revízejnej komisie SAK podal proti disciplinárne obvinenému návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia na základe sťažnosti sťažovateľa pre závažné porušenie povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii a § 6 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK.

Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa uviedol, že svojho klienta zastupoval ako poškodeného v trestnom konaní, v ktorom vykonával všetky potrebné úkony v prospech svojho klienta. Výsledkom trestného konania bol napokon odsudzujúci rozsudok, v zmysle ktorého bol obžalovaný zaviazaný na čiastočnú náhradu spôsobenej škody poškodenému, pričom vo zvyšku škody bol poškodený odkázaný na občianskoprávne konanie. Poškodený podľa tvrdenia disciplinárne obvineného však

trval na podaní odvolania voči vydanému rozsudku týkajúceho sa výroku o náhrade škody, čo disciplinárne obvinený urobil, aj keď sa s podaním odvolania vnútorne nestotožňoval a pri rokovaní s klientom ho opakovane viackrát upozorňoval, že otázka výšky náhrady škody v trestnom konaní nie je rozhodujúca, ale rozhodujúce je uplatnenie si náhrady škody v občianskoprávnom konaní. Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že potom, ako zistil, že prokurátor odvolanie voči vydanému rozsudku nepodal a po jeho opätovnom prehodnotení skutočností sa rozhodol, že odvolanie voči vydanému rozsudku vezme späť s ohľadom na dôkaznú situáciu, záujem jeho klienta, pričom disciplinárne obvinený dospel k presvedčeniu, že odvolanie na základe predložených dôkazov nemôže viesť k úspechu a výsledok by bolo len finančné zaťaženie klienta. Disciplinárne obvinený následne pripravil návrh a postup na vymáhanie zvyšku uplatňovanej škody spôsobenej obžalovaným v občianskoprávnom konaní. Disciplinárne obvinený napokon uviedol, že k späťvzatiu odvolania ho viedol najmä záujem jeho klienta a odmietol akékoľvek tvrdenia, že takýto postup by súvisel s dohodou s obžalovaným a súčasne odmietol i tvrdenia poškodeného, že by takýmto konaním pripravil poškodeného o možnosť zvýšenia sumy náhrady spôsobenej škody. S ohľadom na to disciplinárne obvinený mal za to, že zákon o advokácii neporušil. K návrhu na začatie disciplinárneho konania sa disciplinárne obvinený nevyjadril.

Disciplinárny senát mal za preukázané, že skutok sa stal a že ho spáchal disciplinárne obvinený. Disciplinárny senát

zdôraznil, že disciplinárne obvinený predmetný postup so svojím klientom žiadnym preukazným spôsobom nekonkultoval, konal tak na základe vlastného rozhodnutia, ako to sám opísal vo svojom vyjadrení k sťažnosti a nijakým iným spôsobom nepreukázal, že by v prípade rozhodovania o podanom odvolaní pred príslušným krajským súdom takýto postup nejako znevýhodnil jeho klienta či už ekonomicky alebo neúmerne dlhým konaním. Z § 18 ods. 1 zákona o advokácii vyplýva, že advokát sa nemôže svojvoľne rozhodovať o postupe, aký zvolí pri výkone advokácie, ale je viazaný pokynmi klienta, o čom svedčí spojka „a“ riadiť sa jeho pokynmi, pričom nejde o spojku „alebo“, ako si to vysvetlil disciplinárne obvinený. Žiadne pokyny klienta v tomto smere disciplinárne obvinený nedostal a ani postup vo veci jeho klientom nebol v ničom v rozpore. Preto disciplinárny senát mal za preukázané, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia tak, ako to bolo uvedené v návrhu. Vzhľadom na závažnosť a následok (výška potenciálnej spôsobenej škody) vyplývajúci z konania disciplinárne obvineného disciplinárny senát uložil disciplinárne obvinenému podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii peňažnú pokutu vo výške 100 eur.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Pýta(j)te sa predsedníctva

Aký dátum a aké miesto má advokát uviesť v autorizačnej doložke v prípade autorizácie zmluvy, ktorú zmluvné strany podpísali na rôznych miestach a v rozdielnom čase?

V zmysle § 1a zákona číslo 586/2003 Z. z. o advokácii autorizáciou zmluvy je spísanie zmluvy o prevode nehnuteľností, zistenie totožnosti účastníkov tejto zmluvy a ich zástupcov, posúdenie, či zmluva neodporuje dobrým mravom a posúdenie, či uzatvorením zmluvy nedôjde ku skutočnosti zakladajúcej vznik škody.

Autorizáciu zmluvy advokát potvrdí v doložke o autorizácii, ktorej zákonné náležitosti sú uvedené v odseku 2 citovaného paragrafu.

Autorizácia zmluvy zo strany advokáta je poskytnutie komplexnej právnej služby, ktorej výsledkom je vznik perfektného právneho úkonu – zmluvy o prevode nehnuteľnos-

ti. Doložka o autorizácii potvrdí zavŕšenie tohto procesu, advokát je oprávnený zmluvu opatriť touto doložkou až po vzniku perfektného právneho úkonu. Zmluva ako právny úkon sa stane perfektnou a účinnou dňom podpisu všetkými zmluvnými stranami. Z logiky veci vyplýva, že takýmto dňom je deň podpisu poslednou zo zmluvných strán, a až potom advokát zmluvu autorizuje. Miesto a deň autorizácie zmluvy nemusí byť totožný s dňom a miestom podpisu zmluvy. Advokát má však popri povinnosti zmluvu spísať povinnosť pri podpise zmluvy zistiť totožnosť zmluvnej strany, z čoho vyplýva, že osoba, ktorá je v zmluve uvedená ako zmluvná strana, aj pred autorizujúcim advokátom vlastnoručne zmluvu podpisuje. Ďalej má povinnosť vydať autorizačnú doložku, z čoho je možné vyvodiť, že najčastejším miestom vydania doložky bude sídlo advokáta alebo iné jeho pracovisko. Nie vystavením doložky o autorizácii dôjde k platnému a účinnému uzatvoreniu zmluvy o prevode nehnuteľností, ale dňom podpisu všetkými zmluvnými stranami. Doložka o autorizácii potvrdzuje splnenie zákonných náležitostí vzťahujúcich sa na obsahové a formálne náležitosti zmluvy o prevode nehnuteľností, teda, že zmluvu podpísala osoba v nej uvedená ako zmluvná strana, že obsah zmluvy neodporuje dobrým mravom a nedochádza ku skutočnostiam zakladajúcim vznik škody.

Advokát – spisovateľ

Blahoželanie JUDr. Antonovi Blahovi k udeleniu Ceny Egona Ervina Kische a ceny Klubu literatúry faktu

Skôr ako napíšem čokoľvek iné, patrí sa, aby som začal slovom v tejto chvíli najvhodnejším, slovom: „Blahoželám!“

Nie je veľa kníh, ktoré si vyslúžia osobitné ocenenie – a jednou z nich sa práve v septembri tohto roku stala kniha Antona Blaha *Manderla a Modrý Maurícius*.

Dôvodov, aby som autorovi knihy zablahoževal k získaniu významnej ceny medzi prvými práve ja, je niekoľko.

Keď kniha vyšla, bol som jej „kmotrom“.

Bol som aj jedným z jej prvých recenzentov – v denníku *Pravda* vyšiel môj článok *Disputatio in utramque partem*, oceňujúci autora napríklad aj za to, že napísal knihu, z ktorej nás popri literárnej kvalite oslovuje aj mravný imperatív, pretože, podobne ako Shakespeare v slávnom sonete 66, ani Anton Blaha neznáša „bezprávie, čo šliape na zákon“.

No v neposlednej miere patrí medzi moje dôvody aj to, že som knihu čítal očami človeka, ktorý vyrástol takpovediac na súdnom dvore. Narodil som sa totiž pred osemdesiatimi rokmi do rodiny sudcu, v roku 1946 sa stal môj otec dokonca predsedom Okresného súdu v Žiline. To jeho predsedníctvo síce dlho netrvalo a o nejaký čas (ako sa to v tých časoch po februári 1948 prihodilo nejednému právnikovi) stal sa zo sudcu väzňom, no ja si aj dnes, na staré kolená, pochvaľujem, aké bolo to, že som vyrastal v rodine právnika, pre utváranie môjho spôsobu myslenia dôležité. V tom bludisku ideológií, svetonázorov a ekonomických či iných stratégií, o ktoré sa potkýname celý život a ktorými je zahľtený celý svet, je pre zbožného človeka kompasom viera v Boha, ale aká viera ostáva nám, agnostikom? Vždy sa zas a znova pre-

svedčujeme, že ak sa nemáme obesiť, pri živote nás môže – popri láske, samozrejme – udržať len viera v spravodlivosť. Čiže viera v zákon.

Práve touto vierou v zákon je predchnutá aj kniha Antona Blaha *Manderla a Modrý Maurícius*. A keďže žijeme v krajine a spoločnosti, ktorá takéto vierou v zákon predchnuté knihy práve dnes potrebuje ako soľ – nečudujem sa, že ju neminulo aj významné ocenenie – a ešte raz tej knihe aj jej autorovi k tomu oceneniu úprimne blahoželám.

Ľubomír Feldek

JUDr. Anton Blaha získal za dielo *Manderla a Modrý Maurícius* aj Cenu Klubu literatúry faktu

Spisovatelia na Slovensku si vo svojom osobitnom spoločenstve slova každoročne pripomenú i ocenia svojich kolegov za najlepšie diela, ktoré boli vytvorené v minulom roku. Dňa 22.11.2016 sa v Zichyho paláci v Bratislave uskutočnilo slávnostné odovzdanie cien Asociácie organizácií spisovateľov Slovenska za rok 2015. Spomedzi šiestich spisovateľských organizácií na Slovensku, ktoré ocenili vo svojich kategóriách jednotlivých autorov a ich dielo, Cenu Klubu spisovateľov literatúry faktu získal Anton Blaha za dielo *Manderla a Modrý Maurícius* (Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2015). Slávnostné laudatio predniesol **Dušan Mikolaj** (na fotografii vpravo), ktorý ocenil literárnu tvorbu Antona Blaha, advokáta, znalca slovenskej spoločnosti a práva.

Martina Gajdošová
Foto Peter Procházka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta – povinnosť zachovávať mlčanlivosť

Je disciplinárnym previnením, ak advokát riadne a včas neinformuje klienta o tom, že v jeho veci podal odvolanie a že bolo neúspešné, v dôsledku čoho klientovi vznikla povinnosť náhrady trov konania.

Je disciplinárnym previnením, ak advokát zoznámí klienta s rozhodnutiami v obdobných veciach iných klientov bez toho, aby bol týmito klientmi zbavený povinnosti mlčanlivosti.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 16. apríla 2014, sp. zn. K 63/2013¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 a § 21 ods. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2 a § 23 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 6 písm. a), § 9 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK zo 16. apríla 2014, sp. zn. **K 63/2013** bol disciplinárne obvinený advokát uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

1.) ako právny zástupca navrhovateľa B. M. v spore proti žalovaným v konaní vedenom na okresnom súde riadne a včas neinformoval B. M. o tom, že v jeho zastúpení podal odvolanie proti rozsudku tohto súdu z 10. 4. 2012 a že uznesením odvolacieho súdu z 21. 8. 2012 bol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch potvrdený a B. M. bola uložená povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania, každému vo výške 960 Kč do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia,

2.) ako právny zástupca navrhovateľa B. M. v spore proti žalovaným [tým istým ako ad 1)] zaslal dňa 5. 8. 2012 a 24. 9. 2012 B. M. rozhodnutia vydané v obdobných veciach troch svojich iných klientov voči tým istým žalovaným a B. M. zoznámil s niektorými skutočnosťami, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb týmto trom klientom bez toho, aby mu títo klienti dali k tomu súhlas, popr. ho zbavili povinnosti mlčanlivosti,

čím porušil

- v bode 1.) § 16 ods. 1, 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky,
- v bode 2.) § 16 ods. 1, 2 a § 21 ods. 1 zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **30 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal dňa 17. 5. 2013 proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu, ktorej predmetom boli skutky uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti podrobne popísal svoj postup v rámci uvedeného právneho zastúpenia s poukazom na jednotlivé aspekty tohto civilného konania a vyslovil presvedčenie, že povinnosti, vyplývajúce preňho z právneho zastúpenia, plnil riadne

ne s najlepším vedomím aj svedomím a s maximálnou odbornou starostlivosťou. Z toho vyvodil, že profesijne nijako nepochybil. Vo svojom písomnom vyjadrení k disciplinárnej žalobe z 23. 6. 2013 disciplinárne obvinený už v prvom bode disciplinárnej žaloby pripustil pochybenie vo vzťahu k sťažovateľovi v rovine formálnej, ako aj to, že svojím konaním porušil stavovský predpis. V nadväznosti na to tiež poukázal na ľudský a morálny aspekt konania opísaného v bode 1) disciplinárnej žaloby s tým, že za sťažovateľa bojoval ako lev až do konca predmetnej kauzy, a preto svoje porušenie stavovskej povinnosti hodnotil ako porušenie nešťastným spôsobom v rámci snahy docieľiť čo možno najlepší výsledok v spore. Ohľadom bodu 2) disciplinárnej žaloby zotrval disciplinárne obvinený na svojom predchádzajúcom stanovisku, že si nie je vedomý toho, že by svojím konaním opísaným v tomto bode porušil stavovský predpis.

Disciplinárne obvinený svoje vyjadrenia následne doplnil na pojednávaní disciplinárneho senátu v rámci svojej výpovede. Okrem odkazu na svoje predchádzajúce písomné pripomienky zopakoval, že sa v druhom bode disciplinárnej žaloby necíti byť vinným, že by sa dopustil disciplinárneho previnenia v zmysle porušenia mlčanlivosti advokáta. Odôvodňoval to tým, že písomnosti ostatných klientov, ktoré sťažovateľovi zaslal, boli už všetkým osobám vrátane sťažovateľa čo do obsahu známe, pretože tieto osoby zastupoval v obdobnej veci, kedy sa za týmto účelom konali spoločné porady disciplinárne obvineného a týchto osôb. Disciplinárne obvinený ďalej popísal svoje osobné a majetkové pomery.

V nadväznosti na vyššie uvedené disciplinárne obvinený vo svojej záverečnej reči navrhol, aby bol spod disciplinárnej žaloby oslobodený preto, že žalované skutky nie sú disciplinárnym previnením.

Disciplinárny senát prerokoval zhora označenú disciplinárnu vec na svojom pojednávaní dňa 16. 4. 2014 za prítomnosti disciplinárne obvineného, ktorý sa k disciplinárnej žalobe ústne vyjadril zhodne, ako je uvedené vyššie a nad rámec toho navrhol doplniť dokazovanie a vypočúť ním vymenovaných svedkov. V rámci ďalšieho dokazovania disciplinárneho konania teda boli vykonané dôkazy čítaním listín. Z matričného listu disciplinárne obvineného z 19. 11. 2012 senát zistil, že disciplinárne obvinený je advokátom od 16. 7. 2008, pričom rubrika disciplinárneho konania tohto matričného listu vykazuje dva záznamy, podľa ktorých bol disciplinárne obvinený postihnutý napomenutím v dvoch prípadoch, a to na základe rozhodnutia, ktoré nadobudli právoplatnosť 1. 3. 2011, resp. 26. 8. 2012.

Zo sťažnosti sťažovateľa bolo zistené, že sťažovateľ namietal, že disciplinárne obvinený nepostupoval správne a s náležitou starostlivosťou, keď jeho právnu vec neriešil s dostatočným nasadením a zapríčinil neúspešnosť ním vedeného pracovnoprávneho sporu, v ktorom ho neinformoval riadne a včas o podanom odvolaní proti rozsudku súdu, ktoré disciplinárne obvinený za sťažovateľa podal. Na základe tohto odvolania odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch potvrdil a sťažovateľovi bola v pria-

mom dôsledku s tým uložená povinnosť nahradiť protistrane náklady konania.

Ďalej zo vzájomnej korešpondencie disciplinárne obvineného so sťažovateľom z 5. 8. a 24. 9. 2012 vyplývalo, že sťažovateľ požadoval od disciplinárne obvineného zaslanie listín a podanie informácií o priebehu a výsledku súdneho konania a že disciplinárne obvinený na tieto podnety sťažovateľa nereagoval. V rámci dokazovania bol čítaný tiež listinný dôkaz, a to žaloba z 29. 3. 2007, ktorú podal disciplinárne obvinený v zastúpení sťažovateľa a z obsahu ktorej vyplývalo, že sťažovateľ viedol súdne konanie so svojím predchádzajúcim zamestnávateľom o náhradu škody vo výške 63 000 Kč s prísl. a ušlého zisku vo výške 10 000 Kč s prísl.

V rámci dokazovania senát oboznámil aj rozsudky z konaní na súde prvého a druhého stupňa, z ktorých následne vychádzala sťažnosť sťažovateľa. Z rozsudku súdu prvého stupňa vyplynulo, že žalobca neposkytol, aj napriek opakovaným výzvam a poučeniu súdu, svoje tvrdenia o rozhodujúcich skutočnostiach, ktoré boli potrebné na to, aby žaloba mohla byť posúdená ako opodstatnená, a to v rozpore so svojimi povinnosťami účastníka konania – žalobcu, v dôsledku čoho bola žaloba následne zamietnutá. Z druhého z označených rozhodnutí, a to z uznesenia odvolacieho súdu, bolo v rámci dokazovania zistené, že rozsudok súdu prvého stupňa bol v napadnutých výrokoch potvrdený a žalobcovi, teda sťažovateľovi, bola skutočne uložená povinnosť zaplatiť žalovanému náklady odvolacieho konania vo výške 960 Kč, lebo odvolací súd po preskúmaní odvolania podaného disciplinárne obvineným v zastúpení sťažovateľa dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľa s odkazom na nesprávnosť rozsudku súdu prvého stupňa nie je dôvodné.

Disciplinárny senát mal na základe vykonaných dôkazov za to, že skutkový základ disciplinárnej žaloby bol vykonanými dôkazmi dostatočne osvedčený, nepovažoval ďalšie dokazovanie za potrebné a návrhy disciplinárne obvineného na doplnenie dokazovania zamietol.

Na základe takto zhora vykonaného dokazovania dospel disciplinárny senát k záveru, že v disciplinárnom konaní bolo preukázané, že disciplinárne obvinený sa skutočne dopustil skutku tak, ako bol popísaný v bode 1) žaloby.

Čo sa týka bodu 2) disciplinárnej žaloby, disciplinárny senát dospel k názoru, že aj tu je disciplinárna žaloba dôvodná, lebo v disciplinárnom konaní bolo preukázané, tak výpoveďou samotného disciplinárne obvineného ako aj listinnými dôkazmi, že disciplinárne obvinený porušil svoju zákonom stanovenú povinnosť mlčanlivosti tým, že bez súhlasu svojich klientov zaslal sťažovateľovi rozhodnutia vydané v obdobných veciach iných svojich klientov, čím sťažovateľovi sprístupnil informácie, ktoré sa mu dostali do dispozície v priamej súvislosti s právnym zastúpením iných klientov. V tomto smere považoval disciplinárny senát za právne bezvýznamné tvrdenie a obhajobu disciplinárne obvineného, že medzi sťažovateľom a ďalšími osobami, ktoré disciplinárne obvinený zastupoval v obdobných veciach, boli konané spoločné porady, a že sa v rôznych konaniach tieto osoby vyskytovali v rôznych procesných pozíciách.

Na základe takto zisteného skutkového stavu disciplinárny senát odlišne od disciplinárne obvineného vyhodnotil, že v oboch prípadoch, teda v skutku pod bodom 1) a 2) disciplinárnej žaloby, ide o disciplinárne previnenie s kvalifikáciou, ktorá je uvedená vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Preto disciplinárne obvineného uznal v oboch bodoch disciplinárnej žaloby vinným.

Disciplinárny senát pri úvahe o druhu a výške disciplinárneho opatrenia vzal do úvahy jednak skutočnosť, že disciplinárne previnenie, ktorého sa dopustil disciplinárne obvinený, spočíva v dvoch skutkoch, z ktorých konanie v skutku pod bodom 2) disciplinárnej žaloby predstavuje porušenie elementárnej povinnosti advokáta v rámci právneho zastúpenia, a to povinnosti mlčanlivosti, čo závažnosť konania disciplinárne obvineného celkom iste zvyšovalo.

Na druhej strane však disciplinárny senát tiež vzal do úvahy aj istú sebareflexiu disciplinárne obvineného, ktorý, hoci nie od začiatku, lebo v prvotnom vyjadrení disciplinárne obvineného k podanej sťažnosti sťažovateľa sa táto sebareflexie neprejavila, pripustil, že porušil svoje profesijné povinnosti vo vzťahu k sťažovateľovi, a to najprv vo vzťahu k bodu 1) disciplinárnej žaloby, v samotnom závere pojednávania disciplinárneho senátu dňa 16. 4. 2014 nakoniec aj vo vzťahu k bodu 2) disciplinárnej žaloby. Ďalej nemohol disciplinárny senát nevziať do úvahy disciplinárnu bezúhonnosť disciplinárne obvineného, pretože vzhľadom na uplynutie lehôt nebolo možné k skorším rozhodnutiam o spáchaní disciplinárneho previnenia prihliadnuť. Disciplinárny senát tiež zohľadnil osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného.

Na základe týchto kritérií dospel disciplinárny senát k záveru, že ako primerané disciplinárne opatrenie je v danom prípade potrebné zvoliť pokutu, pričom za adekvátnu výšku považoval sumu 30 000 Kč. V súvislosti s rozpätím tejto sankcie, ktorú zákon disciplinárnemu senátu umožňuje použiť, je potrebné uloženie pokutu vnímať ako pokutu v spodnej časti jej zákonného rozpätia. V tomto smere disciplinárny senát uviedol, že k tejto, vzhľadom na závažnosť disciplinárneho previnenia, pomerne nízkej výške uloženej pokuty sa uchýlil práve s ohľadom na čiastočné priznanie a momentálnu disciplinárnu bezúhonnosť disciplinárne obvineného, keď zohľadnil aj disciplinárne obvineným popísané osobné a majetkové pomery, nakoľko nebyť týchto okolností výška uloženej pokuty by sa pohybovala v prísnejšej rovine.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámka

1 preložené a spracované z publikácie Bulletin advokácie – Sbírka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2014 – 2015 (zvláštní číslo/duben 2016). Česká advokátní komora, Praha 2016, s. 15 – 19

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 10/2016 českého Bulletinu advokacie

JUDr. Antonín Mokřý, podpredseda ČAK a druhý viceprezident CCBE, sa vo svojom úvodníku *Advokacie – quo vadis?* zamýšľa nad smerovaním advokácie, ktorá sa bude podľa jeho názoru naďalej komercionalizovať, elektronizovať a odosobňovať.

V rámci **Aktualít** Mgr. Róbert Němec, LL.M., podpredseda ČAK, informuje o vytvorení pracovnej skupiny v rámci ČAK, ktorej úlohou bude posúdiť otázku zlučiteľnosti poskytovania právnych služieb cez internet s legislatívou a etickými princípmi advokácie v súvislosti s problematikou poskytovania právnych služieb prostredníctvom internetových platforiem. Rubrika venuje tiež priestor odbornej konferencii *Nové súkromné právo*, príprave 12. ročníka galavečera *Právnik roka*, rozhovorom s JUDr. Petrom Tomanom, spoluautorom publikácie *Nestoři české advokacie* a prof. Máriou Karfíkovou, odborníčkou v oblasti finančného práva či retrospektíve na časopis *Advokátní praxe* (1970) a *Bulletin advokacie* v letech 1971 – 1989.

Časť **Z judikatúry** obsahuje uznesenie Vrchného súdu v Prahe z 30. 8. 2016, 3VSPH 835/2016-B-315, *k neprípustnosti záznamov z odpočúvania získaných podľa trestného poriadku v občianskom súdnom konaní a príslušnosť súdu pre prípravné trestné konanie, podľa ktorého záznamy z odpočúvania získané podľa trestného poriadku sú prípustným dôkazom v občianskom civilnom konaní iba vtedy, ak bolo proti odpočúvanej osobe vedené trestné konanie*, nález Ústavného súdu ČR z 17. 5. 2016, sp. zn. IV. ÚS 529/16, *k náhrade nákladov advokáta pri zastupovaní viacerých účastníkov konania*, uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 27. 10. 2015, sp. zn. 22 Cdo 2059/2015, *k náhrade nákladov konania vo veci zrušenia a vysporiadania spoluvlastníctva*, nález Ústavného súdu ČR z 21. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 3228/15, *k aplikácii § 142a odst. 1 o. s. ř. všeobecnými súdmi*, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 15. 3. 2016, sp. zn. 21 Cdo 4254/2016, *k zníženiu mzdy*.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, rozsudok z 26. 11. 2015, č. 64846/11, EBRAHIMIAN proti Francúzsku – k čl. 9 Dohovoru (sloboda myslenia, svedomia a náboženstva) *k neobnoveniu pracovnej zmluvy sťažovateľky vykonávajúcej prácu v nemocnici preto, že si odmietla zložiť z hlavy šatku*, Rozsudok z 6. 7. 2010, č. 35601/04 a 16965/04, POCIUS a UUKAUSKAS proti Litve – k čl. 6 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie) *k rozhodnutiu litovského súdu na základe dôkazného materiálu obsahujúceho utajované informácie predložené políciou, ktoré neboli sťažovateľom prístupné*, rozsudok z 5. 4. 2016, č. 33060/10, HELMUT

BLUM proti Rakúsku – k čl. 6 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie) *ku kárnemu konaniu proti advokátovi bez nariadenia ústneho pojednávania*.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Kompetenční zákon. Komentář* (Jan Kněžínek), *Postavení a ochrana věřitele v novém soukromém právu. Aktuální otázky* (Petr Bezouška), *Zákon o některých službách informační společnosti. Komentář* (Martin Maisner), *Rukověť mediátora aneb Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora* (Robin Brzobohatý, Lenka Poláková, Tomáš Horáček).

Časť **Z advokacie** obsahuje príspevok Karla Čermáka *Hezký zbytek dne virtuálně*, Rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 4. 12. 2015, sp. zn. K 84/2015, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát vystaví vyúčtovanie právnych služieb s nepreskúmateľným zoznamom úkonov a bez úplného započítania záloh, informáciu k poisteniu profesijnej zodpovednosti pre rok 2017 a zasadnutia predstavenstva Českej advokátskej komory z 12. – 13. 9. 2016.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

JUDr. Tomáš Richter, LL.M., Ph.D.

Úpadok pre platobnú neschopnosť v judikatúre Najvyššieho súdu

Autor v príspevku analyzuje úpadok dlžníka pre platobnú neschopnosť v zmysle zákona č. 182/2006 Sb. (insolvenční zákon) pri použití testu likvidity (cash-flow test). V kľúčovej otázke neschopnosti dlžníka platí dlhy autor kriticky poukazuje na rozhodnutia vo veciach Hope Valley a Edita Vogelová.

JUDr. Alena Tibitzlová

Sankcionovanie právnických osôb a prax českých trestných súdov

Príspevkom sa autorka pokúsila zhrnúť a bližšie analyzovať jednotlivé druhy sankcií, ktoré boli právnickým osobám podľa zákona č. 418/2011 Sb. (o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim) právoplatne uložené od účinnosti zákona 1. 1. 2012 do 18. 1. 2016. Autorka konšta-

tuje, že české trestné súdy najčastejšie uložili za sledované obdobie tieto druhy sankcií: trest zrušenia právnickej osoby, peňažný trest, trest zákazu činnosti a trest uverejnenia rozsudku, pričom detailnejšie rozoberá päť rozhodnutí, v ktorých súdy, podľa jej názoru, pristúpili k uloženiu sankcie vadne, resp. nie vhodne. Záverom navrhuje možnosti riešenia *de lege refenda*.

doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.

Ne bis in idem – penále v daňovom konaní

Článok analyzuje problematiku aplikácie zásady *ne bis in idem* v súvislosti s rozsudkom najvyššieho súdu z 22. 7. 2004, sp. zn. 11 Tdo 738/2003, ktorým súd judikoval, že zákaz dvojitého stíhania a potrestania vyplývajúceho zo zásady *ne bis in idem* sa uplatní nielen vo vzájomnom vzťahu trestných činov, ale aj vo vzťahu trestného činu a priestupku. Autor poukazuje na skutočnosť, že postupne sa zásada začala aplikovať aj vo vzťahu k iným typom verejnoprávných sankcií, pričom sa zameriava na vzťah daňových trestných činov a daňovej sankcie v súvislosti s rozsudkami ESLP vo veciach Lucky Dev proti Švédsku a Nykänen proti Fínsku, kde sa súd podrobne zaoberal tým, či má daňové penále trestnoprávnu povahu.

Mgr. Hana Zemanová Šimonová, LL.M.

Právne prostriedky ochrany osobnosti zamestnanca

Obsahom príspevku autorky je porovnanie vybraných okruhov prípadov, v ktorých môže dôjsť ku stretu kontrolných oprávnení zamestnávateľa na jednej strane (kamerové systémy na pracovisku, evidovanie prístupu zamestnanca na internet, kontrola elektronickej pošty, uchovávanie osobných údajov o zamestnancovi) a práva na ochranu osobnosti zamestnanca na strane druhej. Záverom autorka približuje možnosti zamestnanca na uplatnenie právnych prostriedkov ochrany osobnosti z pohľadu českej právnej úpravy obsiahnutej v Zákonníku práce, Občianskeho zákonníka, antidiskriminačného zákona a iných právnych predpisov.

JUDr. Dominika Skuráková

kancelária SAK

XIII. konferencia o histórii advokácie v Českom Krumlove

V poradí XIII. konferencia o histórii advokácie organizovaná Výborom pre históriu advokácie Českej advokátskej komory sa konala **11. novembra 2016 v Českom Krumlove** v historických priestoroch Vysokej školy CEVRO Institut.

Konferenciu otvorili **Stanislav Balík** a **Josef Šíma**, rektor VŠ CEVRO Institut, na ktorých nadviazali úvodné slová podpredsedu Českej advokátskej komory a predsedu Výboru pre históriu advokácie **Petra Poledníka** (fotografia dole) a podpredsedníčky Slovenskej advokátskej komory **Viktórie Hellenbart**, ktorá zároveň prezentovala i knihu vydanú Slovenskou advokátskou komorou **Ján Eugen Kováč – nekorunovaný kráľ Justičného paláca**.

Pracovná časť konferencie sa začala príspevkom tradičného účastníka konferencií o histórii advokácie, brnianskeho advokáta **Lubomíra Činku** *Historické súdne budovy na území mesta České Budějovice a na území súdnych okresov v pôsobnosti Krajského súdu v Českých Budějovicích v období 1850 – 1949 s prihliadnutím k súčasnej dislokácii*. Príspevok najmä vďaka vzácnym dobovým pohľadniciam priblížil históriu súdnych budov v regióne (vrátane jednej z najkrajších súdnych budov v Čechách – budovy Okresného súdu Jiničův Hradec). Na záver príspevku bola prezentovaná i dobová pohľadnica z Právnického plesu z čias 1. ČSR.

Viktória Hellenbart v príspevku *Advokát ako vir bonus, dicendi peritus a jeho účinkovanie v súkromných veciach a vo*

verejnom živote (z diela *Advokátsky poriadok* od Dr. Lajosa Králíka) priblížila postavenie advokáta v čase prijatia uhorského advokátskeho poriadku z roku 1874. Vo svojom preklade zdôraznila etické rozmery advokátskej práce, ktoré sú nemenné a sústredila sa i na požiadavky vyslovené Cicerom vo vzťahu k advokátovi, ktorý musí byť však najmä dobrým človekom, no i obratným rečníkom. Po prednesení príspevku Stanislav Balík zhodnotil, že tento príspevok pohladil jeho srdce advokáta.

Po autorskej prezentácii knihy **Petra Tomana** a **Ondřeja Šebesty** *Nestori českej advokácie* vydané v tomto roku Českou advokátskou komorou a obedňajšej prestávke naplnej neformálnou diskusiou účastníkov nasledovala krátka správa **Petra Kerecmana** o *digitalizácii matričných kníh historickej matriky Slovenskej advokátskej komory* s ukážkou, obsahom ktorej bola informácia o tom, že z rozhodnutia predsedníctva SAK v záujme ochrany historických matričných kníh bola v roku 2016 realizovaná ich digitalizácia s vytvorením systému vyhľadávania.

Martina Gajdošová v príspevku *Z histórie Advokátskej komory v Bratislave* pútavo predstavila doteraz zhromaždené poznatky o činnosti bratislavskej advokátskej komory od jej vzniku v roku 1875 až do jej zániku v roku 1948 spolu s niektorými zaujímavými údajmi o jej funkcionároch. Súčasťou bolo i viacero vzácných dobových pohľadov do ulíc Bra-

tislavy zachytávajújúcich pravdepodobné sídla komory počas jej existencie.

Regionálnym dejinám českej advokácie bol venovaný príspevok **Karolíny Truhlářovej** *Advokacie a její představitelé na Českolipsku v letech 1848 – 1938*. Predstavila zložité osudy vybraných advokátov v Českej Lípe (Max Kriegelstein, Josef Katzwendl, Erich Weiss a Franz Schmeykal).

Peter Kerecman v príspevku *Advokáti Davisti: Daniel Okáli* sa na pozadí davistického hnutia zaoberal životnými osudmi, ale najmä advokátskym pôsobením básnika a literárneho kritika Daniela Okáliho.

Sudca Okresného súdu Kutná Hora **Milan Závurka** sa v príspevku *Dr. Mořic Hruban – nejen politik, ale také advokát* venoval životu Mořica Hrubana (1862 – 1945), jeho politickej, ale najmä advokátskej činnosti.

Slovenský advokát **Rudolf Manik** príspevkom *Vodca svetového proletariátu a advokácia* nadviazal na svoje vystúpenia na predchádzajúcich konferenciách. Tentoraz sa zaoberal advokátskym pôsobením Vladimíra Iljiča Lenina, ktorý bol ako koncipient v Samare a St. Peterburgu, ale aj porevolučnej úprave a životu sovietskej advokácie do roku 1939.

Konferenciu v neskorých popoludňajších hodinách uzavrel **Stanislav Balík** príspevkom *Z dějin českého advokátského časopisectví v letech 1899 – 2007*. Nešlo iba o zopakovanie textov známych už z Bulletinu advokácie, poslucháči boli oboznámení s viacerými novými skutočnosťami a získali tak ucelený obraz o minulosti advokátskeho časopisu, ktorý bol

v určitom období i spoločným pre všetkých československých advokátov.

Aj tohtoročná konferencia naplnila očakávania jej účastníkov. Vďaka neúnavnej snahe Stanislava Balíka sa už stabilný okruh účastníkov konferencie mohol zísť v príjemnej pracovnej atmosfére, konferencia nepochybne účastníkov obohatila a povzbudila i ich ďalšie aktivity pri skúmaní histórie advokácie.

–pk–
Foto –no–

Český Bulletin advokacie oslávil 60-tku

Dňa 19. októbra 2016 sa v Barokovom refektári Kláštora sv. Jiljí v Prahe konal slávnostný večer pri príležitosti 60. výročia stavovského časopisu českej – a dlhé roky aj slovenskej – advokácie. Ako tlačéné periodikum začal vychádzať už v roku 1956 pod názvom *Zprávy advokacie* a od roku 1971 až dodnes nesie názov *Bulletin advokacie*.

Na komplikácie ohľadom histórie „oslávencia“ upozornil vo svojom vystúpení predseda redakčnej rady *Bulletinu advokacie* **Petr Toman**. Spomenul všetkých, ktorí v uplynulých rokoch časopis vytvárali, venovali mu čas a schopnosti či už ako členovia redakčnej rady, šéfredaktori alebo autori.

S krátkou zdavicou v mene *Bulletinu slovenskej advokácie*, „mladšieho brata“ oslávencia, vystúpil predseda redakčnej rady slovenského stavovského časopisu **Jozef Brázdil** (na fotografii vpravo).

Ako tretí sa auditóriu prihovril právny historik, advokát, emeritný ústavný sudca a člen redakčnej rady *Bulletinu advokacie* **Stanislav Balík**. Podelil sa o skúsenosti nadobudnuté pri písaní voľnej série článkov z dejín českého advokátskeho časopisectva, ktorý vychádza v českom bulletinu. Niektoré ročníky starších časopisov sa už zachovali iba v jedinom dostupnom exemplári.

Česká advokátska komora vydala knihu *Nestorů české advokacie*, ktorú pripravili spoločne dvaja autori – vyššie spomínaný **Petr Toman** a publicista **Ondřej Šebesta**. Kniha prináša 18 rozhovorov s nestormi, advokátmi staršími ako 80 rokov, ktorí veľkú časť svojho profesijného života prežili pred rokom 1989. Knihu na podujatí do života uviedli predseda

Českej advokátskej komory **Martin Vychopeň** a bývalý podpredseda Českej advokátskej komory a súčasný ústavný sudca **David Uhlíř**.

Súčastou osláv bolo aj oceňovanie 16 osobností, ktoré sa zaslúžili o rozvoj časopisu. Vzhľadom na to, že na slávnostnom podujatí nebol priestor na podrobné zmapovanie „slovenskej stopy“ v celej histórii *Bulletinu advokacie*, ktorý bol do roku 1994 spoločným časopisom českým aj slovenským, uverejňujeme príspevok **JUDr. Petra Kerecmana, PhD.** pripravený k tejto udalosti (s. 52).

–km–

Foto Jakub Stadler

Šesťdesiat rokov Bulletinu advokácie a slovenskí advokáti

Na slávnosti pri príležitosti 20. výročia *Bulletinu slovenskej advokácie* v Pálfyho paláci v Bratislave 6. novembra 2014 v mene českého *Bulletinu advokacie* predseda jeho redakčnej JUDr. Toman blahoželel nášmu advokátskemu časopisu ako „mladšiemu z bratov“, ktorých spája to, že „stoja po boku advokátov a advokátskych koncipientov, pre ktorých tu sú a bez ktorých by nemohli existovať“, a pripomenul i spoluprácu českých a slovenských advokátov v redakčnej rade spoločného *Bulletinu advokacie*, výmenu článkov a diskusiu k nim.

Tohto roku uplynie šesťdesiat rokov od vzniku tejto spolupráce, keďže predchodca dnešných bulletinov advokácie – časopis *Zprávy advokácie* – začal vychádzať v roku 1956. To je i dôvod pripomenúť si nie len slovenskú účasť pri vydávaní spoločných advokátskych časopisov v Československu, ale i našich kolegov advokátov, ktorí svojimi článkami prispeli k vytvoreniu tohto časopisu.¹

Zprávy advokácie (1956 – 1969)

Na počiatku dnes už šesťdesiatročnej histórie československého advokátskeho časopisu stoja *Zprávy advokácie*. Po zosťatnení advokácie, zrušení advokátskych komôr a vzniku advokátskych poradní začali v roku 1951 niektoré z advokátskych poradní s cieľom zabezpečiť pre svojich členov informovanie o súdnej praxi i právnej teórii v otázkach advokácie vydávať cyklostylované „Zprávy“. Tie sa stali predchodcom advokátskeho časopisu.

Všeobecne uznaná účelnosť tejto činnosti viedla po prijatí zákona č. 114/1951 Zb. o advokácii Ústredie advokátskych poradní v Prahe ku koordinácii týchto aktivít. Počínajúc rokom 1954 začalo Ústredie advokátskych poradní v Prahe v celoštátnom rozsahu a periodicky rozširovať cyklostylované *Zprávy advokácie*. Ich vydávanie bolo riadené redakčnou

radou menovanou Ústredím advokátskych poradní v Prahe.

K zmene došlo v roku 1956 s cieľom vytvoriť stále fórum pre diskusiu o otázkach advokácie a výmenu skúseností – vznikol riadny periodický tlačенý časopis *Zprávy advokácie* určený pre internú potrebu pracovníkov československej advokácie.² Po prijatí zák. č. 57/1963 Zb. o advokácii vo vydávaní *Zpráv advokácie* pokračovalo Ústredie československej advokácie v Prahe, ktorého predsedom bol JUDr. Zdeněk Hrazdír.

Drvivá väčšina odborných článkov uverejnených v tomto časopise pochádzala spočiatku z pera českých advokátov, postupne však aj slovenskí advokáti začali do časopisu pomerne hojne prispievať.

Už v ročníku 1956 publikovali prví dvaja slovenskí advokáti. **JUDr. Ivan Ottlyk** (AP č. 2 Bratislava) tu uverejnil článok *Pripojenie sa k návrhu na rozvod* a **JUDr. Anton Janečka** (AP Prešov) tu začal sériu článkov približujúcich advokáciu v Poľsku (*Úprava právnych pomerov advokácie v Poľsku*). Nasledujúci ročník (1957) priniesol kolektívne články AP č. 1 Bratislava (**JUDr. Alexander Šimkovič**) z oblasti rodinného práva, AP č. 1 v Košiciach (**JUDr. Viliam Molnár**), AP Nové Mesto nad Váhom (**JUDr. Pavol Vámoš**), ale i články členov AP Prešov (**JUDr. Anton Janečka**, **JUDr. Eugen Siničák**), kolektívu AP v Žiline, ale aj **JUDr. Ladislava Kubála**.

V roku 1958 pribudli i noví autori – **JUDr. Milan Borszék**, **JUDr. Emil Miňa** a **JUDr. František Znak**, ktorí uverejnili spoločný článok *Neplatnosť závetu podľa § 551 OZ*. Publikovať v tomto časopise začal i **JUDr. Gustáv Ružiak** článkom *Zodpovednosť štátu za vypratane a zaistené veci*, naďalej tu publikoval aj **JUDr. Alexander Šimkovič**.

Tým sa okruh slovenských advokátov – prispievateľov stabilizoval. Pomerne často publikoval najmä JUDr. Gustáv Ružiak a JUDr. Anton Janečka. Niektoré články potom vznikali aj v spoluautorstve českých a slovenských advokátov. V roku 1959 pribudol medzi slovenských autorov **JUDr. Alexander**

Hajna o rok neskôr aj **JUDr. Jozef Földes**, ktorý sa stal dlhoročným prispievateľom a neskôr i členom redakčnej rady advokátskeho časopisu. Publikoval tu i **JUDr. Ján Steiner**. V roku 1961 tu uverejnil článok **JUDr. Štefan Kaifer** z Košíc, v roku 1963 **prom. práv. Ivan Trimaj**, v roku 1965 **JUDr. Vojtech Elan**, v roku 1966 **JUDr. Jiří Schwendt**. V písaní a uverejňovaní článkov pokračoval i **JUDr. Anton Janečka**, ktorý v ročníku 1965 rozvíjal tému *O advokátskej mlčanlivosti*.

Aj dnes sú zaujímavé niektoré anotácie, či upozornenia slovenských advokátov na uverejnené texty tých čias – **JUDr. Anton Janečka** v ročníku 1959 približuje prácu *Edgara Hansena a Romana Lyczwywka: Ako hovoriť pred súdom?*, či v ročníku 1964 **JUDr. Jozef Földes** uverejnil text *Zaujímavá kniha o obhajobe a obhajcovi v trestných veciach*.

V redakčnej rade *Zpráv advokacie* pôsobil spomedzi Slovákov zrejme iba košický advokát **dr. Konrád Glatz**.³

Slovenskí advokáti boli i spoluautormi monotematických príloh časopisu, napr. **JUDr. Gustáv Ružiak**, **JUDr. Alexander Ferčák** s **JUDr. Jozefom Pužmanom** a **JUDr. Milošom Chrasťom** spoločne vytvorili *Poznámky k O. s. ř.* (Príloha I., 1964); **JUDr. Jozef Földes**, **JUDr. Viliam Molnár**, **JUDr. Ján Steiner**, **prom. práv. Ivan Trimaj** a **JUDr. Eduard Göpfer**, **JUDr. Karel Knap** *Vysvetlivky k občanskému zákoníku* (príloha, 1965), v kolektíve spoluautorov publikácie *Vysvetlivky k zákoníku práce* (príloha, 1966) bol i **JUDr. Vojtech Elan**.

K aktívnym prispievateľom tohto obdobia spomedzi Slovákov tak patrili spočiatku **JUDr. Alexander Šimkovič**, neskôr však najmä **JUDr. Eugen Siničák**, **JUDr. Antonín Janečka**, **JUDr. Jozef Földes** a **JUDr. Gustáv Ružiak**, či **prom. práv. Ivan Trimaj**.

Advokátní praxe (1970)

V roku 1970 po federatívnom usporiadaní advokácie bol názov časopisu zmenený na *Advokátní praxe*. V tom čase už existovalo Ústredie českej advokácie a Ústredie slovenskej advokácie, ktorého predsedom bol od roku 1969 **JUDr. Vojtech Telek**.

Spomedzi slovenských advokátov tu uverejnili články alebo sa zapojili do prebiehajúcej diskusie **JUDr. Alexander Ferčák**, **JUDr. Jozef Földes** (i dnes zaujímavý článok *Náhrada škody ušlého zárobku počas väzby a výkonu trestu*), **JUDr. Ján Ilončiak** (dva články, medzi nimi i dodnes citovaný článok *Advokátska mlčanlivosť*), publikovali tu ale aj **JUDr. Eugen Husár** a **JUDr. Milan Skalník**. V tomto ročníku **JUDr. Vojtech Telek** hodnotil *Dvadsaťpäť rokov advokácie v oslobodenej Republike*.

Po roku sa názov časopisu zmenil na *Bulletin advokacie*.

Bulletin advokacie (1971 – 1992)

Bulletin advokacie bol pod týmto názvom vydávaný od roku 1971 spoločne Ústredím českej advokácie a Ústredím slovenskej advokácie na základe ich vzájomnej dohody s tým, že časopis bude redigovaný Redakčnou radou, ktorú budú

tvoriť členovia českej a slovenskej advokácie.⁴ Časopis bol naďalej určený pre vnútornú potrebu pracovníkov advokácie v celom Československu a rozosielený bol podľa rozdeľovníka. V roku 1971 došlo i k zmene v osobe predsedu výboru Ústredia slovenskej advokácie, keď **JUDr. Vojtech Telek** nahradil **JUDr. Štefan Ozimý** (predsedom bol až do roku 1986, keď sa ním stal **JUDr. Anton Blaha**). *Bulletin advokacie* vychádzal rovnako i po prijatí novej právnej úpravy advokácie na Slovensku zákonom č. 133/1975 Zb. o advokácii.

Advokáti mohli s hrdosťou pri príležitosti uplynutia 25 rokov od založenia vlastného časopisu advokácie v Československu v roku 1979 konštatovať, že tento časopis sa stal „uznávanou pomôckou pre skvalitňovanie úrovne poskytovanej právnej pomoci“, o čom svedčia „jednak citácie a odkazy na uverejnené články a diskusie v iných právnických časopisoch a poukazy v súdnych rozhodnutiach, jednak žiadosti štátnych inštitúcií a hospodárskych organizácií o pravidelné zasielanie časopisu“ a sumarizovať, že v období 1956 – 1979 v ňom bolo uverejnených spolu 638 odborných článkov, diskusných príspevkov a recenzií zo všetkých odvetví práva so zameraním na advokátsku prax.⁵ V tomto období ako jeho súčasť boli vydané autorskými kolektívami spracované pre advokátov vzory podaní a komentáre k základným kódexom.⁶

V rokoch 1971 – 1979 spomedzi slovenských advokátov asi najčastejšie publikoval **JUDr. Jozef Földes**, ktorý uverejňoval nie len odborné články (napr. dodnes aktuálny článok *Niektoré problémy zodpovednosti dedičov za dlžoby poručiťela* v roku 1971, článok o vydržaní podľa obyčajového práva na Slovensku v roku 1972, o adhéznom konaní v roku 1973, o stavbe na cudzom pozemku v roku 1974), ale otváral i diskusie k súdnym rozhodnutiam, či informoval o zahraničných právnych úpravách.

Systematicky publikoval i **JUDr. Vojtech Elan** najmä v oblasti rodinného a občianskeho práva (i dnes zaujímavý článok *Zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím na trovách väzby a výkonu trestu* v roku 1973) ale aj trestného práva, či kárneho konania (v roku 1977), ktorý sa zapájal aj do diskusií (článok *Nedotiahnutá právna ochrana* v roku 1979 venovaný strate a zničeniu vkladnej knižky a jej následkom).

Prom. práv. Ivan Trimaj prispel do diskusie o mlčanlivosti advokáta (*Advokátska mlčanlivosť a smrť klienta*) v roku 1971, **JUDr. Alexander Ferčák** uverejnil v roku 1975 článok *K výkladu § 149 O. s. p.* V roku 1976 uverejnil článok v *Bulletine advokacie* i **JUDr. Ján Čarnogurský** (*Niektoré otázky skončenia pracovného pomeru*), v roku 1978 **JUDr. Oľga Böszörményiová** (*Niektoré úpravy náhrady škody v správnom práve*), v tom istom roku v spoluautorstve s **JUDr. Jozefom Földesom** svoj zrejme prvý článok pre *Bulletin advokacie* napísala i **JUDr. Eva Bušová** (*Priemerný zárobok v občianskom zákoníku*), rovnako v roku 1978 aj **JUDr. Ladislav Čendula** (*Vzťah výživného k dávkam sociálneho zabezpečenia a nemocenského poistenia*).

Aj po tom, čo v roku 1977 ustanovili Výbor Ústredia českej advokácie a Výbor Ústredia slovenskej advokácie pre nové funkčné obdobie redakčnú radu časopisu, slovenskí advokáti v nej mali zastúpenie. Redakčná rada pracovala v zložení

JUDr. Jozef Földes, JUDr. Eduard Göpfert, JUDr. Alois Grumlík, **JUDr. Ján Helešic**, **JUDr. Ján Ilonciak**, **JUDr. Jozef Jankovič**, JUDr. Rudolf Kvapil, JUDr. Jaroslav Radimský, **JUDr. Milan Skalník**, JUDr. Karel Šimek; výkonným redaktorom bol JUDr. Jan Pacák.⁷

Vo vzťahu k obdobiu *Bulletinu advokácie*, najmä po roku 1979 už možno čerpať informácie nie len zo samotných čísel časopisu, ale i zo spomienok kolegov advokátov, ktorí sa na jeho prípravu podieľali.⁸

Ako spomína **JUDr. Jozef Brázdil**, príspevky, ktoré mali byť uverejnené v *Bulletine advokácie* prerokovali najprv odborné sekcie ústredí advokácie, tak tomu bolo aj v občianskoprávnej sekcii, ktorej bol členom od roku 1975. Členmi tejto sekcie boli v tom čase také osobnosti ako dr. Radimský, dr. Burešová, dr. Göpfert, dr. Földes, dr. Ferčák a ďalší: „*Bolo nás tam 15 – 20. Stretávali sme sa na rôznych niekedy celkom romantických miestach v celej republike a boli to úžasné stretnutia. Prejednávali sme jednotlivé články, vypracúvali pripomienky autorom, ale riešili sa aj ostatné výkladové problémy a niekedy sme takto debatovali až do rána. Autori dostávali články s pripomienkami a niektorých sme pozvali aj na zasadnutia, aby svoje názory obhajovali. Tí, ktorí sa osvedčili boli prizývaní, aby sa zapojili ako noví členovia do práce novej sekcie. Takto fungoval prirodzený výber nových členov, ktorí mali chuť pracovať a publikovať.*“⁹

Podobne to bolo aj v trestnej sekcii. **JUDr. Miroslav Abelovský**, neskôr člen redakčnej rady *Bulletinu advokácie*, spomína: „*Je to už viac ako tridsať rokov, keď som bol ustanovený do redakčnej rady. Bol som v tom čase členom trestnej sekcie kolégia ÚSA. Slovenská sekcia úzko spolupracovala s českou, absolvovali sme mnoho spoločných zasadnutí, ktoré boli určite prínosom pre každého. JUDr. Blaha presadil nomináciu do redakčnej rady prof. JUDr. Karola Planka a prof. JUDr. Eugena Husára. Bola to jeho osobná zodpovednosť. Je známe, že obaja vážení páni profesori boli v minulom režime skôr trpení, že nemohli slobodne publikovať a vystupovať. Ich členstvo zvýšilo odbornú úroveň slovenskej účasti v redakčnej rade. Zasadnutia redakčnej rady sa uskutočňovali v sídle ÚČA na Národnej triede. V málo prípadoch sa redakčná rada zišla aj na Slovensku. Zasadnutia viedol JUDr. Václav Mandák, ktorý bol vždy stopercentne pripravený. Do redakčnej rady boli väčšinou predkladané články, ktoré písali advokáti, pričom príspevky boli už vopred „zoponované“ a prakticky pripravené na riadne publikovanie. Pokiaľ boli príspevky od extraneov, o tých sa rokovalo len na redakčnej rade. Pokiaľ boli uverejňované články alebo state funkcionárov, tie redakčná rada neposudzovala, len ich vzala na vedomie. Ku každému článku už existovali v redakčnej rade písomné pripomienky, ktoré vypracovali členovia podľa profesionálneho záujmu. Určitý čas bol členom redakčnej rady aj akademik Knap, ktorý sa však práce zúčastňoval len korešpondenčne, ja osobne som sa od neho veľa naučil. Úroveň redakčnej rady, ktorú tvorili skutočné právnickí veľikáni, ich systém práce, právnické myslenie a argumentácia ma veľmi obohatili.“*

V roku 1980 sa k autorom publikujúcim v *Bulletine advokácie* pridali **JUDr. Ladislav Nyitrai** (AP Rimavská Sobota)

ako člen autorského kolektívu (spolu aj s Jozefom Földesom z AP Bratislava) článku venovaného zmluvám o prevodoch nehnuteľností s cudzím prvkom. V roku 1981 uverejnil svoj zrejme prvý (ale dodnes inšpiratívny) článok v tomto časopise **JUDr. Jozef Brázdil** (AP Zvolen) pod názvom *Výporiadanie vzájomných práv a povinností podielových spoluvlastníkov nehnuteľnosti z hľadiska premlčania*. V tom istom roku publikovali i **JUDr. Pavol Peško** (AP Košice), **JUDr. Vladimír Vargic** (AP Nitra), **JUDr. Alžbeta Siničáková** (AP Michalovce) a svojim ďalším článkom prispel aj **JUDr. Alexander Ferčák** (AP Košice) – ide o dodnes argumentačne využiteľný článok *Náhrada škody podľa zák. č. 58/1969 Zb.* V roku 1982 publikovali **JUDr. Drahošlav Sojka** (AP Galanta), **JUDr. Ladislav Korfanta** (AP Rožňava), **JUDr. Štefan Hegedúš** (USA) ale aj **JUDr. Pavol Erben** (USA) článok *Možnosti rozvedeného manžela, ktorý nie je užívateľom bytu určeného pre ubytovanie pracovníka organizácie*. V roku 1982 uverejnil **JUDr. Miroslav Lehotský** (AP Liptovský Mikuláš) článok *Prídavky na deti*, na ktorý v nasledujúcom ročníku polemicky reagoval **JUDr. Vladimír Halouzka**. V roku 1983 uverejnila svoj ďalší článok **JUDr. Alžbeta Siničáková** (AP Michalovce), tentokrát venovaný odškodňovaniu straty na zárobku. Od roku 1983 pravidelne publikovala v bulletinu spravidla na témy odmeňovania autorov z využitia vynálezov a zlepšovacích návrhov **JUDr. Eva Bušová** (AP Bratislava). V roku 1983 dvojica autorov **JUDr. Ján Ikrényi** a **JUDr. Dezider Imre** (AP Nové Zámky) uverejnila článok *Uplatnenie spoločenskej záruky ako náhrady za väzbu v prípravnom konaní*. V roku 1984 vyšiel ďalší článok **JUDr. Alexandrovi Ferčákovi**, tentokrát o neoprávnenej stavbe. V roku 1985 začína v bulletinu pravidelne publikovať **JUDr. Ľudovít Šoltýs** (v tom čase pôsobiaci na ministerstve spravodlivosti) a **JUDr. Ján Mazák** (v tom čase sudca Mestského súdu v Košiciach), ktorý v roku 1986 uverejnil článok *K problémom platenia a náhrady trov občianskeho súdneho konania*. V nasledujúcich rokoch obaja autori publikovali články zaoberajúce sa najmä otázkami občianskeho práva procesného i spoločne. Rok 1986 priniesol i ďalší článok **JUDr. Miroslava Lehotského** pod názvom *Preradenie na inú prácu zo zdravotných dôvodov*. V roku 1988 uverejnila dvojica autorov **JUDr. Miroslav Abelovský** a **JUDr. Ján Gereg** článok *Posledné slovo obhajcu a záverečná reč obžalovaného vo vzťahu k záverečnej reči obhajcu*, **JUDr. Anton Blaha** priniesol zaujímavú informáciu o advokácii na Kube pod názvom *Kuba známa i neznáma* a **JUDr. Ján Ikrényi** článok *Niekoľko otázok k možnostiam obhajoby v štádiu predbežného pojednania obžaloby*.

Na stránkach *Bulletinu advokácie* sa však lúčili advokáti v nekrológoch i so svojimi kolegami (Za *Tiborom Sojkom* – autor Pavol Erben, uverejnené v roku 1984), ale blahoželali si aj k významným životným jubileám. Takto v roku 1988 priniesol bulletin text **JUDr. Jozef Földes 70 ročný**, v ktorom redakcia časopisu blahoželala stále aktívnemu členovi svojej redakčnej rady.

V roku 1989 časopis obohatili ďalšie články **JUDr. Jána Mazáka** (*Úvaha nad § 143 OSP*), **JUDr. Ľudovíta Šoltýsa** (*Vznik škody zavinením premlčania*) (na ktorý v nasledujúcom

roku reagoval **JUDr. Roman Hošovský**), či ďalší jeho článok *O čiastkových výberoch pri zmiešaných vkladoch*. Publikovali tu ale aj **JUDr. Alexander Filo** z AP Lučenec (*Dočasný užívateľ pozemku ako povinný podľa § 130a OZ*), **JUDr. Peter Koscelanský** z AP Nitra (*Vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na Slovensku za platnosti uhorského obyčajového práva do 31. 12. 1950*), **JUDr. Tomáš Plank** z AP č. 3 Bratislava (*K problematike súbehu právnych dôvodov nadobudnutia vlastníctva k nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy a na základe dedenia*), **JUDr. Stanislav Rojko** z AP Považská Bystrica (*K niektorým problémom nadobudnutia pozemku vydržaním podľa novely občianskeho zákonníka*), či **JUDr. Veronika Kitová** z AP Košice (*K problematike tvorivosti – jednej z podmienok existencie zlepšovacieho návrhu – nad jedným rozhodnutím*). Do časopisu prispievali i **JUDr. Mojmír Mamojka, CSc.**, či **JUDr. Bohumil Repík, CSc.**

V redakčnej rade časopisu už v roku 1988 pôsobili zo slovenských advokátov **JUDr. Miroslav Abelovský**, **JUDr. Pavol Erben**, **JUDr. Jozef Földes** a **JUDr. Miroslav Lehotský**. Členmi redakčnej rady boli zo Slovenska aj prof. JUDr. Eugen Husár, CSc. a prof. JUDr. Karol Plank, DrSc,¹⁰ ktorí boli v *Bulletine advokácie* i publikačne činní (napr. Eugen Husár uverejnil v roku 1988 v časopise i článok *K otázke účasti obhajcu na vyšetrovacích úkonoch*, Karol Plank v rovnakom roku dodnes citovaný článok *Poistenie zodpovednosti advokátskej organizácie a advokátov za škody*). Redakčná rada v takomto zložení pracovala do roku 1990.

V spomienkach slovenských členov ostáva najmä tvorivá atmosféra prípravy časopisu. **JUDr. Miroslav Lehotský** spomína i na starších českých kolegov pôsobiacich v redakčnej rade časopisu ako na výrazné osobnosti – JUDr. Václav Mandák, JUDr. Jaroslav Radimský, JUDr. Burešová, JUDr. Alois Grumlík, či JUDr. Vladimír Kratochvíl.

Situáciu v redakčnej rade po novembri 1989 a vzniku advokátskych komôr približuje **JUDr. Miroslav Abelovský**: „Po novembri viacerí členovia redakčnej rady odišli do ústavných funkcií. Výkonní advokáti mali starosti so zakladaním vlastných kancelárií, to všetko ovplyvnilo činnosť redakčnej rady. Články však boli pripravené naďalej vždy najmenej na dve vydania dopredu. Zo slovenského obsadenia bývalého federálneho časopisu ostávame ako pamätníci už len JUDr. Lehotský a ja.“

V roku 1991 časopis uverejňoval iba po dva články v čísle, publikovali najmä českí autori. Časopis mal spočiatku dva úvodníky – od zástupcu Českej advokátskej komory a Slovenskej advokátskej komory (spravidla **JUDr. Štefan Detvai** ako predseda, ale aj **JUDr. Vladimír Vargic** ako podpredseda, **JUDr. Eva Bušová** ako podpredsedníčka). Zo Slovenska nájdeme v rokoch 1991 – 92 článok Imricha Feketeho *Postavenie advokácie a advokátov v Anglicku*, Richarda Rapanta *O novele zákona č. 229/1990 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde*, či **JUDr. Jána Mazáka** *Marginálie k novele OSP*.

V roku 1991 počet členov redakčnej rady premenovanej na redakčný kruh klesol. Zo Slovenska tu v rokoch 1991 – 92 pôsobili iba **JUDr. Miroslav Abelovský** a **JUDr. Jana Javorčíková**.

Na ceste k samostatným advokátskym časopisom

Po rozdelení Československa aj advokátske komory začali žiť predsa len odlišnejšie a účasť slovenských advokátov na spoločnom časopise bola skôr symbolická z rôznych dôvodov, na ktoré českí kolegovia nemali žiaden vplyv.¹¹ Od roku 1994 začal potom pravidelne vychádzať *Bulletin slovenskej advokácie*.

JUDr. Miroslav Abelovský dodáva: „Na záver ešte jedna pekná spomienka: na začiatku roku 1993 som bol Predsedníctvom SAK poverený komoru zastupovať na II. konferencii ČAK. Bol som vtedy vo funkcii podpredsedu. Konferencia sa konala v Rudolfíne. Hneď po príchode som bol usadený medzi zahraničné delegácie, čo bolo vzhľadom na zánik federácie prirodzené. Keď som vystúpil s pozdravným prejavom a odovzdal srdečné pozdravy českým kolegom, na záver vystúpenia som zažil skutočný „standing ovation“, čo bolo veľmi emotívne a nikdy na to nezabudnem. Všetci sme si uvedomovali, že niečo definitívne skončilo a pre každého z nás sa začína niečo nové.“

Pred dvoma rokmi sme si pripomenuli dvadsiate výročie od vzniku *Bulletinu slovenskej advokácie*. V tomto roku oslavuje český *Bulletin advokacie* svoju šesťdesiatku.

Do ďalších rokov menom slovenských advokátov želáme *Bulletinu advokácie* veľa kvalitných autorov a ešte viac spokojných čitateľov!

Poznámky

- 1 Toto ohľadnutie nemôže byť z priestorových dôvodov úplným súpisom všetkých publikovaných textov slovenských advokátov uverejnených na stránkach *Bulletinu advokácie*, preto nech odpustia kolegovia, ktorých články tu spomenuté nie sú.
- 2 PACÁK, J.: **Úvodné slovo**. *Bulletin advokacie*, Seznam článků 1956 – 1979. Praha, 1980, s. 1.
- 3 BALÍK, S.: **Zprávy advokacie v letech 1956 – 1969**. *Bulletin advokacie* č. 9/2016.
- 4 PACÁK, J.: **Úvodné slovo**. *Bulletin advokacie*, Seznam článků 1956 – 1979. Praha, 1980, s. 1.
- 5 Ich súpis vyšiel v *Bulletine advokácie* v roku 1980.
- 6 Okrem už v texte spomínaných (Vysvetlivky k občianskemu zákonníku – 1965, Vysvetlivky k občianskemu súdnemu poriadku – 1965, Vysvetlivky k zákonníku práce – 1966) aj Vzory návrhov z rodinného práva a vo veciach BSM a spoločného užívania bytu manželmi (1964), Vzory zmlúv a podaní o prevode nehnuteľností (1968), Vzory podaní v trestných veciach (1977) a Petity v občianskoprávnom konaní (1980).
- 7 *Bulletin advokacie* leden/říjen 1977.
- 8 Poďakovanie za podelenie sa so spomienkami a poskytnutie podkladov patrí advokátom Jozefovi Brázdilovi, Miroslavovi Abelovskému, Miroslavovi Lehotskému a Pavlovi Erbenovi.
- 9 BRÁZDIL, J.: **Dvadsať rokov v redakčnej rade bulletinu**. Mimoriadne číslo *Bulletinu slovenskej advokácie*, 2014, s. 5.
- 10 *Bulletin advokacie* č. 2/1988
- 11 BLAHA, A.: **Ako to bolo...** Mimoriadne číslo *Bulletinu slovenskej advokácie*, 2014, s. 2.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Foto Jakub Stadler

Zasadnutie orgánov CCBE a Konferencia CCBE o inovácii a budúcnosti advokácie

Zasadnutie Stáleho výboru CCBE a pracovných skupín sa konalo **19. – 20. októbra 2016 v Paríži** v spojení s Konferenciou CCBE o inovácii a budúcnosti advokácie a seminárom CCBE na tému *Advokáti a Európsky súd pre ľudské práva*. Za Slovenskú advokátsku komoru sa zúčastnili vedúci slovenskej delegácie Mgr. Michal Bužek, tajomník SAK a člen delegácie JUDr. Andrej Popovec a informačná delegátka Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Na Stálom výbore bol predstavený nový kandidát na tretieho podpredsedu CCBE, Ranko Pelicarić, dlhoročný člen delegácie Chorvátskej advokátskej komory.

Ako hosť s príhovorom vystúpil Pascal Eydoux, predseda Národnej rady francúzskych komôr (*Conseil national des barreaux*), ktorý privítal delegácie v Paríži. Následne slovo dostala predsedníčka Ukrajinskej národnej advokátskej komory Lydia Izovitova. Delegácie v predbežnom hlasovaní schválili členstvo Ukrajinskej národnej advokátskej komory ako člena CCBE so statusom pozorovateľa.

Čo sa týka práce na modelovom etickom kódexe, delegácie predbežne schválili znenie článku o mlčanlivosti. CCBE sa v nadchádzajúcom roku bude intenzívne venovať téme mlčanlivosti, za cieľ si kladie okrem iného vypracovanie národných správ. Mlčanlivosť tvorí aj tému diskusií medzi CCBE a Európskou komisiou.

CCBE prijala znenie Usmernení CCBE na zdokonalenie bezpečnosti v súvislosti s informačnými technológiami, ktoré používajú advokáti, vzhľadom na neoprávnené sledovanie. Ide o praktické rady určené pre advokátske komory a advokátske kancelárie.

Ďalšou témou bol boj proti praniu špinavých peňazí, keďže navrhovaná úprava štvrtej smernice podľa CCBE nezodpovedá stanoveným cieľom. Navyše, v rámci Nadnárodného hodnotenia rizika Európska komisia vo svojej správe hodnotila advokátov ako sektor negatívne.

Delegácie boli informované o vývoji medzinárodného poskytovania služieb advokáta v súvislosti s pripravovanými dohodami TTIP, CETA a TiSA, z ktorých má len Dohoda o obchode so službami vyhládka na úspešné uzatvorenie.

Delegácie odsúhlasili znenie záverečnej správy v rámci projektu EAW o európskom zatýkacom rozkaze; SAK v projekte ustanovila za experta doc. JUDr. Ondreja Laciaka, PhD.

Predstavitelia CCBE sa stretli so zástupcami Európskej komisie (Generálne riaditeľstvo pre dane a clá) k problematike povinného zverejňovania informácií o agresívnom daňovom plánovaní. Ďalšie stretnutie sa konalo so zástupcami Generálneho riaditeľstva pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP. Európsku komisiu zaujímal názor na komoditizáciu právnych služieb, on-line platformy a obmedzenie reklamy.

Konferencia CCBE o inovácii a budúcnosti advokácie sa konala **21. októbra 2016**. Úvodné slovo patrilo predsedovi CCBE Michelovi Benichou a francúzskemu ministrovi spravodlivosti Jean-Jacquesom Urvoasovi. Podľa ich vyjadrenia sa na profesiu advokáta nemožno dívať len ako na úlohu či funkciu, ale aj ako na pasiu a misiu. Právo je kompas, bez ktorého by v spoločnosti vládla tyrania pochybností. Právny štát – to nie je len štát a právo, podstata je hlbšia – hodnota ľudskosti a ľudské práva. Profesia advokáta je známka civilizácie a opak vlády moci. Cieľom inovácií by mal byť lepší prístup k spravodlivosti. Dematerializácia advokátskych kancelárií možno prispieje k tomuto cieľu, právo však nesmie byť vnímané ako tovar.

Štyri panely sa striedali s príhovorami individuálnych spíkerov. Tému *Čo si o budúcnosti advokácie myslia mladí advokáti* prezentovala Dr. Orsolya Görgényi, bývalá predsedníčka AIJA. Louis-Georges Barret, predseda Observatoire of the Conseil National des Barreaux (CNB), predstavil projekt *24 hodín právnej inovácie*. Andrew Arruda, spoluzakladateľ ROSS Intelligence, priblížil využitie počítača ROSS, prvej umelej inteligencie, ktorá slúži ako advokát-robot.

V rámci podujatia bola udelená cena CCBE za inováciu advokátovi Jean-Francoisovi Henrottemu, ktorý okrem iného zrealizoval elektronický prístup k revue súdnych rozhodnutí, modul on-line konzultácií pre advokátov v advokátskej komore Liège, organizoval konferencie *Advokát zajtrajška* v roku 2014, venuje sa zdieľaniu informácií na sociálnych médiách, poriada Earlegal raňajky vo svojej advokátskej kancelárii nahrávané na video s hosťami a diskusiami.

Po celý čas boli prítomní dvaja „vzývateľia“, ktorí mohli klásť otázky – Neil Rose, editor internetovej stránky Legal Futures a Bruno Dondero, profe sor práva na Sorbonne, autor knihy *Droit 2.0*, ktorá dáva odporúčania ohľadom adaptovania vzdelávania v oblasti práva a praxe pre 21. storočie.

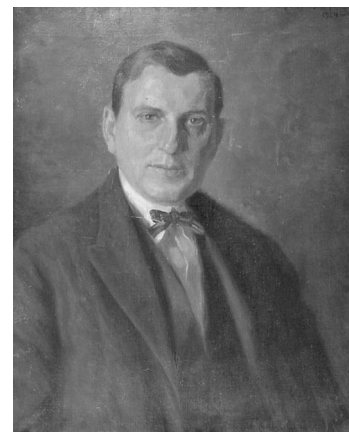
Panelisti boli rozdelení podľa štyroch tém: *budúcnosť justície, budúcnosť profesie/právnych služieb, budúcnosť advokátskych kancelárií a budúcnosť advokátskych komôr*. Svoje názory prezentovali zástupcovia Európskej komisie, Americkej advokátskej komory, Medzinárodnej advokátskej komory, Africkej komory, LawAsia, národných komôr, advokátskych komôr i mimovládnych organizácií zameraných na poskytovanie právnych služieb aj autori vplyvných publikácií.

Cieľom konferencie bolo vytvoriť platformu na hľadanie priesečníka medzi povoleným a nevyhnutným či nezastaviteľným, akým sa technologický vývoj javí, pri súčasnom zachovaní hodnôt advokácie.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Hugo Matzner – osobnosť, ktorá sa nedostala do dejín Trnavy

*Dr. Simona Jurčová, známa historička publikujúca históriu rôznych sfér spoločenského života Trnavy, prezentovala na vernisáži výstavy Advokácia včera a dnes príspevok Trnavskí advokáti v minulosti. Uverejňujeme príbeh trnavského advokáta, neskôr verejného notára Dr. Huga Matznera. Príspevok vznikol podľa štúdie prof. PhDr. Romana Holeca, CSc.: **Hugo Matzner – zabudnutý ľavicový intelektuál.***

Hugo Matzner sa narodil 11. augusta 1881 v Liptovskom Hrádku. Pochádzal z pôvodne moravskej židovskej rodiny. Matka bola krajčírka a otec pracoval na pÍle v Liptovskom Hrádku, neskôr na Červenom Kameni (Častá pri Trnave). V roku 1889 sa presťahovali do Trnavy. Hugo Matzner študoval v Trnave na gymnáziu a potom právo v Budapešti. Počas štúdií si zarábala praxou v advokátskych kanceláriách. V roku 1907 pôsobil ako advokátsky koncipient v Nitre. Advokátsky diplom mu bol vystavený v Budapešti 14. 12. 1909, za člena advokátskej komory ho prijali 14. 4. 1910. Advokátsku kanceláriu mal na dnešnej Hlavnej ulici, neďaleko radnice.

Myšlienky sociálnej demokracie zaujali Matznera už ako študenta, v roku 1902 vstúpil do sociálnodemokratickej strany. Od roku 1904 sa pokúšal aktivizovať trnavské robotníctvo. Zúčastňoval sa na zhromaždeniach za všeobecné volebné právo konaných v Trnave aj v iných slovenských mestách. Spolu s advokátom Dr. Milanom Ivankom obhajovali funkcionárov sociálnej demokracie obviňovaných štátnou mocou. Hugo Matzner často obhajoval redaktora Robotníckych novín Andreja Kubála, ktorého viackrát zachránil pre väzenie. Najväčší ohlas v médiách mala obhajoba proti obvineniu z poburovania proti panskej triede, ktorého sa mal Kubál dopustiť ako autor článku *V železnom objatí oligarchie* v májovom čísle Robotníckych novín. „Kubál v článku *kritizoval nekorektný plán ministerského predsedu Lászlóa Lukácsa na rozšírenie volebného práva na časť priemyselného robotníctva. Proces pred prešporským porotným súdom sa konal 18. septembra 1912 a skončil sa vďaka Matznerovi oslobodzujúcim verdiktom. Matzner poukázal na falošné názory štátneho fiškusa na socializmus...*“

Pred bratislavským súdom obhajoval 19. novembra 1912 Andreja Hvizdáka, žilinského robotníckeho básnika obvineného z poburovania prostredníctvom plagátu, ktorým pozýval ľudí v Žiline na zhromaždenie o májových nepokojoch v Budapešti. Napriek obhajobe obvineného odsúdili na dva mesiace štátneho väzenia a 400 korún pokuty. Onedlho Matzner opäť obhajoval Andreja Kubála, tentoraz za publikovanie informácií o obohacovaní sa ministerského predsedu Lukácsa zo štátnej pokladnice. Za takéto obvinenie predstaviteľa štátu sa očakával prísny trest, no po Matznerovej

obhajobe prišiel oslobodzujúci verdikt. Tesne pred vojnou obhajoval Matzner ešte raz Kubála, ktorého žalovali dôstojníci 13. honvédskeho regimentu pre urážku armády v článku *Slováci, vojaci, kde je vaša chvála*. V októbri 1914 obžalovaný narukoval do armády. Matzner pokračoval v obhajobách ešte na sklonku roku 1914: v októbri v procese s Jánom Kellom pre poburovanie, ktorý bol odročený a v decembri 1914 v procese s murárom Jozefom Fašjankom, ktorého odsúdili na tri mesiace a 400 korún pokuty za „poburovanie proti kňazskej triede“. V roku 1915 narukoval do svetovej vojny aj Hugo Matzner a bojoval v Bosne v radoch delostrelectva.

Vznik Československa priniesol istú demokratizáciu, no počas tzv. Šrobárovej diktatúry bol Matzner v júni 1919 zatknutý pre podozrenie zo šírenia bolševizmu. Po prepustení sa zapojil do verejného života v Trnave. Stal sa členom mestského zastupiteľstva a v rokoch 1919 – 38 pracoval takmer nepretržite v rôznych funkciách. Bol členom nemocenskej a sirotskej správy (kuratória) Bratislavskej župy a ako advokát pôsobil pri trnavskej robotníckej poisťujúcej pokladnici. Stal sa zakladajúcim členom (neskôr predsedom) trnavského športového klubu Rapid, ktorý vznikol v roku 1925 prevažne z robotníkov Coburgu ako protiváha čechoslovakisticky orientovaného futbalového klubu ŠK Trnava. Hugo Matzner bol v Trnave známy ako „advokát chudobných“ a právnu pomoc poskytoval mnohokrát bezplatne. V roku 1931 ho vymenovali za verejného notára, kanceláriu mal na Kollárovej ulici. Za roky svojho pôsobenia si získal uznanie medzi obyčajnými ľuďmi aj v radoch politických protivníkov.

V lete 1938 začalo pre Matznera obdobie boja o život. V októbri boli rozpustené obecné zastupiteľstvá a v Trnave sa stal vládnym komisárom jeho kolega Dr. František Orlický, ktorý bol napojený na štruktúry miestnej, veľmi aktívnej Hlinkovej gardy. Matzner ako socialista a Žid bol medzi prvými, ktorých odstránili z verejného života v meste a potom i z radov notárov. Počas niekoľkých mesiacov stratil dôležité životné istoty – zostal bez práce a zhabali mu dom – jediný majetok, ktorý vlastnil. Najskôr sa snažil užiť rôznymi krátkodobými manuálnymi prácami, aby dokázal prežiť, no neskôr sa jeho život premenil na boj o existenciu. Pomáhali mu najmä jednoduchí ľudia, ktorým kedysi pomohol on. V roku

1944 odišiel pred prenasledovateľmi do Maďarska a oženil sa. Paradoxne, práve tam ho dostihli maďarskí nacisti: „Matzner sa stal viackrát ich obeťou. Raz ho chytili pri razii na ulici a dostal sa do zberného domu, potom do tzv. „hviezdového“ domu pre internovaných židov. Pred deportáciou ho zachránili aktivity švédskeho zastupiteľského úradu. Aj tak prežil od decembra 1944 do februára 1945 v nepredstaviteľných podmienkach budapeštianskeho geta. V tamojšom pekľe bez jedla a vody (nyilasovci nedovolili do geta dopraviť ani polievku z medzinárodného Červeného kríža), v hroznej špine a doslova medzi frontovými líniami, medzi bombami a mŕtvymi.“ Na slobodu sa dostal až s postupujúcou osloboditeľskou armádou.

Vojnu síce prežil, no bol v zlom fyzickom stave trápený nevyliciteľnou srdcovou chorobou. Už v máji 1945 sa vrátil na Slovensko a následne vstúpil do komunistickej strany. Nastalo obdobie nového boja – o vlastný majetok, o prax, obdobie dokazovania a overovania pred novými predstaviteľmi moci v meste aj v štáte. Napokon sa mu podarilo získať späť zamestnanie ako verejný notár, manželku presťahoval do Trnavy, ale strádanie počas vojny sa odrazilo na jeho zdraví. Hugo Matzner zomrel 27. júna 1948 na srdcovú slabosť.

Hugo Matzner žil v skromných podmienkach, rád cestoval (cestoval vlakom treťou triedou) a dom si postavil až ako 55-ročný zrelý muž v roku 1936 v trnavskej novej štvrti na Špiglsáli. Zaujímal sa o výtvarné umenie, literatúru a hudbu, mal priateľov medzi umelcami v Trnave i v celoslovenskom prostredí. Jeho koníčkom bol umelecký preklad, prekladal slovenské texty do maďarčiny a nemčiny a naopak. Do slovenčiny preložil verše Enré Adyho, Maurice Maeterlincka, Charlesa de Goffie a Sándora Petőfiho, pričom jeho preklad

básní Enré Adyho vyšiel i knižne. Údajne práve Matzner ovplyvnil hudobného skladateľa Mikuláša Schneidera Trnavského, aby sa venoval kabaretnej hudbe, čo neskôr vyústilo do skomponovania operety Bellarosa.

Hugo Matzner sa napokon ako priekopník sociálnodemokratického hnutia na Slovensku, ako advokát, verejný notár i predstaviteľ mestských štruktúr v prvej republike a ani ako obeť fašizmu nedostal do publikácií o dejinách Trnavy medzi historické osobnosti. Matznerova manželka žila po jeho smrti v chudobe a nedôstojných podmienkach. Jej snaha o pripomenutie manželových zásluh novej politickej generácii v meste zostala bez odozvy. Meno Matzner je v knihách o Trnave len niekoľkokrát okrajovo spomenuté. Kombinácia advokáta, člena mestskej rady v období I. ČSR, sociálneho demokrata a Žida zostala pre nasledujúcu politickú garnitúru zjavne veľkou prekážkou aj napriek tomu, že v roku 1945 vstúpil medzi komunistov. Dnes sa o ňom dozvedáme len vďaka podrobnej štúdii Romana Holeca, v ktorej čerpal z dochovaných materiálov a z Matznerovej pozostalosti.

V Západoslovenskom múzeu v Trnave sa zachovali v umeleckej zbierke tri portrétny olejomalby advokáta Huga Matznera. Realistický portrét z roku 1924 (foto pri nadpise článku) namaľoval maliar Emil Fleischmann, ktorého manželka pochádzala z Trnavy. Expresívna maľba z roku 1931 je dielom autora maďarskej moderny Bertalana Póra, ktorý žil v tridsiatych rokoch 20. storočia na Sliachi. Napokon, posledným je nesignované a nedatované dielo profesionálneho maliara, podľa rukopisu by mohlo ísť o dielo maliara Jozefa Balogha z Trnavy.

PaedDr. Simona Jurčová

Západoslovenské múzeum v Trnave

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Umenie a právo (2016)

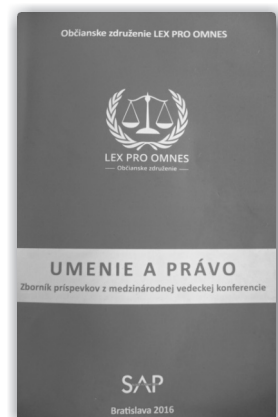
Občianske združenie LEX PRO OMNES

Vydavateľstvo: SAP – Slovak Academic Press, 2016

Umenie a právo znie nadpis zborníka, ktorý je výstupom medzinárodnej vedeckej konferencie organizovanej občianskym združením Lex pro omnes. Zostavili ho JUDr. Mgr. Natália Ľalíková, PhD. a JUDr. Denisa Soukeníková, PhD. Jeho obsah vyvoláva dojem neúnavného hľadania podstaty tej jednoduchšej spojky „a“. Hľadanie ako cesta i cieľ. Konjunkcia výrazov *umenie a právo* totiž napovedá o možnej interdisciplinarite, ktorá je pre právnikov s túžbou po sklbení pa-

ragrafov a estetickéj obrode vnútorného sveta taká lákavá. Umenie má očisťujúci a povznášajúci účinok. Kde však nájsť vzájomnú spojitosť s právnickým povoláním či právnym systémom, aby nešlo o násilné prepájanie dvoch autonómnych oblastí?

Prof. Škřejpek vo svojom príspevku pripomína, že preklad slova *ars* nemusí byť nevyhnutne umenie, pojem pre mnohých príliš abstraktný, ťažko uchopiteľný. „*Nabídka je prítom*

opravdu široká. V prvej rade je to kromě umění také zručnost, obratnost nebo dovednost chápaná ovšem jako umělecké schopnosti. Kromě toho to může být také řemeslo a živnost, nebo dokonce i věda ve spojení *atres liberales*, jako je například dějepisectví nebo básnictví. A nedosti na tom, *ars se nabízí rovněž jako souhrn pravidel, vědecká soustava nebo teorie, případně rovněž ve významu uměleckého díla.*“ (s. 37)

Autori 30 příspěvků představují čtenateli viaceré priesečníky dvoch množín, z ktorých ani jedna nenesie so sebou jednoznačnú a nepochybnú definíciu. Práve naopak. Umenie i právo sú významovo hlboké, viacúrovňové a umožňujú nespočetné variácie interpretácie. V tomto smere nás oslovili najmä nasledovné témy v príspevkoch:

● **Právno-teoretické a umelecké priesečníky nachádzame v prvom rade v literatúre:** Zdá sa, že básnik, prozaik či filozof vedia o podstate práva čosi viac ako právnici – Sofokles, Tomáš Akvinský, Shakespeare, Schiller, Grotius či Novomeský... Múdrosť slovotepcov stále platná, univerzálna. Zákony, čo sú „*nenapísané a neochvejné (...) platia od dôb, kam nám pamäť nesiaha, a platia večne*“ (Antigona).

● **Zobrazenie právneho systému či profesie advokáta vo filme:** Film je médium s dosahom na masu. Právnické motívy v kinematografii stierajú vnímanie rozdielov kontinentálneho a angloamerického systému. Ich znalosť slúži ako pomôcka v snahe porozumieť klientovi, ktorý na slovenskom súde očakáva 12 porotcov a vo väzení oranžové mundúry.

● **Law in action:** Právo je inštitucionalizovaný kultúrny činiteľ, ktorého aktéri nastavujú významy sociálnych faktov, a naopak – vnímanie práva spoločnosťou určuje stav právneho vedomia ako súčasť kultúry spoločnosti.

● **Spravodlivosť modelovaná médiami alebo sporové PR:** Televízne kamery, bulvár, periodiká, reportáže sa stávajú nástrojmi na manažovanie priebehu právneho sporu pre dosiahnutie určitého výsledku či priaznivého účinku na klientovu povesť.

● **„Veď to je hotové umenie!“:** Výkon profesie môže dosahovať kvalitu „umeleckého diela“, ak pojem *umenie* vykladáme v zmysle zručnosť, schopnosť, odbornosť. Kvalitná obhajoba, odôvodnenie rozsudku či spísanie zmluvy s určitou dávkou tvorivosti môže zanechať dojem podobný umeleckému zážitku.

● **Kreativita ako metóda a prostriedok tvorby, interpretácie a aplikácie práva:** Tvorivá schopnosť hľadať nové idey, námety a riešenia prostredníctvom netradičných metód a prostriedkov môže viesť k dlhodobu pozitívnym vplyvom, ale i zvráteným zákonom s ďalekosiahlymi škodami.

● **Estetická rovina vnímania práva:** Právo ako svojbytné rétorické umenie je priestor na vedenie vojny o význam jednotlivých právnych pojmov.

● **Pozitívno-právna rovina:** Právo poskytuje ochranu kultúrnemu dedičstvu i zákonnú ochranu autorom pred plagátorstvom. Umelecké práce ako objekt trestnej činnosti sú zase predmetom trestnoprávneho vyšetrovania. Postavenie umelca ako zamestnanca nesie so sebou svoje špecifiká.

● **Keď právna profesia je viac než každodenná pracovná rutina:** Dávka imaginácie je nevyhnutná súčasť výkonu

povolania sudcu, ktorý svojimi výstupmi sprostredkováva sudcovskú tvorbu práva. Využívanie inštitútu dobrých mravov súdmi prispieva k naplneniu cieľa aplikácie práva ako umenia dobrého a spravodlivého. Advokácia sa zase javí ako „diabolské umenie“ v tom, aké nároky kladie na advokáta, ktorý nesmie porušiť rovnováhu medzi profesijnou povinnosťou a morálkou, medzi službou spravodlivosti a službou klientovi.

Prevažná väčšina príspevkov pochádza od slovenských a českých autorov: prof. JUDr. Pavel Holländer, DrSc., prof. ThDr. Jozef Krajčí, CSc., prof. JUDr. Ján Svák, DrCs., prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrCs., prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc., doc. PhDr. Jarmila Chovancová, CSc., doc. JUDr. Mgr. Martin Škop, PhD., doc. JUDr. Peter Vršanský, JUDr. Eva Vranková, PhD., JUDr. Monika Vranková, PhD., JUDr. Andrea Vitková, PhD., JUDr. Silvia Trellová, PhD., JUDr. Martin Štrkolec, PhD., JUDr. Petra Skřejpková, PhD., Mgr. Jan Šejdl, PhD., Ing. Danuše Spiššiaková, MBA, JUDr. Denisa Soukeníková, PhD., doc. JUDr. Július Kováč, CSc., Mgr. Viliam Poništ, PhD., doc. JUDr. Ján Matlák, CSc., JUDr. Silvia Trellová, PhD., JUDr. Ivan Liška, JUDr. Mgr. Natália Lalíková, PhD., JUDr. Beáta Hrušková, JUDr. Daniela Čierna, PhD., Mgr. Vladimír Filičko, PhD., Mgr. Peter Koromház, JUDr. Jaroslav Čollák.

V iných jazykoch boli uverejnené príspevky od nasledovných autorov: Ersin Sulejmani, MA, SC, CSc., Mgr. Joanna Worona, Dmitry Byelov, Bysaha Yuri, PhD., Bysaha Yuri Mikhailovich, Hromovchuk Myroslava, PhD., J. J. Lenger.

Príspevky recenzovali doc. JUDr. Július Kováč, CSc. a prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc.

Dĺžka, kvalita i metodika príspevkov oscilujú na širokom spektre. Vzhľadom na to, že umenie a právo nie je samostatná vedná disciplína, ale skôr diskurz a proces hľadania, ťažko vynášať súd o tom, či niektoré príspevky do zborníka nepatria. Viaceré sú určite na okraji problematiky, resp. stratené v hľadaní. Zborník však možno odporučiť všetkým, ktorí žijú právo ako súčasť kultúry, a s ohľadom na vnútornú rozmanitosť zborníka každý čitateľ môže z neho čerpať.

Umenie a právo. Dva pojmy nerozlučne späté s človekom. Zborník sa snaží čitateľa konvertovať na nevyhnutnosť ich komplementarity. Prečo nie. Profesor Holländer vo svojom tradične kvalitnom exkurze umeleckých a právno-teoretických priesečníkov poukazuje na to, že zatiaľ čo právnik pozná literu zákona, podstatu práva nachádza skôr básnik a prozaik vo svojich dielach. Preto i vzdelanie budúcich generácií nemožno oklieštiť len na účelové informácie – treba ho zakotviť v kultúrnych tradíciách. Inak básnikova múdrosť zapadne prachom.

Zo štúdia na fakulte práva si konkrétnych informácií pamätám poľutovaniahodne málo. Zato nikdy nezabudnem na slová profesora Ogrisa, ktorý nám dal rozlúštiť problém nastolený v Shakespearovom *Kupcovi benátskom* – keby bol Antonio tvoj klient, ako by si zabránil Shylokovi v nároku odňať libru z jeho tela?

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 16. 11. 2016
Uzávierka redakčnej časti: 22. 11. 2016
Toto číslo vyšlo 9. 12. 2016

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitiulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitiulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

